

Pro gradu-avhandling
Geografi
Kulturgeografi

JOURNALISTEN OCH STADEN
Hur lokalreportars rörelsemönster
och bild av stadsdelar
påverkar medieinnehållet

Daniel Donner

2015

Handledare:
Markku Löytönen

HELSINGFORS UNIVERSITET
INSTITUTIONEN FÖR GEOVETENSKAPER OCH GEOGRAFI

PB 64 (Gustaf Hällströms gata 2)
00014 Helsingfors universitet

Tiedekunta/Osasto – Fakultet/Sektion – Faculty/Section Matematisht-naturvetenskapliga fakulteten		Laitos – Institution – Department Institutionen för geovetenskaper och geografi	
Tekijä – Författare – Author Daniel Donner			
Työn nimi – Arbetets titel – Title Journalisten och staden – Hur lokalreportrars rörelsemönster och bild av stadsdelar påverkar medieinnehållet			
Oppiaine – Läroämne – Subject Kulturgeografi			
Työn laji – Arbetets art – Level Pro gradu	Aika – Datum – Month and year Augusti 2015	Sivumäärä – Sidoantal – Number of pages 113 sidor + bilagor	
Tiivistelmä – Referat – Abstract <p>Journalisterna i huvudstadsregionen i Finland bor koncentrerade till innerstaden. Därför finns risken att mediernas bevakning av socioekonomiskt svagare områden i högre grad baserar sig på stereotyper och förenklingar än rapporteringen om mer välbeställda områden. Målet med denna studie är därför att utreda i vilka områden lokaljournalister rör sig i staden, vilka uppfattningar de har om olika områden samt hur det påverkar deras rapportering. Studien bygger på en hypotes om att var journalisterna bor och rör sig i staden påverkar hur journalisterna rapporterar om olika stadsdelar.</p> <p>Den huvudsakliga forskningsmetoden är semistrukturerade forskningsintervjuer med fem lokaljournalister. Intervjuerna stöds av resedagböcker som respondenterna förde under en veckas tid. Informationen om journalisternas resor utgjorde en grund för diskussionen i intervjuerna, som därefter analyserades med fokus på innehållet.</p> <p>Resultaten visar att en stor del av respondenternas resor sker i Helsingfors innerstad. I allmänhet har respondenterna en bred kunskap om olika områden i huvudstadsregionen, men områden i innerstaden känner de till bättre än förorter. Respondenterna medger att även journalister har fördomar men att det hör till yrkesskickligheten att inte låta fördomarna påverka rapporteringen. De betonar även att det är nyhetsvärdet som styr vilka områden som bevakas. Samtidigt tyder resultaten på att journalisternas rörelsemönster och uppfattningar om olika typer av områden påverkar hur stort de uppfattar att nyhetsvärdet för händelser i olika områden är. Om ett område är bekant för journalisterna och om det ligger i innerstaden kan nyhetsvärdet för händelser eller fenomen som sker i området uppfattas som större av journalisterna.</p> <p>Journalisterna är medvetna om vikten av att rapportera mångsidigt och balanserat om olika områden. Trots det riskerar mediebilden av underprivilegierade förorter bli negativ och obalanserad, vilket beror på mediernas produktionsförhållanden tillsammans med journalisternas sociala homogenitet och koncentration till vissa stadsdelar. De svenskspråkiga mediernas bevakning kan bli speciellt obalanserad eftersom publiken är starkare koncentrerad till vissa områden.</p> <p>Studiens resultat är betydelsefullt med tanke på en potentiell utveckling där segregeringen mellan de olika bostadsområdena i huvudstadsregionen ökar. Då har det en stor betydelse hur journalisterna bidrar till att upprätthålla eller skapa skillnader mellan olika stadsdelar.</p>			
Avainsanat – Nyckelord – Keywords Journalistik; journalister; stadsdelar; innerstad; förorter; uppfattningar; gestaltning; Helsingfors; mediebild			
Säilytyspaikka – Förvaringställe – Where deposited Campusbiblioteket i Gumtåkt			
Muita tietoja – Övriga uppgifter – Additional information			

HELSINGIN YLIOPISTO – HELSINGFORS UNIVERSITET – UNIVERSITY OF HELSINKI

Tiedekunta/Osasto – Fakultet/Sektion – Faculty/Section Matemaattis-luonontieteellinen tiedekunta		Laitos – Institution – Department Geotieteiden ja maantieteen laitos	
Tekijä – Författare – Author Daniel Donner			
Työn nimi – Arbetets titel – Title Journalisti ja kaupunki – Miten paikallistoimittajien liikkumiskuviot ja kuvat kaupunginosista vaikuttavat median sisältöön			
Oppiaine – Läroämne – Subject Kulttuurimaantiede			
Työn laji – Arbetets art – Level Pro gradu	Aika – Datum – Month and year Elokuu 2015	Sivumäärä – Sidoantal – Number of pages 113 sivua + liitteet	
Tiivistelmä – Referat – Abstract <p>Journalistit ovat Suomen pääkaupunkiseudulla keskittyneet kantakaupungin alueelle, joten median raportointi saattaa sosioekonomisesti heikompien alueiden kannalta perustua stereotypioihin sekä pelkistykseen verrattaessa vauraampien alueiden raportointiin. Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää, millä alueilla paikallistoimittajat liikkuvat kaupungissa, minkälaisia käsityksiä heillä on eri alueista, sekä miten nämä seikat vaikuttavat heidän raportointiinsa. Tutkimuksen lähtökohtana toimii hypoteesi, jonka mukaan journalistien asuinpaikkojen sijainti ja heidän liikkumisensa kaupungissa vaikuttaa heidän raportointiinsa eri kaupunginosista.</p> <p>Pääasiallisena tutkimusmetodina toimivat viiden paikallistoimittajan kanssa toteutetut puolistrukturoidut teemahaastattelut. Haastatteluja tukivat haastateltavien viikon ajan pitämät liikkumispäiväkirjat, jotka toimivat keskustelun pohjana. Haastattelujen analyysissä pääpaino oli sisällön analysoinnissa.</p> <p>Tutkimustulokset osoittavat, että merkittävä osa tutkimushenkilöiden matkoista sijoittuivat Helsingin kantakaupunkiin. Yleisesti ottaen tutkimushenkilöt tuntevat pääkaupunkiseudun eri alueet verrattain hyvin, mutta kantakaupungin alueet tunnetaan lähiöalueita paremmin. Tutkimushenkilöt myöntävät, että myös journalisteilla on ennakkoluuloja, mutta osana ammattitaitoa sen ei anneta vaikuttaa raportointiin. He painottavat, että uutisarvo ratkaisee mistä alueista raportoidaan. Samalla toimittajien liikkumiskuviot ja käsitykset erityyppisistä alueista näyttäisivät tulosten mukaan vaikuttavan heidän käsityksiinsä uutisarvoista. Mikäli raportointiin liittyvä alue on toimittajille tuttu, tai mikäli se sijaitsee kantakaupungissa, voi tapahtumien tai ilmiöiden uutisarvo journalistien silmissä olla suurempi.</p> <p>Journalistit pitävät monipuolista ja hillittyä raportointia eri alueista tärkeänä. Tästä huolimatta etenkin huono-osaisista lähiöistä voi muodostua negatiivinen ja tasapainoton kuva mediassa, johtuen median tuotanto-olosuhteista, journalistien sosiaalisesta homogeenisyydestä ja heidän asuinpaikkojensa keskittyneisyydestä. Epätasapainon riski on erityisen suuri ruotsinkielisen median osalta, sillä sen yleisö on voimakkaammin keskittynyt tietyille pääkaupunkiseudun alueille.</p> <p>Tutkimustulos on tärkeä ajatellen pääkaupunkiseudun mahdollista kehitystä, jossa segregatio eri asuinalueiden välillä kasvaa. Tällöin on keskeistä, miten journalistit vaikuttavat alueiden välisten erojen säilymiseen tai niiden kasvuun.</p>			
Avainsanat – Nyckelord – Keywords Journalismi; toimittajat; kantakaupunki; esikaupungit; lähiöt; käsitykset; Helsinki; pääkaupunkiseutu; mediakuva			
Säilytyspaikka – Förvaringställe – Where deposited Kumpulan kampuskirjasto			
Muita tietoja – Övriga uppgifter – Additional information			

HELSINGIN YLIOPISTO – HELSINGFORS UNIVERSITET – UNIVERSITY OF HELSINKI

Tiedekunta/Osasto – Fakultet/Sektion – Faculty/Section Faculty of Science		Laitos – Institution – Department Department of Geosciences and Geography	
Tekijä – Författare – Author Daniel Donner			
Työn nimi – Arbetets titel – Title The journalist and the city – How local reporters' movement patterns and image of city districts affects media content			
Oppiaine – Läroämne – Subject Human geography			
Työn laji – Arbetets art – Level Master's thesis	Aika – Datum – Month and year August 2015	Sivumäärä – Sidoantal – Number of pages 113 pages + appendix	
Tiivistelmä – Referat – Abstract <p>It is a fact that journalists living in the Helsinki region of Finland are concentrated to the inner city. For this reason there is a risk that the media coverage of socioeconomically weaker areas is based more on stereotypes and simplifications than what is the case for wealthier areas. The aim of this study is therefore to assess in which areas local journalists move in the city, what perceptions they have of different areas and how these factors affect their reporting. The study is based on the hypothesis that in which areas journalists live and move within the city also affects how they report on different areas.</p> <p>The main research method consists of semi-structured interviews with five local journalists. The interviews are supported by travel diaries of the respondents' travels during one week. This information was used as a basis for the discussion in the interviews. The interviews were analysed focusing on the contents.</p> <p>The results show that a large share of the respondents' trips take place in the inner city of Helsinki. Generally, the respondents seem to have a broad knowledge about different areas in the Helsinki region, but inner city areas are better known to them than suburbs. The respondents admit that also journalists have prejudices, but assert that it is part of the craftsmanship to not let the prejudices affect the reporting. Furthermore, they emphasize that news values determine on which areas are reported. At the same time, the results show that the movement patterns of the journalists and their perception of different areas affect how they judge the news value of events in the areas. If an area is known to the journalists or if it is situated in the inner city, the news value for events or phenomena in the area may be perceived as larger by the journalists.</p> <p>The journalists are aware of the importance of a versatile and balanced reporting on different areas. Nevertheless, the media image of underprivileged suburbs risks becoming negative and unbalanced. This is due to the media's production circumstances together with the social homogeneity of the journalists and their spatial concentration to certain neighbourhoods. The Swedish-language media's reporting may become especially unbalanced, as its audience is more strongly concentrated to certain areas.</p> <p>The result of the study is important in a context where segregation between the different residential areas in the Helsinki region may be increasing. In such a situation how journalists contribute to maintaining or creating differences between neighbourhoods is of great importance.</p>			
Avainsanat – Nyckelord – Keywords Journalism; journalists; inner city; suburbs; perceptions; framing; Helsinki; media image			
Säilytyspaikka – Förvaringställe – Where deposited Kumpula Campus Library			
Muita tietoja – Övriga uppgifter – Additional information			

Innehåll

1. INLEDNING OCH SYFTE.....	5
2. BAKGRUND OCH TIDIGARE FORSKNING.....	7
2.1 Vilka är journalisterna, var bor de?.....	7
2.2 Människors rörelsemönster i staden	22
2.3 Forskning om mediebilden av stadsdelar.....	25
2.4 Journalistikens nyhetsurval och nyhetsvärderingar	29
2.5 Sammanfattning av studiens bakgrund.....	33
3. TEORETISK BAKGRUND OCH FORSKNINGSFRÅGOR.....	34
3.1 Massmediernas inverkan på den allmänna opinionen	34
3.2 Andrafiering och stereotyper	38
3.3 Förklaringsmodeller för mediernas bevakning	40
3.4 Forskningsfrågor	44
4. FORSKNINGSMETODER	45
4.1 Metoder och material	45
4.2 Forskningskvalitet.....	48
5. RESULTAT	51
5.1 Journalisternas rörelsemönster	51
5.2 Journalisternas uppfattningar om områden i staden.....	57
5.3 Redaktionens rutiner kring bevakningen av olika områden	59
5.4 Journalisternas bevakning av olika områden.....	63
5.5 Lokaljournalistens ansvar för hur olika områden bevakas	92
5.6 Sammanfattning av resultaten.....	94
6 DISKUSSION OCH AVSLUTNING	97
6.1 Diskussion om resultaten	98
6.2 En mer mångsidig bevakning av olika områden?	101
6.3 Förslag på vidare forskning	102
LITTERATUR	105
BILAGOR	i

1. INLEDNING OCH SYFTE

De bilder vi har av en plats eller av ett område hänger ihop med hur platsen framställs i massmedierna, eftersom massmedierna är en av de källor som formar vår opinion om platser, människor och fenomen. Den här studien utgår från att massmediebilderna är sociala konstruktioner snarare än speglingar av verkligheten. Bilderna blir inte till i ett vakuum utan produceras av tänkande, subjektiva och partiska journalister. Journalisterna har sin yrkesskicklighet och journalistiska normer att luta sig tillbaka på men det är svårt att se att journalisterna skulle vara helt objektiva då de rapporterar om olika områden.

Vi kan alltså anta att journalisternas värderingar påverkar medierapporteringen på ett eller annat sätt. Vi kan också anta att var journalisterna rör sig i staden och vilka platser de upplever har en inverkan på hur de sedan rapporterar om de platserna. I denna studie vill jag därför ta reda på hur journalistens Helsingfors ser ut. På samma sätt som journalisten är en partisk och subjektiv varelse är staden en subjektiv och socialt konstruerad skapelse. Staden ser olika ut för olika människor. Jag vill ta reda på hur lokaljournalister ser på stadens olika delar, och hur det kan tänkas påverka deras arbete.

Genom att låta fem lokaljournalister på Helsingin Sanomat, Hufvudstadsbladet samt Yles finska och svenska redaktioner föra en resedagbok i en veckas tid undersöker jag var journalisterna rör sig och vilka områden som förblir outforskade under den här tiden. Dessutom får journalisterna själva genom semistrukturerade intervjuer berätta hur de anser att de ser på olika områden i staden och vilka effekter det kan ha på deras rapportering om olika stadsdelar. Studien utgår i fråga om en hypotes om att journalisterna som yrkeskår är relativt homogen i fråga om social klass. Att många journalister hör till den övre medelklassen samt bor och jobbar i innerstaden medverkar till det faktum att det är innerstaden som journalisterna känner till allra bäst.

Tidigare studier visar att mediebilden av underprivilegierade stadsdelar präglas av stereotyper och förenklingar. Hur påverkar journalisternas stadsbild den här framställningen? Kan det hända att en del områden helt blir ignorerade av majoritetsmedierna på grund av journalisternas bild av sin omgivning? Eller rapporterar journalisterna annorlunda om de områden de är mindre bekanta med? Det är de här frågorna jag försöker besvara genom att undersöka lokaljournalisternas rörelsemönster och uppfattningar om olika typer av områden i Helsingforsregionen, det vill säga Helsingfors, Esbo, Vanda och Grankulla.

Studien kommer till i en kontext där de socioekonomiska skillnaderna i huvudstadsregionen är väletablerade, med risk för att skillnaderna mellan olika områden kommer att växa i framtiden (se Vilkama et al. 2014). I Finland har staten och kommunerna relativt framgångsrikt lyckats skapa socialt blandade bostadsområden och den spatiala segregeringen har inte varit lika klar som i många andra europeiska länder (se Lankinen 1997). I en situation där vi i framtiden kan stå inför större faktiska skillnader mellan bostadsområden på olika håll i staden är det viktigt att granska hur journalisterna på sitt sätt bidrar till att skapa och upprätthålla skillnaderna.

Avhandlingen är indelad i sex olika delar. Efter introduktionen i detta första kapitel presenterar jag i det andra kapitlet bakgrunden till studien och redogör för vilka vinklar ämnet tidigare har belysts ur, samt vilka centrala frågor får mig att undersöka just det här ämnet. Speciellt fokus ligger på vad vi kan säga om var i huvudstadsregionen journalisterna bor. I det tredje kapitlet går jag igenom centrala teoretiska begrepp som gestaltning och andrafiering samt presenterar forskningsfrågorna. Det fjärde kapitlet presenterar studiens forskningsmetoder och material. Metoderna och materialet är främst kvalitativt till sin karaktär.

Vidare presenterar det femte kapitlet resultaten indelade i olika teman, och en diskussion kring resultaten. I slutet av kapitlet sammanfattar jag resultaten i tio punkter. Avslutningsvis besvarar jag i det sjätte och sista kapitlet forskningsfrågorna och drar slutsatser utifrån resultaten. Sedan följer ett avsnitt med idéer

för hur redaktionerna kan rapportera mer mångsidigt om olika områden. Kapitlet avslutas med förslag på vidare forskning.

2. BAKGRUND OCH TIDIGARE FORSKNING

I det här kapitlet ger jag en översikt över vad vi vet om journalisternas socioekonomiska bakgrund i Finland samt om vilka områden journalisterna i huvudstadsregionen bor i. Hur hänger andelen journalister i ett område ihop med faktorer som utbildningsgrad och avstånd från centrum? Vad kan vi säga om var de svenskspråkiga journalisterna bor? Dessutom presenterar jag tidigare forskning kring vilka regelbundna mönster som bildas när människor rör sig i staden och vilken betydelse det har. Våra rörelsemönster är en faktor som påverkar mediebildens av stadsdelar, vilket också behandlas i kapitlet. Avslutningsvis ger jag en överblick över hur medieforskarna ser på faktorer som påverkar journalisterna i deras dagliga arbete, till exempel journalistiska normer och nyhetskriterier. Översikten över de här ämnena hjälper oss att bättre förstå och analysera resultaten av studien.

2.1 Vilka är journalisterna, var bor de?

Forskningen kring journalistkårens sammansättning i Finland har traditionellt utgått ifrån Journalistförbundets medlemmar. Som Jyrkiäinen och Heinonen (2012:173) konstaterar ger det en relativt sanningsenlig bild av journalistkåren, eftersom majoriteten av de finländska journalisterna hör till Journalistförbundet. Förbundet hade år 2013 drygt 15 000 medlemmar (Finlands Journalistförbund 2015a). Också kartläggningen som jag har gjort för den här studien bygger på data om Journalistförbundets medlemmar, även om det inte motsvarar de yrkesverksamma journalisterna i landet till 100 procent. Samtidigt som alla yrkesverksamma journalister inte hör till Journalistförbundet jobbar knappast alla de medlemmar som inkluderats i studien med journalistik.

Varför är det då intressant att undersöka en grupp som utgör 0,3 procent av den arbetsföra befolkningen i Finland?¹ Trots att journalisterna är en liten grupp människor har de mer makt och en större påverkan på samhället än många andra yrkesgrupper, och medierna kan beskrivas som "en scen för maktutövning" (Ekström och Nohrstedt 1996:287). Sin maktposition får journalisterna genom att produkten av deras arbete utgör innehållet i de massmedier som människor tar del av. Journalisterna har en slags *symbolisk makt*, som kommer till uttryck genom att de kan representera människor eller platser på ett visst sätt (Hall 1997:259). Eftersom journalisternas värderingar och bakgrund hör till de faktorer som styr mediernas innehåll (se avsnitt 2.4) är det centralt vilken social, geografisk och etnisk sammansättning journalisterna som yrkesgrupp har.

Utifrån Journalistförbundets medlemsregister kan vi bilda oss en bild av den finländska journalistkårens ålders- och könsfördelning samt den geografiska spridningen. Dessutom har de journalistiska idealen och åsikterna undersökts både bland yrkesverksamma journalister och journaliststudenter (Hovden et al. 2009; Jyrkiäinen och Heinonen 2012). Lite förvånande är däremot att till exempel journalisternas politiska sympatier inte verkar ha undersökts vetenskapligt i Finland de senaste åren, något som till exempel i Sverige sker med jämna mellanrum. Där visar forskning att journalistkåren politiskt sett ligger vänster om mitten och stöder Vänsterpartiet och Miljöpartiet mer än befolkningen i genomsnitt (Asp 2012a; Asp 2012b).

Socioekonomiskt sett verkar den finländska journalistkåren vara stabilt förankrad i medelklassen. Det finns olika sätt att mäta klasstillhörighet men de flesta mätarna utgår ifrån människors yrkestillhörighet som en mätare för social position (Giddens och Sutton 2014:316–322). Inkomststatistik från 2013 visar att journalister som yrkesgrupp hade en något högre medellön än genomsnittet på

¹ År 2013 hade Journalistförbundet 10 880 medlemmar som var i arbetslivet, vilket motsvarar 0,31 procent av 15–64-åringarna i Finland det året (Finlands Journalistförbund 2015a; Statistikcentralen 2014a).

den privata sektorn – gruppen tidningsredaktörer med flera hade i medeltal en månadslön på 3 793 euro medan medellönen för alla yrkesgrupper inom sektorn var 3 503 euro (Statistikcentralen 2014b). Journalistjobbet är också ett typiskt medelklassjobb i och med att det är ett informationsintensivt kontorsjobb där journalisterna fungerar som ett slags experter.

Förutom lönenivån har den finländska journalistkåren också andra egenskaper som visar att den hör till den alltjämt växande medelklassen. Utbildningsnivån bland de finländska journalisterna ökar stadigt, så att över hälften av de yrkesverksamma journalisterna hade en utbildning av tredje graden år 2012 (Finlands Journalistförbund 2014). Jämfört med många andra länder har dock en relativt liten andel av den finländska journalistkåren en högskoleutbildning (Weaver och Willnat 2012:530–531). Det är inte heller lika vanligt att de finländska journalisterna har en journalistutbildning. Eftersom utbildningsgraden bland människor som bor i större städer ofta är högre än bland människor på landsbygden kan man anta att de mest välutbildade journalisterna finns i landets största stad Helsingfors där också de viktigaste riksmedierna finns.

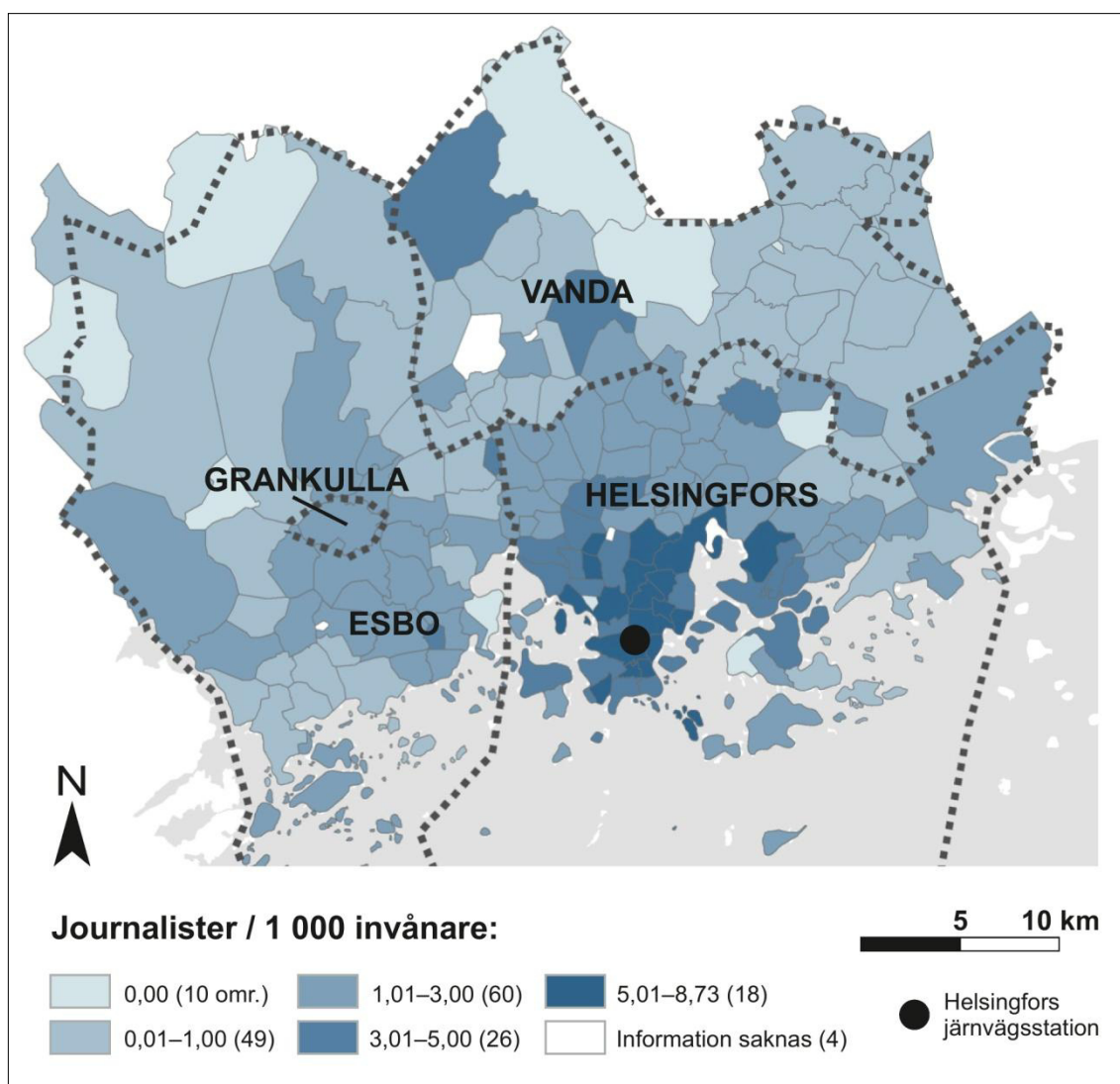
Vidare har könsfördelningen i Journalistförbundet förändrats över tiden så att en allt större del av de finländska journalisterna nu är kvinnor. Kvinnornas andel av medlemmarna översteg hälften år 1995 och är i dag är kring 57 procent (Finlands Journalistförbund 2015b). Också journalistikstudier lockar betydligt fler kvinnor än män. I en enkätundersökning bland förstaårsstudenter i journalistik vid tre finländska universitet 2005 var hela 76 procent kvinnor – liknande siffror som de övriga nordiska länderna uppvisar (Hovden et al. 2009). Beträffande den geografiska spridningen av journalistkåren visar en tidigare enkätundersökningar bland Journalistförbundets medlemmar att nästan 60 procent av journalisterna jobbar i Helsingforstrakten (Harju 2002).

Att journalistkåren också i Finland är etniskt väldigt homogen är ytterligare en aspekt i journalisternas bakgrund. I den här studien ligger fokus på journalisternas geografiska distribution och rörelser, men journalisternas homogena etniska bakgrund och dess effekter på medierapporteringen är ett ämne som

definitivt kunde undersökas mer också i Finland. I en studie av förstaårsstudenter i journalistik i de nordiska länderna hade inte en enda av de finländska svarande en icke-västerländsk bakgrund – till exempel i Sverige var andelen 8 procent (Hovden et al. 2009:154).

Den finländska journalistkårens klassbakgrund spelar en viktig roll i studien eftersom den kan antas påverka var journalisterna bosätter sig och vilka åsikter de har om olika områden i staden. Hypotesen är att eftersom journalisterna hör till medelklassen bor de framför allt i medelklassområden. Den här uppfattningen stöds av min granskning av journalisternas geografiska fördelning i huvudstadsregionen som jag gjort med hjälp av data från Journalistförbundet. Andelen journalister per område är högst i innerstadsområden nära centrum av Helsingfors, medan andelen sjunker längre bort från centrum (figur 1).² I Esbo, Vanda och Grankulla är journalisternas andel av befolkningen klart lägre än i Helsingfors innerstad. Tittar vi på figur 2 som visar journalisternas absoluta fördelning blir det klart hur tydligt journalisterna är koncentrerade till innerstaden där också befolkningsdensiteten är högre.

² Siffrorna bygger på Finlands Journalistförbunds medlemsregister från maj 2015. Sammanlagt ingår information om 2 403 yrkesverksamma förbundsmedlemmar med yrkesbeteckningen ”journalist” (toimittaja) i Helsingfors, Esbo, Vanda och Grankulla indelade per postnummerområde. Även arbetslösa medlemmar ingår i statistiken.

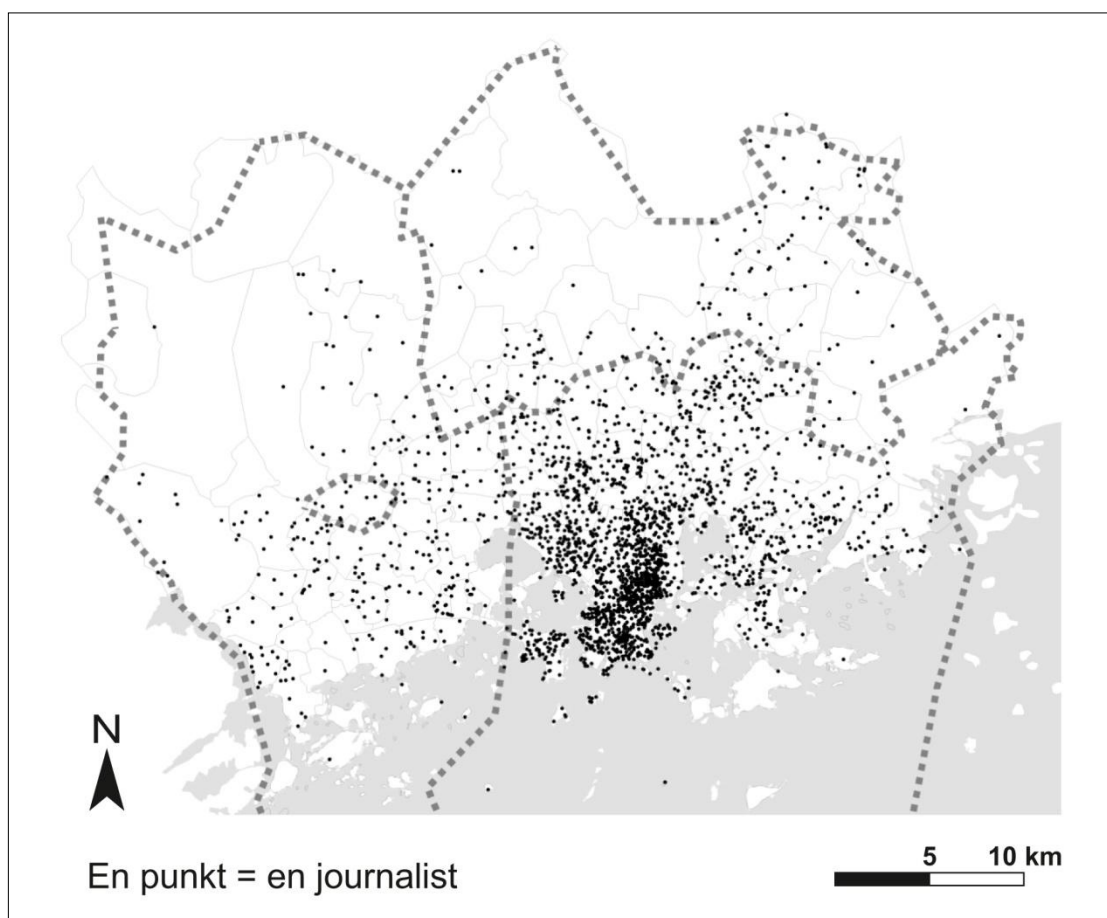

Figur 1. Relativ andel journalister per postnummerområde i Helsingfors, Esbo, Vanda och Grankulla 2015. Uppgifterna kommer från Journalistförbundets medlemsregister (Katila 2015; Statistikcentralen 2015a).

En noggrannare granskning av journalisternas fördelning visar att medianen för andelen journalister per tusen invånare per område är 1,4 och medeltalet 2,0.³ I hela områdets postnummerområden bor 1,06 miljoner människor och 2 403 journalister, vilket totalt ger en journalistkvot på knappt 2,3 per tusen invånare

³ Jag har beaktat postnummerområden i Helsingfors, Esbo, Vanda och Grankulla med minst 100 invånare, 163 stycken. Det totala antalet postnummerområden i de fyra kommunerna är 167 varav 4 hade färre än 100 invånare år 2013 (Statistikcentralen 2015a).

för hela området. Att medianen för de olika områdena ändå är klart lägre än den totala kvoten visar att det finns många områden med få journalister och ett mindre antal områden där koncentrationen av journalister är hög. Jämför vi de fyra kommunerna i regionen är Helsingfors klart populärast bland journalisterna med en median på 3,0 för postnummerområdena. Av de övriga kommunerna är Grankulla näst populärast med 1,6 och därefter följer Esbo (1,0) samt Vanda (0,6). Alla de fem populäraste journalistområdena ligger i Helsingfors och relativt nära stadens centrum (tabell 1).

Figur 2. Journalisternas absoluta spridning i huvudstadsregionen. En punkt motsvarar en journalist. Punkterna visar i vilket postnummerområde journalisterna bor men inte det exakta läget eftersom punkterna är slumpmässigt placerade innanför områdena (Katila 2015, Statistikcentralen 2015a).

Tabell 1: De fem områdena med den största andelen journalister. Samtliga finns i Helsingfors (Katila 2015; Statistikcentralen 2015a).

Stadsdel	Postnr och ort	Journalister	Invånare	Journalister/1000 invånare
Kottby	00610 Helsingfors	69	7 902	8,7
Sveaborg	00190 Helsingfors	6	788	7,6
Brunakärr	00280 Helsingfors	20	2 803	7,1
Fiskehamnen	00540 Helsingfors	8	1 139	7,0
Rödbergen	00120 Helsingfors	47	6 795	6,9

Bland postnummerområdena med minst journalister finns tio områden där det inte bor en enda journalist (tabell 2). Av de här tio områdena har sex stycken färre än tusen invånare, medan området som sticker ut är Jakobacka med sina 6 400 invånare men inte en enda journalist. Vidare finns det elva stadsdelar med endast ett fåtal journalister men över tiotusen invånare: fem i Vanda, fyra i Helsingfors samt två i Esbo (tabell 3). Av de elva områdena har Gårdsbacka i östra Helsingfors flest invånare (drygt 25 000) men endast nio journalister, vilket ger en kvot på 0,4 journalister per tusen invånare. Samtliga elva stadsdelar ligger utanför innerstaden.

Tabell 2. Postnummerområden utan bosatta journalister. Områden med färre än 100 invånare är inte med i jämförelsen (Katila 2015; Statistikcentralen 2015a).

Stadsdel	Postnummer	Postort	Journalister	Invånare
Jakobacka	00770	Helsingfors	0	6433
Otnäs	02150	Esbo	0	3731
Sjöskog	01760	Vanda	0	2093
Gumböle-Björnkärr	02810	Esbo	0	1781
Siikajärvi	02860	Esbo	0	704
Skattmansby	01530	Vanda	0	529
Lejle	01340	Vanda	0	510
Lakisto	02980	Esbo	0	410
Hålvik	00590	Helsingfors	0	376
Mejlans sjukhusområde	00290	Helsingfors	0	157

Tabell 3. Postnummerområde med fler än 10 000 invånare och mellan 0 och 1 journalist per tusen invånare (Katila 2015; Statistikcentralen 2015a).

Stadsdel	Postnummer	Postort	Journalister	Invånare	Journ./1000 inv.
Mellungsby	00970	Helsingfors	3	10 641	0,3
Gårdsbacka	00940	Helsingfors	9	25 367	0,4
Björkby-Havukoski	01360	Vanda	5	12 142	0,4
Håkansböle	01200	Vanda	6	11 948	0,5
Myrbacka	01600	Vanda	8	15 771	0,5
Mattby	02230	Esbo	12	19 558	0,6
Dickursby	01300	Vanda	11	17 635	0,6
Brobacka	00740	Helsingfors	7	10 116	0,7
Södra Nordsjö	00980	Helsingfors	18	22 447	0,8
Korso	01450	Vanda	15	18 348	0,8
Stensvik	02320	Esbo	15	16 047	0,9

Statistiska test bekräftar det som vi kan ana av kartorna, att det finns en tydlig korrelation mellan andelen journalister och socioekonomiska variabler som andelen högutbildade och medianinkomsten i ett område (tabell 4). Det som är väntat är att det finns ett starkt samband mellan en hög andel journalister i ett område och en hög utbildningsgrad bland områdets invånare. Lite överraskande är däremot den negativa korrelationen mellan andelen journalister och medianinkomsten bland invånarna. Det betyder att andelen journalister är högre i områden med lägre inkomster, vilket främst verkar förklaras av att andelen journalister är låg i höginkomstområden och högst i områden med genomsnittliga inkomster (figur 3). Det här syns också på kartan i att andelen journalister till exempel i sydvästra Esbo inte är särskilt hög, trots att det bor många höginkomsttagare i området (se t.ex. Vilkkama et al. 2014). Arbetslöshetsgraden uppvisar ett svagt samband med andelen journalister, vilket ytterligare stöder uppfattningen om att journalisterna inte bor på de allra mest välbärgade områdena. Korrelationen är dock statistisk signifikant endast för de svenskspråkiga journalisternas del.

Starkast korrelerar andelen journalister med andelen höghusbostäder och avståndet från Helsingfors centrum, här definierat som Helsingfors järnvägsstation (tabell 4). Journalisterna verkar föredra att bo i en urban och tätt bebyggd miljö framför välbeställda villaområden längre bort från centrum.

Tabell 4. Pearson-korrelationskoefficient mellan antalet journalister och antalet svenskspråkiga journalister per tusen invånare samt ett antal variabler, per postnummerområde (Helsingin seudun aluesarjat 2015a; 2015b; 2015c; Katila 2015; Statistikcentralen 2015a; 2015b).

	Journalister/1000 inv. (n=163)	Sv. journalister/1000 inv. (n=124)
Andel högutbildade	0,299**	0,228*
Medianinkomst	-0,198*	-0,085
Arbetslöshetsgrad	0,089	0,259**
Andel höghusbostäder	0,458**	0,300**
Avstånd från centrum	-0,716**	-0,323**
Andel svenskspråkiga	0,176 ⁴	0,252**
Journalister / 1000 inv.	-	0,633**

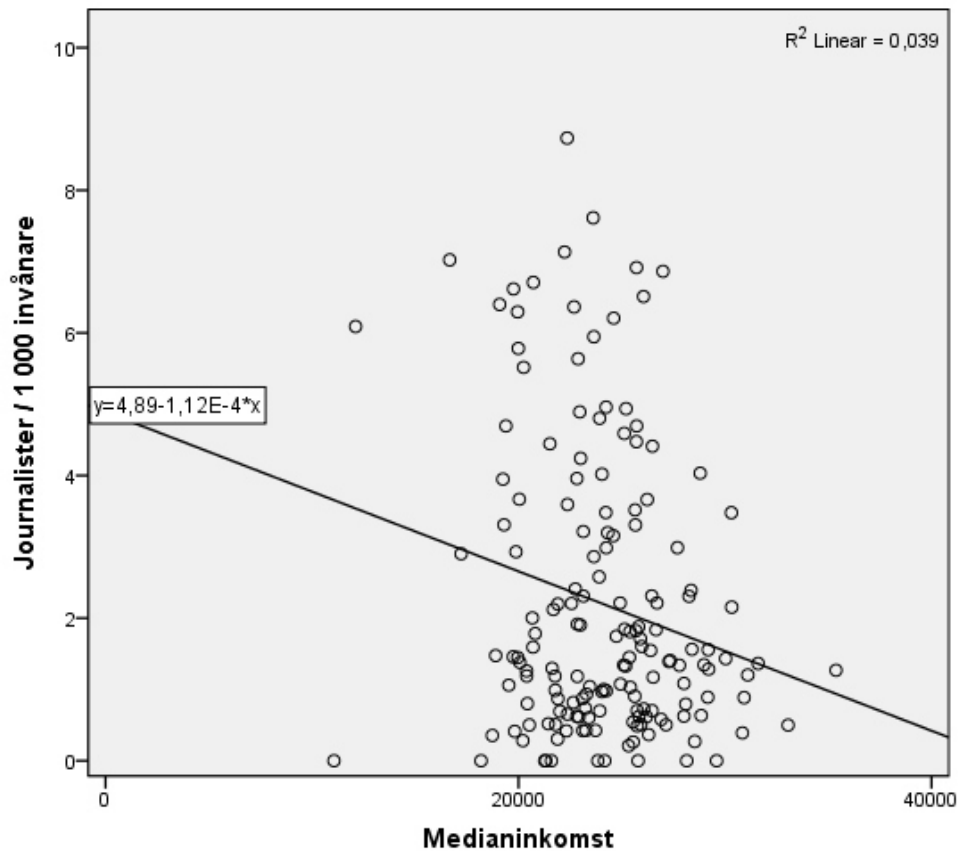
*Signifikant korrelation på 95 % -säkerhetsnivå

** Signifikant korrelation på 99 % -säkerhetsnivå

Allra starkast är den negativa korrelationen mellan andelen journalister och avståndet till centrum, vilket också syns tydligt i spridningsdiagrammet (figur 4). Det innebär att andelen journalister är lägre i områden som ligger längre bort från centrum, något vi redan såg i kartorna över journalisternas fördelning (figur 1 och 2).

⁴ Informationen om andelen svenskspråkiga per område kommer från en annan källa (Helsingin seudun aluesarjat 2015a; 2015b och 2015 c) än den övriga informationen om postnummerområdena. Andelen svenskspråkiga gäller för stadsdelar, inte postnummerområden, vilket gör att den verkliga andelen svenskspråkiga i postnummerområdet kan vara något högre eller lägre.

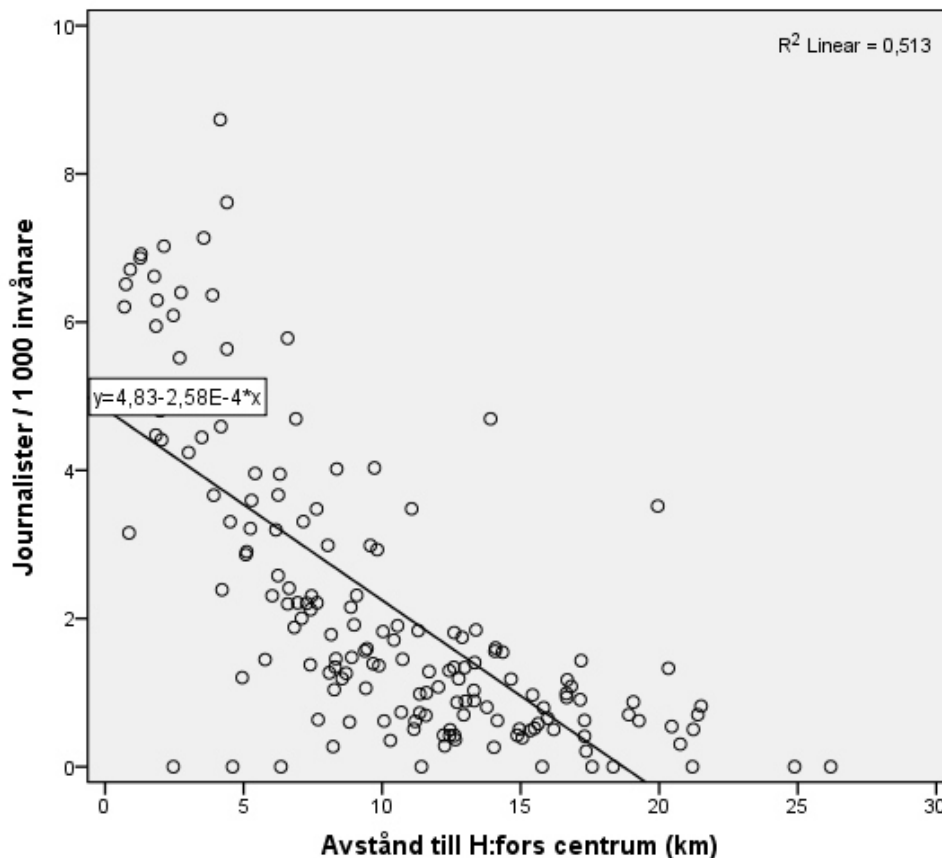
Korrelation mellan medianinkomst och andel journalister

Figur 3. Korrelationen mellan medianinkomsten och andelen journalister per post-nummerområde (Katila 2015; Statistikcentralen 2015a).

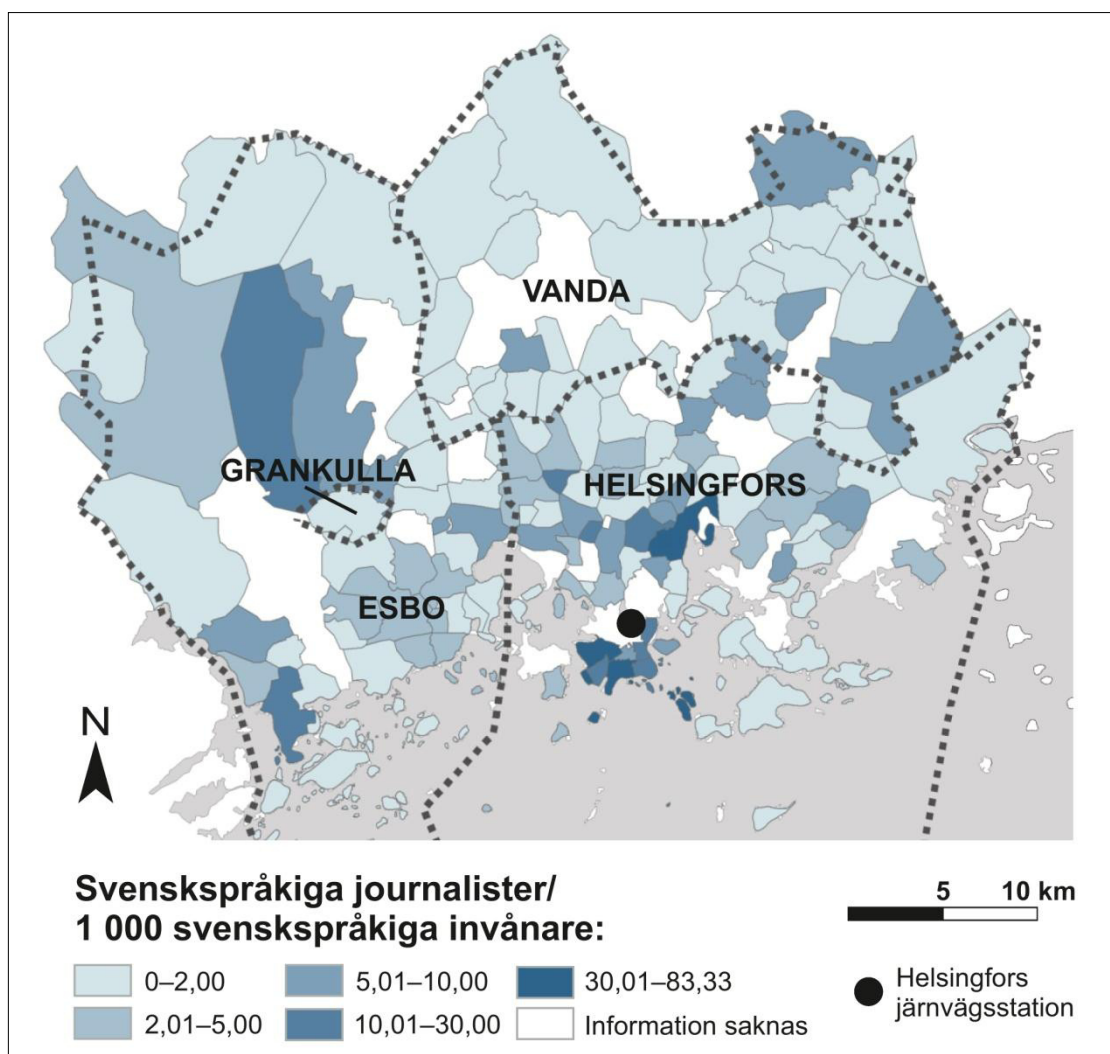
Journalistförbundets data ger oss också en chans att skilt granska de svenskspråkiga journalisterna i huvudstadsregionen. De utgör 244 stycken eller cirka tio procent av journalisterna i materialet. Bland den svenskspråkiga befolkningen verkar det finnas en större koncentration journalister än i befolkningen som helhet. För hela området blir nämligen kvoten 3,7 svenskspråkiga journalister per tusen svenskspråkiga invånare, vilket är klart högre än siffran för den totala befolkningen (Helsingin seudun aluesarjat 2015a; 2015b, 2015c; Statistikcentralen 2015b).

Korrelation mellan avståndet till centrum och andel journalister

Figur 4. Korrelationen mellan medianinkomsten och andelen journalister per post-nummerområde (Katila 2015; Statistikcentralen 2015a).

Eftersom det absoluta antalet svenskspråkiga journalister är klart mindre än antalet finskspråkiga journalister finns det hela 81 områden (ca 50 procent) som helt saknar svenskspråkiga journalister (figur 5). I en del områden är å andra sidan redan andelen svenskspråkiga journalister (tabell 5) högre än den totala andelen journalister i områdena med minst bosatta journalister (tabell 2 och 3). Tabell 5 visar att områdena med den största andelen svenskspråkiga journalister är innerstadsområden där journalisterna i allmänhet verkar trivas. Det enda undantaget utgör området med den högsta andelen svenskspråkiga journalister, men där orsakar endast en journalist den höga siffran då antalet invånare är så litet.

Figur 5. Antal svenskspråkiga journalister per tusen invånare i området (Katila 2015; Statistikcentralen 2015a)

Tabell 5. De fem områdena med relativt sett flest svenskspråkiga journalister.

Stadsdel	Postnr och ort	Sv. journalister	Invånare	Sv. journ./1000 inv.
Stubbbacka industri- område	01740 Vanda	1	213	4,7
Gardesstaden	00130 Helsingfors	4	1457	2,7
Sveaborg	00190 Helsingfors	2	788	2,5
Busholmen	00220 Helsingfors	4	1642	2,4
Stenhagen	00310 Helsingfors	2	887	2,3

Måtten på statistisk korrelation i tabell 4 visar på några små skillnader mellan de svenskspråkiga journalisterna och hela områdets journalistkår. Som jag redan nämnde är sambandet mellan arbetslöshetsgrad och andelen svenskspråkiga journalister statistiskt signifikant, vilket det inte är för alla journalister. Mindre skillnader är att sambandet med andelen högutbildade är svagare än för hela journalistkåren, och den negativa korrelationen med områdets medianinkomst är inte statistiskt signifikant. Föga överraskande finns det ett starkt positivt samband med andelen svenskspråkiga i området och ett ännu starkare samband med den totala andelen journalister. Det tyder på att de svenskspråkiga journalisterna bor i ungefär samma områden som de finskspråkiga, men att de i viss mån kan vara koncentrerade till områden med en större svenskspråkig befolkning. De svenskspråkiga journalisterna verkar bo aningen mer utspritt än de finskspråkiga, vilket märks i att sambandet med en hög andel höghusbostäder och ett kort avstånd till centrum inte är lika starkt som för samtliga journalister. Korrelationen är ändå statistiskt signifikant för båda variablerna.

Även om man med data från Finlands Journalistförbund på det här sättet relativt enkelt kan bilda sig en uppfattning om var journalisterna i Finland bor verkar det inte ha gjorts några regelrätta undersökningar om ämnet. I Sverige är läget även i det här avseendet bättre efter att två studier de senaste åren har granskat var journalisterna bor. I *Här bor journalisterna* kartlade Kerstin Ekberg (2007) var journalisterna i landet bor utifrån data från Svenska Journalistförbundet. Ekberg med flera uppdaterade sedan studien 2015 under namnet *Där bor journalisterna* och gav var och en möjligheten att på en webbplats själv granska fördelningen av journalister i olika områden (Institutet för mediestudier 2015).

Resultaten från den första studien visar att det både på hela landets nivå och inom städerna finns stora områden som är så gott som helt fria från journalister. Speciellt få journalister bor i gamla industriorter eller i de stora städernas förortsområden (Ekberg 2007). Det är knappast överraskande att de flesta journalister bor i Stockholm där också jobben finns – men också inom Stockholm är skillnaderna mellan olika områden stora. Innerstaden och speciellt trendiga

Södermalm är klart överrepresenterad som boningsort för journalisterna. Av journalisterna i undersökningen bor 19 procent i Stockholms innerstad medan bara 3 procent av svenska folket bor i området.

I den nyare studien visar resultaten att hela 34 procent av journalisterna bor i Stockholm där 9 procent av landets befolkning finns (Institutet för mediestudier 2015). I hela landet bor i snitt 1,4 journalister per tusen invånare, i Stockholm 4,9. Samtidigt finns det elva kommuner i landet där det inte bor några journalister alls. Av de olika stadsdelsområdena i Stockholm ligger Södermalm fortfarande i topp med sina 10,4 journalister per tusen invånare, vilket är en något högre koncentration journalister än i de populäraste områdena i Helsingfors. Andra populära områden i Stockholm har 6–7 journalister per tusen invånare, medan andelen sjunker till under 2 för en del områden. Liksom i Helsingfors är mönstret i Stockholm att journalisterna är koncentrerade till trygga medelklassområden där utbildningsnivån är hög, medan färre journalister bor i de fattigaste och de mest välbärgade områdena (Institutet för mediestudier 2015). Det står också klart att andelen invandrare i ett område korrelerar negativt med andelen journalister.

Vi kan alltså konstatera att journalisternas socioekonomiska bakgrund verkar hänga samman med deras vilja att bo i innerstaden. Ytterligare en faktor att ta i beaktande när vi granskar fördelningen av journalister i huvudstadsregionen är att många av mediernas redaktioner finns i centrum. Alldeles i kärncentrum av Helsingfors ligger till exempel Sanomahuset där Helsingin Sanomats, Ilta-Sanomats och Taloussanomats redaktioner är belägna. Också Finska notisbyrån och den största svenskspråkiga dagstidningen Hufvudstadsbladet har sina redaktioner i centrum. Det andra stora journalistcentret finns i utkanten av innerstaden i Böle/Ilmala, där en betydande del av public service-bolaget Yles cirka

3 000 anställda är stationerade (Yle 2014) och också MTV3 har sitt huvudkvarter.⁵

Förutom var jobben finns och vilken klass journalisterna hör till kan också deras värderingar påverka var de väljer att bosätta sig: Studier från Sverige visar ju att journalisterna i högre grad än folk i allmänhet har gröna eller vänstervärderingar (Asp 2012a; Asp 2012b) och att journalisterna helst bor i lägenheter i före detta arbetarstadsdelar i innerstaden (Ekberg 2007). Villaboende är däremot inte lika populärt, vilket kan vara en orsak till att Esbo i allmänhet inte verkar vara populärt bland journalister i huvudstadsregionen trots att där finns många socioekonomiskt starka områden. Däremot är före detta arbetarstadsdelar som Kottby och Berghäll populära tillhåll för journalisterna (etta respektive sju bland de populäraste områdena).

Sammanfattningsvis verkar det alltså som om de yrkesverksamma journalisterna i huvudstadsregionen är koncentrerade till innerstadsområden i Helsingfors. Liksom i grannlandet Sverige trivs journalisterna i urbana stadsdelar i närheten av centrum i områden där det bor högutbildade medelinkomsttagare. Fördelningen av de svenskspråkiga journalisterna följer ett liknande mönster. Men för att granska hur journalisterna ser Helsingfors och dess olika områden räcker det inte med information om var journalisterna bor, utan var de rör sig i vardagen och vilka områden de har ett förhållande till är också av betydelse. I nästa avsnitt ger jag därför en översikt över hur människors rörelsemönster i staden har kartlagts.

⁵ Som definition av Helsingfors innerstad använder jag i den här studien Helsingfors stads gamla statistiska indelning i *innerstad* (kantakaupunki) och *förstad* (esikaupunki). Till innerstaden räknas stadsdelarna 1–27 och den avgränsas av Gräsviken och Mejlans i väst, Böle och Gammelstaden i norr samt Hermanstad i öst (Wikipedia 2015). Största delen av befolkningen, 68 procent, bor i det som räknas som förstad (Helsingin seudun aluesarjat 2015a). I texten använder jag i allmänhet benämningen *förort* som synonym för förstad.

2.2 Människors rörelsemönster i staden

Människans rörelsemönster i en stad bestäms till hög grad av hur olika noder som hemmet, arbetsplatsen samt platser för studier, skola, hobbyer och socialt liv är placerade. Dessutom påverkar familjemedlemmars noder det egna rörelsemönstret, till exempel i formen av barnens daghem eller skola som en förälder besöker för att avhämta eller lämna av barnet. Inom geografisk forskning har de vardagliga rörelsemönstren varit ett populärt undersökningsområde de senaste årtiondena. Den så kallade tids-rumsgeografins tidiga pionjär var Torsten Hägerstrand (1970), som talade för en analys av människans rörelser i tid och rum som en del av regionstudier.

Den mest använda metoden inom tidsgeografin har traditionellt varit olika former av resedagböcker eller annan självständig rapportering av respondenterna, men på senare år har GPS- och mobiltelefonbaserade system möjliggjort en mer utförlig och noggrann analys av hur människor rör sig (se till exempel Gonzales et al. 2008; Ahas et al. 2010; Sevtsuk & Ratti 2010). I den här studien använder jag personliga resedagböcker som metod eftersom avsikten är att undersöka hur en liten och specifik grupp av människor rör sig.

Forskning kring rörelsemönster utgår i från olika noder i rummet samt de rutter som förbinder dem. Människors rörelsemönster är ofta relativt regelbundna, vilket betyder att man kan identifiera ett antal platser som besöks med varierande mellanrum. Platser som människan tillbringar mycket tid på och som hon besöker nästintill varje dag utgör hörnstenarna i de dagliga rörelserna: De vanligaste är enligt Flamm och Kaufmann (2007:3) hemmet och arbetet men det kan också handla om en plats för studier eller en hobby. De här platserna kan kallas *dagliga livscentrum* (Flamm och Kaufmann 2007:3), *primära noder* eller *ankarpunkter* (Golledge 1975, cit. Golledge och Stimson 1997:167). Oberoende av vad man kallar dem är det klart att rutten hemmet–arbetet–hemmet för många människor utgör grunden för var de rör sig i vardagen (Novak och Sykora 2007:157)

Var hemmet och arbetet finns har alltså stor betydelse för våra rörelsemönster, men mönstret påverkas också av platser vi inte besöker varje dag men ändå regelbundet någon gång per månad. Den här typen av platser kallar Flamm och Kaufmann (2007) *vanliga platser*, och i deras empiriska studie i Tyskland hade människor i medeltal sju vanliga platser som de besökte 1–2 gånger i månaden. En annan studie visar att 70 procent av våra resor går till bara 2–4 olika ställen (Schönfelder och Axhausen 2001:6). González et al. (2008) uppger att antalet platser vi besöker mer sällan men regelbundet varierar mellan 5 och 50.

De platser som är betydelsefulla för människor besöker de ofta med en viss social rytm; en gång om dagen, en gång i veckan eller en gång i månaden (Flamm och Kaufmann 2007:18). Till arbetet går folk i allmänhet varje vardag, sin far- eller mor kanske man besöker en gång i veckan och till biografen går man kanske en gång i månaden. Med tanke på den här studien är det inte bara platserna vi besöker som är intressanta, utan också vilka ställen i staden vi lär känna, utvecklar ett personligt förhållande till, och vilka som förblir okända.

Därför är det också viktigt vilka rutter människor använder. Golledge och Stimson (1997:167) beskriver hur spatiala koncept som grannskap, samhälle och region uppstår kring de vägar som vi utnyttjar för att röra oss mellan våra personliga noder i staden. De här *cirkulationskorridorerna* bildas mellan de punkter en person ofta besöker, och individen som rör sig i staden blir bekant med själva korridoren men inte området utanför (Flamm och Kaufmann 2007:3–4). Dessutom bildas olika transportknutpunkter där man vistas en extra stund för att till exempel byta transportmedel, som på en järnvägsstation. Sammantaget utgör alltså de platser vi besöker regelbundet tillsammans med rutterna som förbinder platserna våra personliga rörlighetsmönster.

Som jag redan nämnde finns det en stor grad av upprepning i människors rörelser. Exempelvis visar en svensk studie att kring 50 procent av de resor vi utför har med antingen jobbet eller hushållet att göra (hela 40 procent med jobbet ensamt), och att just de här resorna är de minst flexibla (Vilhelmson 1999). Mer varierande är i stället resor som görs på fritiden – oftast på helgerna – eftersom

de inte är lika bundna till tid och rum. Forskningen visar också tecken på att människans rörlighet sakta håller på att förändras: Den ökade fritiden gör att andelen mer varierande fritidsresor ökar (Vilhelmson 1999), men vi blir också generellt sett mer mobila och antalet platser som är meningsfulla för oss ökar – vilket också innebär att betydelsen av hemmet och arbetsplatsen som mobilitetsknutpunkter minskar (Ahas et al. 2010:5).

För Helsingfors del finns det knapphändigt med information om människors rörelsemönster i staden, men på senare år har åtminstone två olika studier undersökt hur människor rör sig. Salonen et al. (2012) lägger tyngdpunkten på tillgängligheten av två olika typer av tjänster, shoppingcentrum och bibliotek. Studien visar att Helsingfors stadsstruktur är tudelad, vilket påverkar människors mobilitet. Å ena sidan har Helsingfors på en europeisk nivå en mycket splittrad och gles stadsstruktur, vilket syns i att de stora köpcentren betjänar främst bilburna människor från ett stort område. Å andra sidan visar bibliotekens placering och goda tillgänglighet att lokala tjänster kan utgöra grunden för en smidig vardag för människor som inte rör sig med bil.

I en annan studie undersöks människors rörlighet genom ett mer mikrobetonat perspektiv, hur människor i olika områden utanför Helsingfors och i innerstaden rör sig i vardagen (Ratvio 2012). Mest relevant med tanke på denna studie är observationen att de som bor i innerstaden också utför största delen av sina aktiviteter i innerstaden. Jobb, hobbyer och sociala noder finns alla på en ganska liten radie i närheten av stadens centrum (Ratvio 2012:194). Finns det ena livscentret – hemmet – i innerstaden, är sannolikheten stor för att också det andra centret, jobbet, finns inom samma område, liksom också de flesta vanliga platser.

Var vi bor och var vi jobbar har alltså en stor effekt på var vi rör oss i staden. Det i sin tur påverkar hur vi ser på olika områden, och därför är det viktigt att granska i vilka områden journalisterna bor i huvudstadsregionen. Som vi har sett finns det en betydande koncentration av journalister till innerstadsområdet. Och som vi kommer att se i nästa avsnitt finns det vissa problem när medi-

erna rapporterar om områden som klart finns utanför journalisternas livscirklar.

2.3 Forskning om mediebilden av stadsdelar

Redan för närmare hundra år sedan utarbetade journalisten och författaren Walter Lippmann en användbar definition av de bilder vi har av vår omgivning. I sin bok *Public opinion* kallar Lippmann ([1922] 1965:10) det som finns mellan oss och omgivningen för *pseudo-omgivningen*, vilket han definierar som "representationer av verkligheten" som vi själva har skapat oss. Enligt Lippmann bestäms vårt beteende av det som sker i pseudo-omgivningen, inte i den "verkliga" omgivningen. Vi handlar alltså inte utifrån det som verkligen sker omkring oss, utan utifrån det vi *tror* att sker omkring oss.

Det här tänkesättet bildar grunden för social konstruktivism, en teori som utgår i från att det vi uppfattar som verklighet är en social konstruktion som skapas av människor (Giddens 2006:152). Sett ur den synvinkeln är det inte de faktiska egenskaperna hos städer, stadsdelar eller andra områden som bestämmer våra uppfattningar om dem, utan uppfattningarna skapas utifrån de bilder vi skapar i våra egna huvuden och som stämmer överens med "verkligheten" bättre eller sämre. Det är här massmedierna kommer in i bilden. De sprider information om olika platser, uttrycker värderingar, och bidrar därigenom till representationerna i vår pseudo-omgivning. I praktiken använder medierna till exempel tidigare kända egenskaper hos ett område för att återkoppla till publikens uppfattningar – den process som kallas gestaltning (se avsnitt 3.1). Medierna använder också olika metoder för att förenkla den komplexa verklighet som omger oss, till exempel stereotypering och andrafiering (se avsnitt 3.2).

Den bild vi har av en plats påverkas av våra egna upplevelser, av vad andra människor berättar för oss personligen, och det vi tar del av via medierna. En plats tilldelas så småningom någonting som kallas rykte. Enligt Cantell et al. (2007:169) uppkommer ryktet i tre olika steg där vi först bildar oss *uppfattningar* som när de upprepas tillräckligt ofta och av olika instanser bildar *stereo-*

typer. Med tiden kan stereotyperna bilda platsens *rykte*, som inte behöver stämma överens med de verkliga egenskaperna. Nära förknippat med begreppet rykte är också *image*, som kan delas in i den bild invånarna i ett område har av området, det vill säga inre image, samt den bild utomstående har av området, alltså yttre image (Paasi 1986:36). I det här fallet är det den yttre imagen som är intressant.

För oss människor har skapandet av stereotyper och betydelser en roll när vi försöker förstå den mångfacetterade omgivningen vi lever i, till exempel när vi kategoriserar ett område med förfallna hus som ett slumområde vi inte vill besöka (Golledge och Stimson 1997:205). Enligt Kevin Lynch (1960:67–69) är det just *stadsdelen*, eller *distriktet* (district), som har en viktig roll som en slags samlande enhet när vi bygger upp vår bild av staden, genom att både fysiska och sociala egenskaper klumpas ihop för att gälla för ett specifikt område.

Våra bilder av olika områden i staden påverkar oss rent konkret till exempel då vi väljer det område vi bosätter oss på. Ett områdes goda rykte ökar vår vilja att bo i området, men det goda ryktet höjer också efterfrågan och därmed priserna på boendet. De uppfattningar vi har kan också påverka våra vänner och bekanta genom diffusion i daglig social interaktion. För journalisterna som rapporterar om stadens olika skeenden blir den här effekten starkare av att de genom massmedierna når ut till en mycket större publik än andra människor. Därför har det en alldeles speciell betydelse vilken uppfattning de har av stadens olika områden. På motsvarande sätt kan bilden av olika stadsdelar hos en annan yrkesgrupp, politikerna, påverka hurudana beslut de fattar och som sedan inverkar på andra människors vardag.⁶

⁶Liksom journalisterna bor också politikerna på grund av socioekonomiska faktorer ojämnt fördelade i staden. Det visar till exempel resultatet från kommunalvalet i Helsingfors hösten 2012. Nordsjö, en stadsdel i östra Helsingfors med 36 000 invånare, hade tidigare inte en enda ledamot i fullmäktige men nu blev tre personer bosatta i Nordsjö invalda (Helsingin Sanomat 2012).

En intressant studie med många liknande frågeställningar som i denna är svenska *Medieskugga*, där Lars Nord och Gunnar Nygren (2002) undersökte skillnader i hur människor i olika områden i Stockholmsregionen konsumerar medier och hur medierna framställer de olika områdena. Gunnar Nygren (2005) fortsatte sedan arbetet i sin doktorsavhandling *Skilda medievärldar*. Dikotomin som undersöks i de två studierna är mycket vanlig i forskningen kring mediernas framställning av stadsdelar. Fokus ligger nämligen på skillnaden i mediernas rapportering om innerstadens välbärgade stadsdelar å ena sidan och underprivilegierade förorter å andra sidan.

Författarna frågar sig bland annat vilka geografiska områden som blir synliga i nyhetsförmedlingen. Slutsatsen är att mediernas intresse för ett område minskar ju längre bort från innerstaden området ligger. En följd av det här är att andelen notiser och nyheter som handlar om brott ökar längre bort från stadens centrum (Nord och Nygren 2002:105–106). Speciellt rapporteringen om det så kallade miljonprogrammets förorter präglas av teman som sociala problem och brottslighet, och även positiva exempel gestaltas av medierna mot en bakgrund av sociala problem (Nord och Nygren 2002:134–135). Eftersom också mediekonsumtionen av speciellt dagstidningar är lägre i många förorter befinner sig förorterna i en slags dubbel medieskugga: de blir underrapporterade och de tar endast i liten utsträckning del av medier såsom dagstidningar.

Ett annat helt konkret exempel på stigmatiseringen av en stadsdel kommer från Uppsala i Sverige (Molina 1997). Den underprivilegierade stadsdelen Gottsundas namn nämndes relativt sett oftare i rubriker på brottsnotiser än namnen på andra områden i staden, där det också skedde brott. I teorikapitlet går vi in på gestaltningsteori, som visar att en av gestaltningarnas funktion är att på det här sättet återkoppla till redan kända tankemönster hos publiken (avsnitt 3.1). Eftersom Uppsala-stadsdelens namn var känt och kanske sammankopplat med vissa uppfattningar fanns det också enligt medielogiken en orsak att använda det namnet i rubrikerna. Enligt Molina (1997:210) spred medierna genom användningen av stadsdelens namn ett överdrivet rykte om stadsdelen som en far-

lig plats: "Gottsunda hade stigmatiserats. Man skulle kanske kunna säga att Gottsunda hade gjorts till en 'rumslig Andre'."

Här i Finland har Irene Roivainen (1999) granskat hur Helsingin Sanomat skrev om förorter under fyra olika årtionden fram till 1990-talet. Resultaten visar hur bilden av förorterna blir problemorienterad redan på 1970-talet, i och med att medierna målar upp en bild av förorterna som ett onaturligt mellanting mellan stad och landsbygd där de sociala problemen gror. Rapporteringen från 1990-talet visar dock på en ljusning i fråga om hur förorter framställs och till exempel får de lokala invånarna i högre grad komma till tals i texterna (Roivainen 1999:111–114).

Färskare studier om mediebevakningen av Helsingforstrakten ser positiva signaler i hur framställningen av östra Helsingfors har förändrats under 1990-talet (Kainulainen 2004) samt drar slutsatsen att bilden av Vanda i Helsingin Sanomat inte är neutral och påverkas av journalisternas förutfattade meningar (Vitikka 2008). I min kandidatavhandling visade jag genom en både en kvantitativ och en kvalitativ innehållsanalys hur Helsingin Sanomat ofta gestaltade nyheter om den underprivilegierade stadsdelen Jakobacka mot en bakgrund av sociala problem, medan den välbärgade villastadsdelen Svedängen inte på samma sätt definierades utifrån sin historia (Donner 2013).

I Norden är det alltså mediebilden av förorten som är problematisk och begreppet "förort" i sig har en negativ klang (se t.ex. Elsrud 2008:443). I Nordamerika finns samma motsättning mellan innerstad och förort men förhållandet är ofta omvänt. Den kraftiga suburbanisering som skedde där på 1900-talet ledde till att underprivilegierade områden bildades i innerstaden när mer välbärgade invånare flyttade ut till lugna förorter. De nordamerikanska städernas annorlunda stadsstruktur syns därför i forskningen i att studier om mediernas framställning av underprivilegierade stadsdelar inte handlar om förorter utan oftare om områden i innerstaden (se t.ex. Ettema och Peer 1996; Martin 2000; Gutsche 2014).

De tre ovan nämnda studierna visar på olika sätt att mediebilden av underprivilegierade stadsdelar är ensidig, stigmatiserande och förenklad. På samma sätt som i projektet Medieskugga i Stockholm tyder resultaten på att rapporteringen om brott och sociala problem i stadsdelarna är överdimensionerad och att andelen negativa nyheter är större än i mer välbeställda stadsdelar. Journalisterna förlitar sig ofta på officiella källor och de lokala invånarna har små möjligheter att komma till tals. Ofta nöjer sig studierna att konstatera att bevakningen är stigmatiserande eller överdriven utifrån en innehållsanalys av medietexter, men Ettema och Peer (1996) löper linan ut och jämför antalet begångna brott med rapporteringen om brott i två olika stadsdelar. Resultatet visar att även om det begås fler brott i den mer välbärgade stadsdelen rapporterar medierna mer om brott från den underprivilegierade stadsdelen. Det kan bero på att antalet *våldsbrott* är högre där. Logiken är att dramatiska våldsbrott är lättare att "sälja" till publiken och därmed har ett större nyhetsvärde (Ettema och Peer 1996:840).

2.4 Journalistikens nyhetsurval och nyhetsvärderingar

Journalisterna som jobbar för de olika massmedierna kan självklart inte rapportera om allt som händer i världen runt omkring dem, utan de måste göra ett urval när de bestämmer vilka händelser som blir nyheter och ur vilken vinkel de rapporterar om händelserna. Den klassiska synen på journalistens roll i nyhetsurvalet är att se journalisten som en *portvakt* ("gatekeeper") som bestämmer vilka händelser som släpps igenom porten och blir nyheter. Journalistens vinkling och bearbetning av en händelse till en nyhet kan ses som en sorts gestaltning (se avsnitt 3.1).

Det finns vissa skillnader i hur journalisterna själva och medieforskarna ser på journalisternas arbete: Till exempel är det bland journalister fortfarande vanligt att nyhetsjournalistiken beskrivs som "nyhetsförmedling" eller "spegling av verkligheten", trots att de flesta medieforskarna anser att den enskilda journalistens insats påverkar nyhetsurvalet och hur nyheten framställs (Ekström och Nohrstedt 1996:26–27). Att tala om nyheter som "konstruktioner" kan dock en-

ligt författarna ge en onödigt negativ klang och föra tankarna till en förvanskning av nyheterna. Däremot kan man konstatera att nyheterna formas av journalistikens villkor.

Villkoren i arbetet gäller exempelvis tidsramen för när nyheten ska produceras och när den ska vara färdig samt andra praktiska frågor som arbetsfördelningen och resurser för informationshämtning (Ekström och Nohrstedt 1996:24–25). Ekström och Nohrstedt konstaterar också att nyhetsurvalet påverkas av *normer* inom professionen och på redaktionen. Normerna styr uppfattningarna kring vad som är en nyhet och vad som inte är det, samt till exempel hur man arbetar för att framställningen av en händelse ska bli så korrekt som möjligt. Speciellt tidspressen och produktionskraven är avgörande faktorer i journalistens vardag, visar intervjuer med svenska journalister: ”Att välja bort en mer allsidig behandling av ett ämne på grund av tidsbrist tillhör vardagen för många nyhetsreportrar.” (Ekström och Nohrstedt 1996:153). Tidspressen kan till exempel ha praktiska konsekvenser för arbetet som att journalisterna mera sällan åker till ett område som ligger långt borta från redaktionen.

Olika normer ligger också som grund för det man kallar nyhetskriterier, en rad faktorer som antas påverka nyhetsurvalet. När journalister gör avvägningar om vilka händelser ska bli nyheter sker det oftast enligt två principer: vad publiken vill veta och vad den bör veta. Lite förenklat betyder det att medierna rapporterar om vad som är *intressant* och om vad som är *viktig* (Johansson 2004:232–233). Det är utifrån teorier om nyhetsvärderingar som forskarna har försökt förstå vad det är som bestämmer om en händelse blir en nyhet eller inte: Grundprincipen är avståndet, både när det gäller tid, kultur och rum (Henk Prakke 1968, cit. Johansson 2004:224). Ju kortare avstånd till händelsen, desto större är sannolikheten att den blir en nyhet. En annan grundläggande regel är att händelser som berör fler människor mer sannolikt blir nyheter – men också här inverkar det kulturella avståndet eftersom de berörda människorna helt ska vara ”som vi”, det vill säga kulturellt nära för att händelsen ska väcka uppmärksamhet (Gans 1979).

De norska fredsforskarna Johan Galtung och Mari Holmboe Ruge (1965) utarbetade redan för femtio år sedan tolv olika kriterier som påverkar sannolikheten för att en händelse blir en nyhet. Enligt dem ökar nyhetsvärdet till exempel då en händelse berör eliter (elitpersoner eller elitnationer) eller då händelsen har negativa konsekvenser eller är överraskande men ändå innanför det mönster man förväntar sig. Som ett exempel på det sistnämnda nämner de att en militärkupp i Latinamerika eller rapporter om sexuell extremism i Sverige sannolikt blev nyheter i Norge på 1960-talet eftersom människorna var förberedda på sådana händelser (Galtung och Ruge 1965:81). Trots att det överraskande höjer medieintresset för händelsen finns alltså risken att händelsen ignoreras av medierna om den ligger allt för långt bortom vår förståelsehorisont. En viktig faktor i nyhetskriterierna är också frekvensen: en snabb händelse (till exempel ett mord) blir mer sannolikt en nyhet än en långsam utveckling (industriproduktionen stagnerar under en period på tio år) eftersom det förstnämnda passar bättre in i mediernas produktionslogik och tempo.

Galtung och Ruges ofta citerade nyhetskriterier gällde ursprungligen för utrikesnyheter, men ännu i dag utgör de en bra grund också för nyhetskriterier gällande inrikes- eller lokalnyheter. Enligt Gunnar Nygren (2005:198) kan man likställa rapporteringen om resurssvaga stadsdelar med rapporteringen från länder i tredje världen: Bevakningen är sporadisk och det behövs någonting dramatiskt som ett brott eller en olycka för att det som händer i områdena ska stiga över nyhetströskeln.

I en senare sammanställning nämner Harcup och O'Neill (2001) liknande nyhetskriterier som Galtung och Ruge – bland annat makteliten, kändisar, underhållning, överraskning och mediets agenda – men de inkluderar förutom negativa också positiva händelser som ett kriterium som ökar en händelses nyhetsvärde. Kommunjournalistiken som har en central roll i den här avhandlingen kan dock ha en dragning mot det negativa, eftersom det finns en tradition av en problemorienterad journalistik (Ekström et al. 2006:44). Att texterna koncentrerar sig på problemen i samhället eller på att granska makthavarna har

enligt Ekström et al. (2006:44) ansetts vara ett tecken på att medierna är oberoende av kommunen eller staten.

Förutom journalistikens villkor, rutiner och normer kan också journalisternas värderingar och deras socioekonomiska och kulturella bakgrund påverka vilka händelser de väljer att ska bli nyheter och vilka de väljer att ignorera. Inom forskarkåren finns det olika åsikter om hur stor roll journalisternas egna värderingar egentligen har som en faktor i nyhetsprocessen: Peiser (2000:245) hör till gruppen som anser att journalisternas bakgrund, syn på världen och åsikter syns i nyheternas sammansättning genom att de påverkar nyhetsurvalet. Också enligt Donsbach (2004:152) har journalisternas gruppdynamik och hållning kring ett ämne en klar effekt på nyhetsurvalet. Den här effekten förstärks dessutom av att journalistkåren ofta är homogen till sin bakgrund och därför har liknande värderingar. Att redaktionernas sammansättning kan ha betydelse syns bland annat i att kvinnliga och manliga journalister samt yngre och äldre journalister tenderar att rapportera om olika ämnen (Peiser 2000).

Andra forskare tillskriver mediernas organisationsrutiner och normer en större roll. Rutinerna och normerna kan å ena sidan direkt påverka medieinnehållet, å andra sidan kan de göra effekten av den enskilda journalistens värderingar mindre genom att det finns ett visst "riktigt" sätt att handla och journalisten därför inte kan ta sig allt för stora friheter (se t.ex. Gans 1979; Shoemaker och Reese 1996). Sant är säkert åtminstone att de journalister som fungerar som arbetsledare troligtvis har en större chans att påverka medieinnehållet än den enskilda reportern (Shoemaker och Reese 1996:264). Visserligen är respondenterna i den här studien reportrar och därmed längst ner i den redaktionella hierarkin, men som vi kommer att se senare visar resultaten att de har en relativt stor självbestämmanderätt när det kommer till val av ämnen och vinkling.

Arbetets villkor, praktiska frågor och de nyhetskriterier journalisterna utgår ifrån har alltså alla sin effekt på nyhetsurvalet, liksom också journalisternas värderingar och bakgrund. De normer som påverkar medieinnehållet har vuxit fram under de senaste århundradena då journalistiken i sin nuvarande form har

existerat i västerländska samhällen. Från början har de här normerna varit outtalade och baserade på erfarenheter av vad som fungerar inom journalistik och vad publiken vill ha: Också i dag är det närmast medieforskarna som ägnar sig åt nyhetskriterier och få redaktioner har sina kriterier nedskrivna. Dessutom är teori om nyhetskriterier, som Johansson (2004:223) konstaterar, trots allt bara teori och det verkliga nyhetsurvalet görs av journalisterna.

Nyhetskriterierna är därmed inte skapade av elaka journalister för att nyhetsurvalet ska koncentreras till vissa typer av händelser, utan det finns en orsak till att kriterierna ser ut som de gör. Galtung och Ruge (1965:68) nämner till exempel hur det är praktiskt för medierna att betona elitnationer och elitpersoner eftersom eliternas handlingar oftast har en större inverkan på människors liv än ”vanliga människors” handlingar. Samtidigt är det svårt att ignorera det faktum att nyhetsurvalet på grund av de normer som styr journalistiken lätt blir obalanserat och vinklat, så att en del människogrupper eller geografiska områden riskerar att bli ignorerade av medierna.

2.5 Sammanfattning av studiens bakgrund

Utifrån tidigare studier vet vi nu åtminstone att största delen av journalisterna i Finland hör till medelklassen. Granskningen av var journalisterna bor i huvudstadsregionen visar också att journalister gärna bor i medelklassområden nära centrum, men mindre gärna i socioekonomiskt svaga områden, de rikaste områdena eller i förorter långt från centrum. Vi vet också att människornas rörelsemönster i stor grad bestäms av var de bor och var de jobbar, samt av var de rör sig på fritiden. Journalisternas koncentration till innerstaden höjs troligtvis ytterligare av att de flesta redaktioner är belägna i innerstaden.

Journalisterna bor och arbetar alltså till stor del i innerstaden. Det tidigare studier förtjänstfullt har undersökt är hur medierna bidrar till stigmatiseringen av underprivilegierade stadsdelar, det jag vill göra är att gå djupare in på orsakerna till det. Det finns en del obesvarade frågor, som hur mycket lokaljournalisterna som en del av sitt jobb besöker områden utanför innerstaden. Bildas det en

sorts spatial bubbla där medelklassjournalisterna endast rör sig på medelklassområden? Vilken effekt kan det i så fall ha på hur journalisterna rapporterar om olika områden? Frågor som dessa verkar inte ha ägnats stor uppmärksamhet i den tidigare forskningen, och det vill den här studien försöka råda bot på.

3. TEORETISK BAKGRUND OCH FORSKNINGSFRÅGOR

I det förra kapitlet strävade jag efter att skapa grunden för undersökningen genom att visa vad vi vet om journalisternas bakgrund, var människor rör sig, hur mediebilderna av olika stadsdelar ser ut samt vilka faktorer som påverkar journalisternas jobb. Vi rörde oss då på ett ganska konkret plan, men nu tar vi ett steg tillbaka mot det teoretiska och lägger upp den teoretiska ramen för studien. Först och främst är det viktigt att fastställa vad forskningen säger om hur medierna påverkar den allmänna opinionen – om det inte fanns någon påverkan skulle den här studien vara meningslös. Vi utgår dock i från att medierna och journalisterna gestaltar verkligheten för publiken, och att det ibland sker genom användningen av stereotyper eller genom så kallad andrafiering. Avsnitt 3.3 hänger ihop med avsnitt 2.3 från det senaste kapitlet. Nu granskar vi hur det kommer sig att mediebilderna av underprivilegierade stadsdelar kan vara stigmatiserande eller förenklad. Efter den här teoretiska översikten presenterar jag i kapitlets sista avsnitt de forskningsfrågor jag försöker besvara i studien.

3.1 Massmediernas inverkan på den allmänna opinionen

På vilka sätt och hur mycket massmedierna påverkar den allmänna opinionen har forskarna tvistat om i över hundra år. Som Denis McQuail (2010:454) uttrycker det är det något av en paradox att hela studien av masskommunikation grundar sig på ett antagande om att medierna har betydande effekter på sin publik, samtidigt som det alltid har varit svårt att bevisa exakt vilken den effekten är.

McQuail identifierar fyra faser, eller paradigm, i studien av medieeffekter. Den första fasen infaller under 1900-talets första årtionden då massmedierna var

nya och de ansågs vara mycket mäktiga trots att man egentligen inte hade några vetenskapliga belägg för det (McQuail 2010:456). Ett sätt att se på mediernas påverkan under den här tiden var den teori som senare fick namnet *magic bullet-teorin*. Den målade upp en skrämmande bild av en irrationell publik som kritiklöst skulle anta de meddelanden och värderingar massmedierna sände till dem (Lowery och DeFleur 1995:13).

På 1930-talet började man undersöka mediernas effekt med empiriska metoder, vilket ledde till att forskarna ifrågasatte den tidigare bilden av de mäktiga medierna. Efter andra världskriget blev studierna mer sofistikerade och forskarna började bland annat granska det nyaste massmediets, televisionens, effekt på publiken. Det var dock svårt att empiriskt bevisa att en viss typ av medieinnehåll ledde till ett visst beteende hos publiken, varför det antogs att mediernas effekt trots allt inte var så stor man tidigare hade trott.

Ungefär på 1950-talet skedde ett paradigmskifte igen, när man med hjälp av allt mer avancerade undersökningsmetoder började koncentrera sig på långtidseffekter i stället för omedelbara verkningar. Delvis återvände man till den första fasen och tron på de mäktiga medierna, trots att synsättet inte längre var lika naivt och metoderna mer förfinade (McQuail 2010:456–458).

En inflytelserik teori som uppstod inom den här tredje fasen är *dagordningsteorin* (agenda-setting theory), som utgår i fråga om att medierna inte nödvändigtvis kan påverka *hur* människor tänker, men däremot *vad* de tänker på och anser vara viktigt – medierna kan alltså sätta dagordningen (Cohen [1963] 1970:13). Genombrottet för dagordningsteorin kom då McCombs och Shaw (1972) med empiriska data visade att de frågor medierna lyfte upp på den politiska agendan också uppfattades som viktiga av publiken. Teorin om *priming* kan ses som en fortsättning på dagordningsteorin. Priming har sitt ursprung i teori om politisk kommunikation och utgår ifrån att publiken bedömer politiska fenomen och politiska aktörer utgående från de sakfrågor som lyfts fram i massmedierna (Scheufele och Tewksbury 2007:11).

Den senaste fasen inom forskning av massmedieeffekter inleddes i slutet av 1970-talet och bygger på att medierna skapar representationer av verkligheten och på det sättet påverkar publikens världssyn och värderingar (McQuail 2010:459). Massmedierna *gestaltar* verkligheter, och som Gamson och Modigliani (1989:3–4) skriver är det med hjälp av de här gestaltningarna som människor bedömer nya fenomen och händelser, därav namnet *gestaltningsteori* (framing theory).

Till skillnad från dagordningsteorin och priming-teorin utgår gestaltningsteorin alltså ifrån att medieinnehållet inte bara kan påverka vilka saker människor tänker på utan också förändra människors åsikter om dessa saker (Scheufele och Tewksbury 2007:11). Teorin utvecklades ursprungligen av sociologen och antropologen Ervin Goffman (1974), och den har en socialt konstruktionistisk syn på massmedierna (McQuail 2010:459). Av de olika inriktningarna i medieeffektforskningens senaste fas är det gestaltningsteorin som är mest relevant för den här studien, eftersom jag uttryckligen är intresserad av hur journalisternas syn på staden påverkar människors bild av olika områden – inte enbart *vilka* områden finns i folks medvetande.

För journalisterna är gestaltningen eller betonandet av vissa aspekter kring ett ämne i själva verket ett nödvändigt verktyg, eftersom ämnet annars skulle riskera att bli för komplicerat och ointressant för publiken (Gans 1979, 92–93). Genom gestaltning återkopplar journalisterna till redan existerande tankemönster hos publiken (Scheufele och Tewksbury 2007:12), och lyfter fram och poängterar vissa delar av en händelse eller ett fenomen, vilket gör det mer sannolikt att mottagaren kan ta emot informationen (Entman 1993:53). Kort sagt komprimerar, behandlar och förenklar journalisterna den komplicerade verkligheten till en form som är lättare för mediepubliken att ta emot och konsumera.

För att närmare gå in på hur gestaltningen fungerar finns det enligt Scheufele (1999) egentligen två delar av gestaltningen, *mediegestaltningar* och *individuella gestaltningar*. I praktiken betyder det att journalisterna när de rapporterar om ett ämne antingen skapar en ny gestaltning eller väljer ut en bland de redan

existerande. Brüggemann (2014) talar om *skickandet av gestaltningar* kontra *uppsättningen av* gestaltningar, vilket innebär att journalisten kan välja att skicka vidare det budskap olika källor framför i medieinnehållet, eller utgå från sin egen gestaltning. Oftast är medieinnehållet en blandning av båda delarna – de meddelanden som källor skickar ut skickas inte ut obehandlade men å andra sidan är det inte bara författarens (journalistens) åsikter som påverkar gestaltningen (Brüggemann 2014:65). Klart är i varje fall att journalistkårens sociala och kulturella sammansättning inte bara påverkar nyhetsurvalet utan också valet av gestaltning (Beam 2008:10).

Helt konkret kan publiken påverkas av gestaltningarna i medieinnehållet till exempel genom att vissa värden eller synpunkter lyfts upp som extra viktiga i en viss gestaltning, när en annan gestaltning skulle ha lyft upp andra teman och därför ha påverkat publikens åsikter på ett annat sätt (Nelson et al. 1997:569). När meddelandet eller medieinnehållet når publiken är det ändå inte självklart att medlemmarna av publiken accepterar den gestaltning som erbjuds. Publiken har redan egna gestaltningsmönster (individuella gestaltningar) som den utvärderar medieinnehållet med, och därför kan det hända att publikens tolkning av en nyhet avviker från mediegestaltningen (Scheufele 1999). För en individ med sina egna intressen och värderingar kan någonting helt annat än den synvinkel medierna lyfter fram utgöra den viktigaste behållningen i en nyhet.

Den information vi tar del av via nyheter i massmedier ses av publiken som mer objektiv än information från till exempel reklam, och uppfattas därför som mer trovärdig (Glynn et al. 2004:169). Våra opinioner formas också genom kontakt med andra källor som till exempel sociala kontakter, men massmedierna hör troligtvis till de viktigaste källorna. Empiriska data från Nederländerna visar att när det gäller information om till exempel etniska minoriteter är massmedierna den viktigaste källan för information. Också människor som inte själva varit i kontakt med minoritetsmedlemmar har bestämda åsikter om dem, ofta baserade på stereotyper (van Dijk 1987:126).

Det innehåll som vi tar del av via medierna kan alltså påverka hur vi ser på världen, men effekterna beror på våra karaktärsdrag och på vår mediekonsumtion. En gallupundersökning från 2013 visar att finländarnas konsumtion av medier stadigt ökar, och nu är uppe i över åtta timmar per dygn (TNS Gallup 2013). Av det här står teve och internet för ungefär hälften, och andra former som radio, dagstidningar och övrig litteratur utgör resten.

Samtidigt går vår mediekonsumtion i en mer fragmentarisk och självständig riktning, i och med att var och en själv via internet kan välja vilket medieinnehåll man tar del av (Lindqvist 2013). Till exempel innebär det att medieplattformar som dagstidningen eller kvällens tv-nyheter som tidigare samlade stora delar av befolkningen når en mindre del av människorna. Det är svårt att förutspå vilka följder det här har för mediernas påverkan på den allmänna opinionen, men det är möjligt att medierna får en mer individuell och heterogen påverkan på olika människor. Det kan i praktiken också bli svårare att undersöka mediernas påverkan när många olika källor bidrar till att forma människors världsbild.

3.2 Andraifiering och stereotyper

Vi har redan nämnt att när journalister rapporterar om områden och stadsdelar de inte är så bekanta med bildas det lätt ett utifrånperspektiv. Inom massmedieforskning talar man om *andraifiering* (othering), en teori som handlar om hur vi representerar de människor och platser som är annorlunda. I grunden går det till genom att vi skapar skiljelinjer mellan "oss" och "dem": Vi definierar vilka som hör till vår grupp av människor och vilka som inte gör det (Duncan, 1993:44). Ett tidigt och välkänt exempel på andraifiering är det Said (1979) kallar *orientalism*, västerlänningarnas stereotyp konstruerade bild av "Orient", vilket har bidragit till postkoloniala teorier som visar hur etniskt ursprung kan vara en grund för andraifiering. Men också nationalitet, arbete eller bostadsort kan utgöra en grund för den här processen av åtskiljning (Stenbacka 2011:236). Det finns därför en risk för att de i innerstaden bosatta journalisterna bidrar till en rapportering med andraifierande drag om förortsinvånarna.

Hur kommer andrafieringen till uttryck i medieinnehållet? Ofta finns djupt ligande mönster som grund för medierepresentationerna. Det gör att det är svårt att åstadkomma förändringar, och andrafieringen kan synas i att hela grupper av människor kan bli ignorerade i medierna (Fürsich 2010:121). Ett annat "verktyg" för en andrafierande representation är *stereotyping*, skapandet av stereotyper (Hall 1997:225). Människor och hela människogrupper kan utsättas för stereotyper, men också platser kan bli stämplade som annorlunda och avvikande (Shields 1991:11). När vi bildar våra egna geografiska system för omgivningen använder vi *rummets myt* för att skilja åt platser från varandra utgående från deras egenskaper (Shields 1991:29,62).

De facto skulle det utan skapandet av *typer* vara omöjligt för oss att förstå världen omkring oss – vi placerar in saker, och människor, i olika bredare kategorier som vi har skapat i våra huvuden (Dyer 1977, cit. Hall 1997:257). Även Edelman (1993:232) konstaterar att kategoriseringar är en nödvändig del av abstrakt tänkande, och att kategoriseringar har en stor effekt på andra människors värderingar – speciellt när de verkar naturliga och inte konstgjort påklistrade.

Det är när *typerna* blir till *stereotyper* som representationen blir problematisk, kort sagt när vi som en metod att skapa skillnad reducerar en person (eller plats) till några få drag som vi förstärker och förenklar (Hall 1997:258). På det här sättet ritar vi enligt Hall en sorts symbolisk gränslinje mellan det normala och det avvikande, mellan "oss" och "dem"; vi inkluderar några men exkluderar många andra. Vidare påminner Hall om att stereotyping ofta förekommer där det finns stora skillnader i makt, så att stereotyperna används mot den exkluderade gruppen med mindre makt. Det är också vanligt att många människor i ett samhälle delar en stereotyp uppfattning som används för att kategorisera en viss grupp av människor (Glynn et al. 2004:170).

Till exempel Bullock et al. (2001:231) visar hur de fattiga i samhället utesluts genom att medierna visar att de avviker från medelklassens normer och värderingar. Gans (1995) talar rent ut av om ett krig mot de fattiga i medierna, som

kommer till uttryck genom processen *stämpling*, ett sätt att stämpla människor som annorlunda och avvikande. Speciellt går han till angrepp mot begreppet *underklass*, eftersom någon sådan grupp enligt honom inte existerar utan endast är en stereotyp stämpel för de fattiga (Gans 1995:3). Rent konkret syns stereotyperingen av de fattiga till exempel genom att svarta, kvinnor, stadsbor och unga människor i USA överrepresenteras i mediebilderna av fattiga (Clawson och Trice 2000).

3.3 Förklaringsmodeller för mediernas bevakning

Vi har nu granskat de modeller som finns för att analysera mediernas bevakning av människor eller platser som avviker. Men varför ser mediebevakningen av underprivilegierade stadsdelar ut som den gör? Gemensamt för teorier som försöker sig på en förklaring är bland annat en syn på att det inte är enskilda journalister med onda avsikter eller bestämda åsikter som orsakar mediebilden, utan att det är resultatet av en allmän diskurs inom journalistkåren och medierna (se t.ex. Nygren 2005:198; Elsrud 2008:428).

I många studier påpekas – säkert alldeles riktigt – att journalistikens arbetsrutiner, som ett snabbt produktionstempo eller kommersiella krav, kan ge upphov till att mediebilden av ett område blir mer negativ (Martin 2000; Devereux et al. 2011). Också den journalistiska kulturen påverkar genom sina nyhetsvärderingar och -prioriteringar som ofta sägs "sitta i väggarna" på redaktionerna. Som tidigare nämnts ser medierna ofta ett större nyhetsvärde i negativa nyheter än i positiva, medan snabba och dramatiska förändringar eller händelser är lättare att göra till nyheter än långsamma, gradvisa utvecklingar.

Den förklaringsmodell som är mest relevant med tanke på denna studie finns i många studier om ämnet: Journalisterna har en viss social bakgrund, en viss världssyn och vissa värderingar – och en viss geografisk fördelning – och det gör att de gestaltar världen på ett visst sätt och därför också väljer vissa gestaltningar. Ingen människa saknar värderingar helt och journalister kan därför omöjligt vara helt opartiska. Ett problem blir det för att journalistkåren tende-

rar att vara homogen i fråga om socioekonomisk ställning och i viss mån värderingar. Att den "sociala representationen" är ensidig bland journalisterna eller i någon annan yrkesgrupp kan ses som ett demokratiskt problem (Djerf-Pierre 2012:15).

Journalistkårens socioekonomiska homogenitet kan göra det svårt att rapportera om människor som journalisterna inte är bekanta med. I många länder, bland dem Sverige, är till exempel personer med invandrarbakgrund underrepresenterade bland journalisterna (Djerf-Pierre 2012:16–18). Det här kan bland annat leda till att journalisterna saknar direkta länkar eller källor till det liv som människor med invandringsbakgrund lever (Catomeris 2001:21). I stället bildas det en rundgång av information, där de andra medierna – med samma vita medelklassjournalister – blir de viktigaste källorna för nyheter.

Journalisternas utanförperspektiv gör att de i högre grad tvingas förlita sig på information från andra människor då de rapporterar om underprivilegierade områden – en process som leder till att stereotyper kan bildas eller föras vidare (Elsrud 2008:441). Forskning från Sverige visar att vita medelklassjournalister i många fall är ute på obekanta områden och tvingas rapportera om en verklighet i förorten som de inte känner till. Den tilltänkta läsaren ingår ofta i det utanförperspektiv som journalisten rapporterar från. Elsrud (2008:442) ser till och med en slags bredare postkolonial diskurs som en förklaring på mediernas ensidiga perspektiv. Tanken är att minoriteterna i förorten har tagit över rollen som "den andre" av "infödingarna" i kolonierna.

Också Ekberg (2007:42) talar i sin studie om var de svenska journalisterna bor om journalisten som en "främling i förorten". Som resultaten i studien visar är det mycket få journalister som bor i till exempel invandrartäta höghusförorter, områden där också mediekonsumtionen uppvisar ett helt annat mönster än i välbeställda innerstadsområden (se även Nord och Nygren 2002; Nygren 2005). I förorten är det till exempel mindre vanligt att invånarna läser dagstidningar, vilket enligt Ekberg beror på att förortsinvånarna inte känner igen sig i dagstidningens artiklar som skrivs av journalisten från innerstaden. "När det står något

om förorten är det ofta negativt. Materialet präglas av det främlingskap som journalistkåren känner inför dessa områden. Varför ska då förortsborna läsa dessa tidningar?" (Ekberg 2007:42).

Enligt Nygren (2005:189–190) påverkas den ensidiga och negativa rapporteringen om underprivilegierade förorter i Stockholmstrakten säkert också av nyhetsvärderingar eller redaktionella processer. Men även Nygren lyfter upp betydelsen av identitet och kulturella faktorer: Eftersom journalisterna som rapporterar om de nämnda områdena har en bakgrund i övre medelklass och få har en invandrarbakgrund skapas det automatiskt ett utanförperspektiv. Han nämner också "djupare *kulturella faktorer*, mekanismer i beskrivningen av verkligheten som utgår från omedvetna mönster och stereotyper i konstruktionen av bilder av oss själva och av 'dom andra'.", alltså en form av andrafiering (Nygren 2005:190, kursivering i originaltexten).

Nygren påvisar också att bevakningen bygger på att det som händer i Stockholms centrum är gemensamt för alla människor medan det som händer i någon av förorterna eller kranskommunerna endast berör människorna där. Medierna utgår alltså ifrån att publiken har en gemensam identitet som stockholmare: "Om Sergels torg ska byggas om är det en nyhet för alla som bor i Storstockholm, eftersom alla kan relatera till Stockholms innerstad. Medan en ombyggnad av Huddinge centrum bara berör Huddingeborna och därmed har svårt att ta plats i de dagliga medierna." (Nygren 2005:171).

Det finns förstås variationer i hur olika medier rapporterar om ett område, och en klar skiljelinje kan dras mellan majoritetsmedier och lokala medier. Flera studier påvisar att lokala medier kan rapportera mer balanserat om det fysiska området där redaktionen finns placerad (Martin 2000; Ristilammi 2001; Devereaux et al. 2011). Speciellt verkar det finnas skillnader i rapporteringen när det gäller underprivilegierade stadsdelar där så kallade majoritetsmedier sällan är närvarande. Det ligger då nära till hands att de större medierna tar till allmänt kända stereotyper och gestaltningsmönster i sin rapportering.

Betydelsen av var redaktionen ligger kan illustreras med ett exempel från Malmö där tidningen *Sydsvenskan* öppnade ett lokalkontor i den underprivilegierade stadsdelen Rosengård (Ristilammi 2001:68–69). Att redaktionen fanns i området bidrog till att skapa en "normal" bevakning av Rosengård. Tidningens läsare fick då en uppfattning om att det faktiskt pågår också ett vardagligt liv i Rosengård, i motsats till den vanliga bilden av lite skrämmande människor, "andra", som inte är lika mycket värda (Ristilammi 2001:69). Även Nord och Nygren (2002:140) visar att majoritetsmedierna i Stockholmstrakten i högre grad än de lokala medierna rapporterar om brott och sociala problem i förorten.

I Irland gav lokalradiostationen som rapporterade från ett underprivilegierat område på motsvarande sätt en mer nyanserad bild av händelser än de nationella medierna: Devereux et al. (2011:132) beskriver radiostationens rapportering om ett uppmärksammat brott som balanserad och normaliserande. När de nationella mediernas bevakning bidrog till en stigmatisering och patologisering av stadsdelen utgick det lokala mediet i stället ifrån att stadsdelen i fråga är en stadsdel bland andra och inte alls annorlunda.

Inte heller de lokala medierna kan förstås blunda för eventuella sociala problem och låta bli att rapportera om dem, men till skillnad från majoritetsmedierna finns det i dem utrymme för mer än en synvinkel, och de lokala invånarna har bättre möjligheter att komma till tals. Martins (2000:398) analys av olika mediers framställning av en underprivilegierad stadsdel i amerikanska St. Paul tyder på att majoritetsmediernas negativa bild av stadsdelen var den dominerande diskursen. Den diskursen utmanades dock av den lokala stadsdelstidningen som också skrev om problem som droganvändning och prostitution i området men gav de lokala invånarna en aktiv roll. I kontrast till majoritetsmediernas hopplösa bild visas en stadsdel där invånarna själva jobbar för att åtgärda problemen (Martin 2000:393). Eftersom det större mediet har en mycket större räckvidd är det ändå den diskurs det erbjuder som blir rådande och som de flesta i publiken tar del av.

Det faktum att majoritetsmedierna ofta använder stereotyper och förenklingar när de rapporterar om underprivilegierade områden i staden verkar alltså hänga samman med arbetsförhållandena på redaktionerna och med journalisternas homogena social bakgrund. I tidigare forskning är det sällan man har försökt ta reda på exakt hur journalisternas bakgrund påverkar rapporteringen, förutom på ett allmänt, teoretiskt plan. I den här studien är jag speciellt intresserad av hur journalisternas spatiala distribution i staden påverkar medieinnehållet.

3.4 Forskningsfrågor

Med stöd i den här bakgrunden i teori och tidigare forskning koncentrerar sig studien på de följande forskningsfrågorna:

- Vilka slutsatser om journalisternas stadsbild kan vi dra utgående från journalisternas rörelsemönster och deras intervjusvar?
- Vilken effekt har journalisternas uppfattning om olika stadsdelar på hur de rapporterar om dem? Vad tror journalisterna själva?
- Finns det enligt journalisterna en risk för att deras rapportering om obekanta områden i högre grad är förenklad och baserad på stereotyper än rapporteringen om de områden de är bekanta med?
- Vad kan den ensidiga rapporteringen i så fall bero på? Betonar journalisterna journalistkårens homogena bakgrund eller snarare produktionsförhållanden och journalistiska normer?

Min hypotes är alltså att lokaljournalisterna i Helsingfors främst bor, jobbar och rör sig på innerstadens medelklassområden och därför känner till sådana områden allra bäst. Som fallet är i många tidigare studier tror jag att lokaljournalisterna har mindre kunskap om de områden som finns i förorten och där de sällan rör sig. Resultatet kommer att utvisa om det här stämmer: Finns det verkligen en tendens bland journalisterna att endast vistas i en del av staden, eller utför de "antropologiska upptäcktsfärder" till områden som är mer okända för dem

(jfr Elsrud 2008:441)? Och räcker sådana upptäcktsfärder till för att de ska lära känna olika områden?

Om det verkligen finns tydliga mönster i journalisternas rörlighet i staden, då är nästa fråga vilken effekt det har för medierapporteringen. Finns det en risk att rapporteringen om underprivilegierade stadsdelar får stereotypiserande eller stigmatiserande drag? Ser journalisterna, som ofta bor i innerstadsområden, förorterna och de människor som bor där som "annorlunda", som den "andre", det vill säga kan rapporteringen få andrafierande drag? Är dessa över huvud taget frågeställningar som journalisterna har funderat över?

En sak är förstås vilka effekter journalisterna tror att deras stadsbild har på rapporteringen, en annan sak vilka effekter den i verkligheten har. Och som tidigare forskning visar betyder en stigmatiserande rapportering inte att den enskilda journalisten har onda avsikter, utan mediebilden är en summa av det som journalisterna som yrkesgrupp producerar. Det är också möjligt att journalisterna har vissa bilder av olika områden i staden men tack vare sin yrkeskunskap inte låter dessa bilder påverka rapporteringen.

4. FORSKNINGSMETODER

I det här fjärde kapitlet presenterar jag hur studiens empiriska del utfördes. Jag inleder med att kort berätta om de två forskningsmetoderna och om det insamlade materialet. I avsnitt 4.2 diskuterar jag frågor kring studiens validitet, reliabilitet samt generaliserbarhet.

4.1 Metoder och material

I studien användes två huvudsakliga forskningsmetoder, en resedagbok samt semistrukturerade intervjuer. De fem journalister som deltog i studien är samtliga lokaljournalister på fyra olika redaktioner med åtminstone ett års erfarenhet av lokaljournalistik (tabell 6). Jag valde ut respondenterna genom att först kontakta redaktionernas förmän och fråga om lämpliga intervjuobjekt. Därefter

kontaktade jag journalisterna. För Hufvudstadsbladets del kände jag till reportarnas bevakningsområden och erfarenhet såpass väl att jag själv kunde välja ut och kontakta lämpliga respondenter. Samtliga fem journalister arbetar alltså på lokalavdelningen på ett större medium. Av medierna är finska Yle och Helsingin Sanomat i särklass störst medan Hufvudstadsbladet och Svenska Yle är betydligt mindre.⁷

Tabell 6. De fem respondenterna som deltog i studien. Erfarenheten avser erfarenhet av lokaljournalistik.

Nummer	Ålder	Erfarenhet (år)	Kön	Medium	Redaktion
1	29	3.5	Man	Radio	Svenska Yle Huvudstadsregionen
2	44	20	Man	Tidning	Hufvudstadsbladet
3	40	1.5	Kvinna	Tidning	Hufvudstadsbladet
4	32	6	Man	Radio	Ylen aikainen
5	47	10	Kvinna	Tidning	Helsingin Sanomat

De fem respondenterna är 29–47 år gamla och har alla minst 1,5 års erfarenhet av lokaljournalistik. Tre av respondenterna är män och två är kvinnor. Tre skriver i huvudsak för en tidning och två rapporterar för radio, men internet finns förstås med som en sekundär publiceringsplattform.

Det första steget i studien var resedagboken, där respondenterna fyllde i start- och slutpunkten, rutten samt typen av resa (arbete, fritid, annan) för samtliga sina resor under sju dagars tid. De sju dagarna inföll under antingen februari eller mars månad 2015 för respondenterna och behövde inte infalla måndag–söndag utan de kunde vara vilka som helst sju dagar i följd. Utifrån resedagboken sammanställde jag sedan en enkel karta över respondentens rörlighet under den undersökta veckan. Kartorna användes som underlag för diskussionen i början av intervjuerna och kan ses i avsnitt 5.1.

⁷ Helsingin Sanomat är landets största dagstidning med en upplaga på 285 000 exemplar 2014, medan den största svenskspråkiga dagstidningen Hufvudstadsbladet har en upplaga på knappt 37 000 (Media Audit Finland 2015). Yle (Rundradion) är Finlands public service-bolag för teve och radio. De svenskspråkiga redaktionerna hör till Svenska Yle.

Intervjuerna var semistrukturerade till sin struktur och genomfördes under mars månad 2015 (bilaga 1). Före de egentliga intervjuerna genomförde jag en pilotintervju med en person som jobbat med lokaljournalistik och anpassade intervjuens struktur utifrån erfarenheterna i pilotintervjun. Den semistrukturerade intervjun lämpar sig väl som intervjumetod i det här fallet eftersom det handlar om ett ämne som hittills är relativt outforskat. Det kan då vara svårt att veta hur svaren kommer att se ut, vilket gör det svårt att undersöka ämnet med till exempel ett frågeformulär (se Hirsjärvi et al 2010:205). Att intervjun var semistrukturerad innebar i praktiken att intervjun innehöll ett antal teman med färdigt formulerade frågor, men att i vilken ordning frågorna ställdes och den exakta ordalydelsen varierade mellan intervjuerna. Dessutom innehöll intervjuerna följd- och preciseringsfrågor som inte kan planeras på förhand.

Målet var att åstadkomma en levande och dynamisk diskussion, och därför ställde jag en fråga om ett ämne tidigare än planerat om diskussionen gled in på det ämnet. En liten del av frågorna tillkom också under intervjuerna vilket betyder att de inte ställdes till alla respondenter. Intervjuerna genomfördes på respondenternas redaktioner och varade mellan en dryg halvtimme och en dryg timme. Intervjuerna med respondenterna 1–3 genomfördes på svenska och de två sista på finska, enligt respondenternas modersmål. I bilaga två hittas ett utdrag ur intervjun med respondent 1.

Intervjuerna spelades in med en bandspelare och efter att jag genomfört intervjuerna transkriberade jag dem med ett transkriberingsprogram på dator. Eftersom innehållet i det här fallet är det viktigaste antecknade jag bara i viss mån till exempel pauser i talet eller skratt i transkriberingen och koncentrerade mig i stället på orden. Intervjucitaten som finns i studiens resultatavsnitt (kapitel 5) har jag överfört i en mer skriftspråklig form och de finska citaten har jag översatt till svenska. Efter att jag hade intervjuutskriften på papper kunde jag sedan börja analysera innehållet med ljudupptagningarna som stöd. Analysen bygger inte på någon särskild metod som diskursanalys eller samtalsanalys eftersom det är innehållet och inte språket jag främst är intresserad av.

4.2 Forskningskvalitet

Förutom den kvantitativa bakgrunden med information om journalisternas boplatser samt deras rörelsemönster är studien huvudsakligen kvalitativ. Ur en klassiskt positivistisk synvinkel är kvalitativa metoder aningen ovetenskapliga eftersom resultaten bygger på forskarens tolkningar (Kvale och Brinkmann 2014:82). Det finns ändå sätt att granska validiteten, reliabiliteten och generaliserbarheten också i en kvalitativ studie.

Validiteten innebär att studien och metoderna som används undersöker det de påstår sig undersöka (Kvale och Brinkmann 2014:296). Det här kommer till uttryck bland annat genom att det intervjupersonerna säger måste granskas, vilket jag har försökt göra med hjälp av kontrollfrågor för att försäkra mig om att jag uppfattat uttalandena rätt. Validiteten är också beroende av om man med de empiriska metoder man har valt lyckas besvara de forskningsfrågor som man har ställt upp i studien (Repstad 2007:151).

Med reliabilitet avser man vanligtvis studiens pålitlighet, vilket innebär att metoderna och analysen är precisa och exakta samt att de innehåller så få felaktigheter som möjligt (Repstad 2007:151). I en intervjustudie som denna är det till exempel ett dåligt tecken för resultatens tillförlitlighet om intervjupersonen ändrar sina svar under intervjuens gång (Kvale och Brinkmann 2014:295). Även här försökte jag åstadkomma en så hög kvalitet som möjligt genom att under intervjuerna ställa kontrollfrågor och ställa frågor kring samma tema på aningen olika sätt. Det verkade inte som att intervjupersonerna ändrade sina svar under intervjuernas gång. Analysens exakthet är relativt svår att bedöma men jag har strävat efter att göra mina tankar och det material de bygger på explicita. På grund av intervjumaterialets omfång är det dock inte möjligt att presentera materialet i sin helhet utan endast utvalda citat samt avsnittet som finns i bilaga 2.

När det gäller generaliserbarheten i en kvalitativ studie som denna kan respondenternas svar inte generaliseras att gälla för alla lokaljournalister i huvudstadsregionen eftersom de svarande är så få och de inte är slumpmässigt utvalda och därför inte bildar ett representativt sampel (Kvale och Brinkmann

2014:311–312). I en studie av den här typen finns det inte en möjlighet att säga att resultaten är statistiskt representativa, men däremot kan man att säga att resultaten är "generella och teoretiskt betydelsefulla" (Kvale och Brinkmann 2014:345).

Antalet intervjupersoner i studien är fem stycken, vilket kan ses som ett relativt lågt antal. Viktigast är ändå att komma ihåg grundprincipen, att intervjupersoner är tillräckligt många för att man ska få fram den informationen man vill ha (Kvale och Brinkmann 2014:156). Eftersom jag inte tror att fler intervjuer på ett avgörande sätt skulle ha påverkat de centrala resultaten anser jag att antalet intervjupersoner är tillräckligt stort. I en studie med en relativt stram ram för tid och andra resurser som den här är det trots allt nödvändigt att begränsa studiens omfång. En fördel med ett mindre antal intervjupersoner är också att det kan möjliggöra en större noggrannhet (Kvale och Brinkmann 2014:157).

Resultaten baserar sig givetvis på mina subjektiva tolkningar av det som de fem intervjupersonerna sade under intervjuerna. Därför har jag försökt göra analysen så transparent som möjligt genom att inkludera rikligt med direkta citat från intervjuerna och genom att motivera mina påståenden. Det har ibland varit svårt för mig att veta vilken vikt jag ska lägga vid ett påstående som kommit från en enskild respondent – handlar det endast om den respondentens isolerade åsikt eller kan det vara fler journalister som tycker likadant? Eftersom området är outforskat i Finland har jag inkluderat också teser som härstammar från bara en av respondenterna, men inte gett dem lika mycket utrymme som sådana uttalanden som stöds av flera respondenter. Studien är ändå explorativ till sin karaktär vilket betyder att all ny information bidrar till att öka förståelsen om ämnet.

Under intervjuerna fäste jag särskild uppmärksamhet vid att inte ställa ledande frågor, men det finns alltid en risk att intervjupersonerna påverkas av intervjuaren. Intervjupersoner har en benägenhet att ge socialt accepterade svar och folk vill till exempel gärna framstå som aktiva och kulturintresserade medborgare när de deltar i intervjuer (Hirsjärvi et al. 2010:206). När då lokaljournalisterna i

denna studie får frågan om hurdana stereotypa uppfattningar de har om olika områden vill de kanske inte medge att de har sådana uppfattningar eftersom det strider mot journalistens etik. På det stora hela tycker jag ändå att intervjupersonerna förhöll sig pragmatiskt till frågorna. Till exempel medgav de flesta av respondenterna att alla människor, också lokaljournalister, har stereotypa uppfattningar om olika områden eller stadsdelar.

Annars är det svårt för mig som intervjuare att bedöma kvaliteten på intervjuerna, förutom att de verkade löpa rätt så smidigt och jag fick ungefär den information jag var ute efter. Det visade sig som väntat vara svårt att med direkta frågor få information om hur respondenternas fördomar eller stereotypa uppfattningar påverkar deras rapportering om olika ämnen, och den kanske intressantaste kunskapen kom i stället indirekt när vi diskuterade till exempel skillnader i rapporteringen om innerstad och förort. Självklart är intervjuandet som Kvale och Brinkmann (2014:87–90) konstaterar ett hantverk som kräver mycket övning innan man bemästrar det, men jag anser ändå att jag trots min ringa erfarenhet av forskningsintervjuer lyckades genomföra intervjuerna på ett tillfredsställande sätt. Att jag har erfarenhet av journalistiska intervjuer kan ha underlättat en del.

Resedagböckerna torde som metod vara relativt oproblematiske. Som metod är den närmast kvantitativ och alltså inte beroende av mina tolkningar. Förstås är det möjligt att respondenterna glömde eller lät bli att anteckna någon av resorna de gjorde under undersökningsveckan, men över lag verkade resedagböckerna trovärdiga. Resedagböckernas roll i studien var också förhållandevis liten eftersom de främst användes som diskussionsunderlag i intervjuerna. Mina slutsatser om var journalisterna bor och rör sig bygger också på andra källor.

Avslutningsvis några ord om subjektivitet. Inom kvalitativ forskning finns alltid en viss grad av subjektivitet: Kvale och Brinkmann (2014:254–255) skiljer till exempel mellan *tendentiös subjektivitet* och *perspektivisk subjektivitet*. Den förstnämnda typen betyder att forskaren endast lägger märke till påståenden som stöder hans egna uppfattningar och ska naturligtvis undvikas. Min tolkning

av det som respondenterna sade under intervjuerna är beroende av mina egna värderingar och också på mina förväntningar på vad respondenterna skulle säga. Jag utgick från en bild av att journalisterna främst bor i innerstaden och att deras rapportering om områden utanför innerstaden som de inte känner till är mindre balanserad. Jag försökte dock undvika en tendentiös subjektivitet genom att vara öppen för ny kunskap och nya vinklar under intervjuerna, samt genom att vara så transparent som möjligt med vilka de teoretiska utgångspunkterna och mina egna antaganden bakom studien var. En viss perspektivisk subjektivitet däremot finns det alldeles säkert i studien, eftersom det innebär att tolkningen av intervjuerna beror på perspektivet.

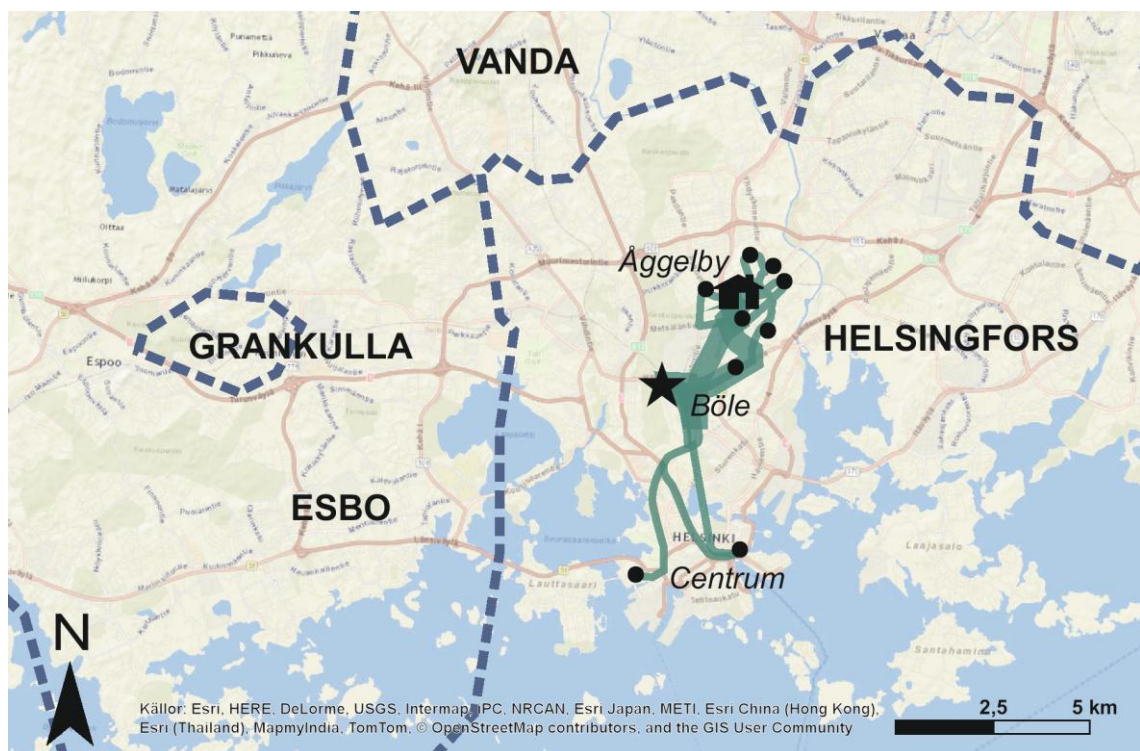
5. RESULTAT

I det följande presenterar och diskuterar jag resultatet av resedagböckerna och intervjuerna. Först presenterar jag resultatet ur resedagböckerna, som stöds av kartor över respondenternas rörelsemönster. De egentliga intervjuresultaten presenterar jag indelade i olika teman, varav det största berör journalisternas bevakning av olika områden i huvudstadsregionen. Det avsnittet är vidare indelat i fem olika underrubriker. I samband med presentationen av resultaten finns rikligt med citat ur intervjuerna. I slutet av kapitlet sammanfattar jag de viktigaste resultaten i tio olika punkter.

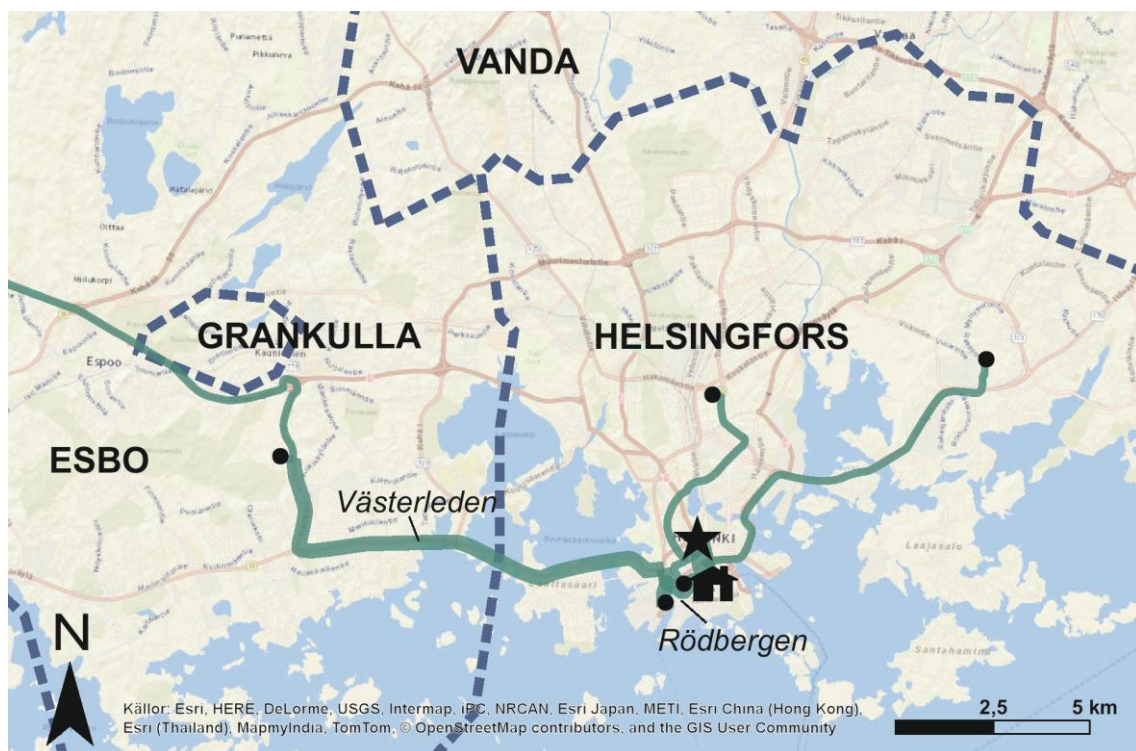
5.1. Journalisternas rörelsemönster

Av de fem journalisterna bor fem i Helsingfors och en i Esbo, och samtliga arbetar på redaktioner som finns i Helsingfors innerstad. Det finns därför stora likheter mellan journalisternas rörelsemönster (figur 6–10). Den första observationen är att teorin om dagliga livscentrum eller ankarpunkter stämmer mycket väl överens med hur respondenterna har rört sig under den undersökta veckan: För samtliga av de svarande utgör resor mellan hemmet och arbetsplatsen en stor del av rörligheten under veckan. Däremot kan man i rörelsemönstren inte identifiera särskilt många vanliga platser, det vill säga ställen som

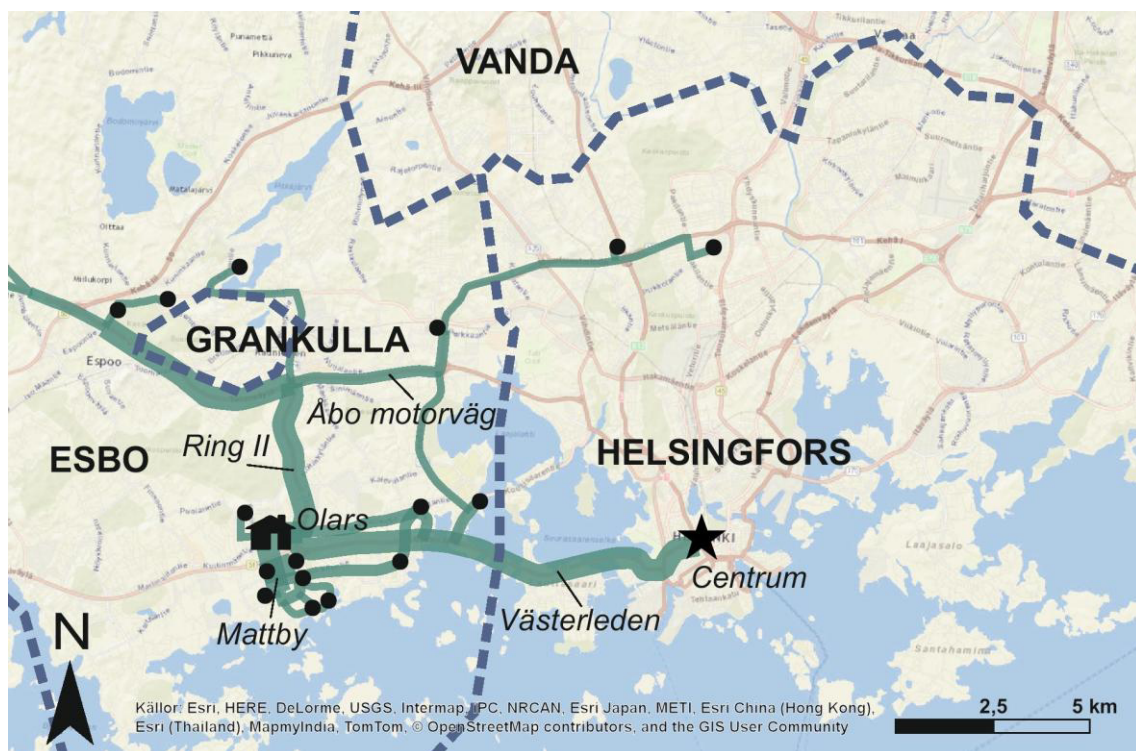
respondenterna besöker regelbundet men inte lika ofta som jobbet och hemmet. En orsak till det kan vara att en vecka trots allt är en relativt kort undersökningsperiod, och man med vanliga platser avser också sådana punkter som besöks till exempel en gång i månaden. Under en längre tidsperiod skulle det troligtvis vara lättare att identifiera platser som besöks regelbundet men kanske inte varje vecka.

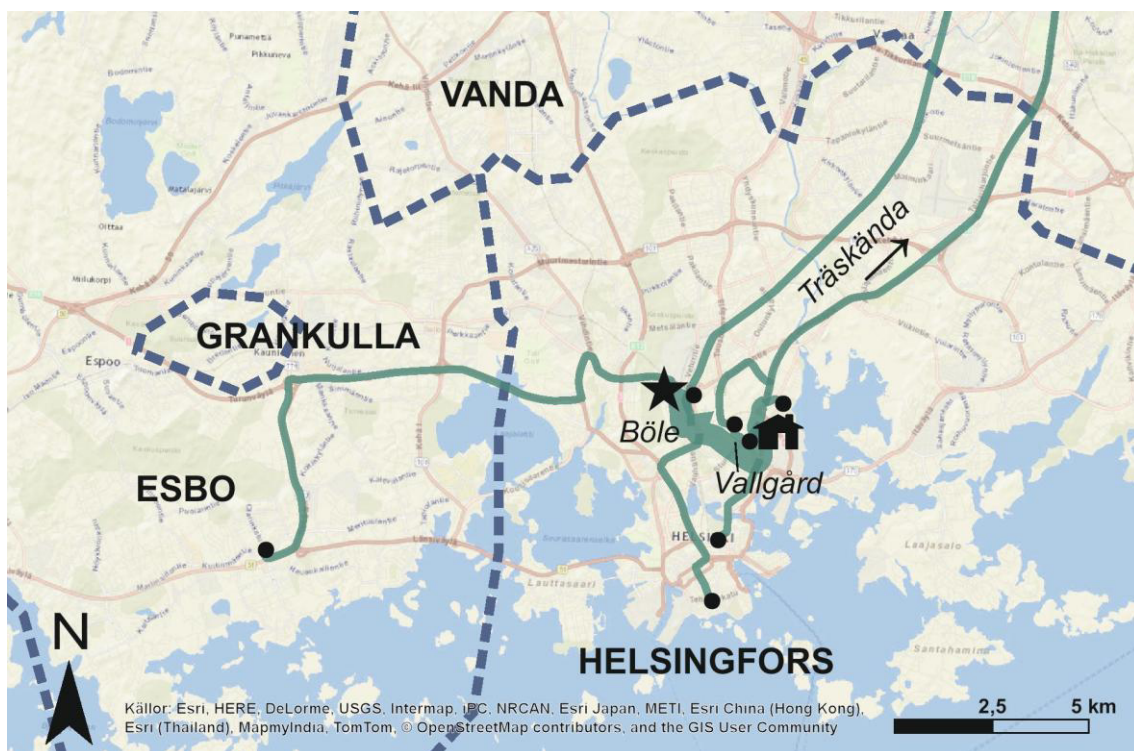
Figur 6. Karta över respondent 1:s rörelsemönster under undersökningsveckan. Hussymbolen visar var respondenten bor, stjärnan visar var arbetsplatsen ligger och punkterna är ställen som respondenten besökte under veckan. De gröna linjerna utgör rutterna som respondenten använde.

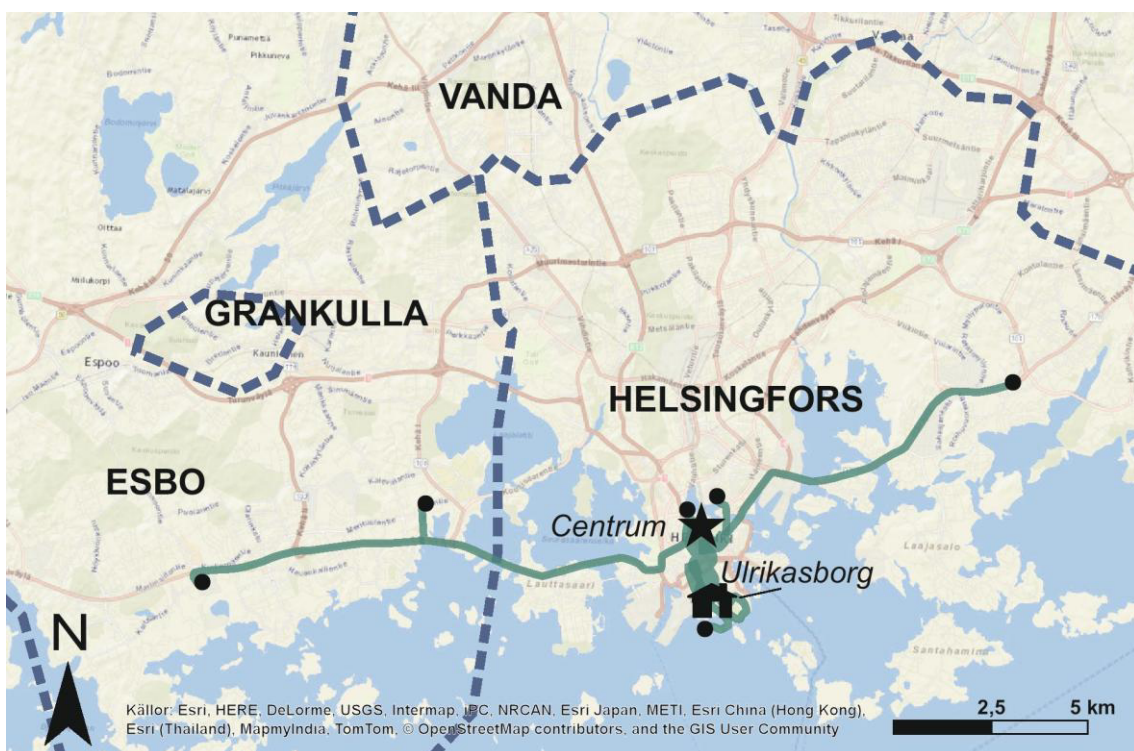
Figur 7. Karta över respondent 2:s rörelsemönster under undersökningsveckan.

Figur 8: Karta över respondent 3:s rörelsemönster under undersökningsveckan.

Figur 9. Karta över respondent 4:s rörelsemönster under undersökningsveckan.

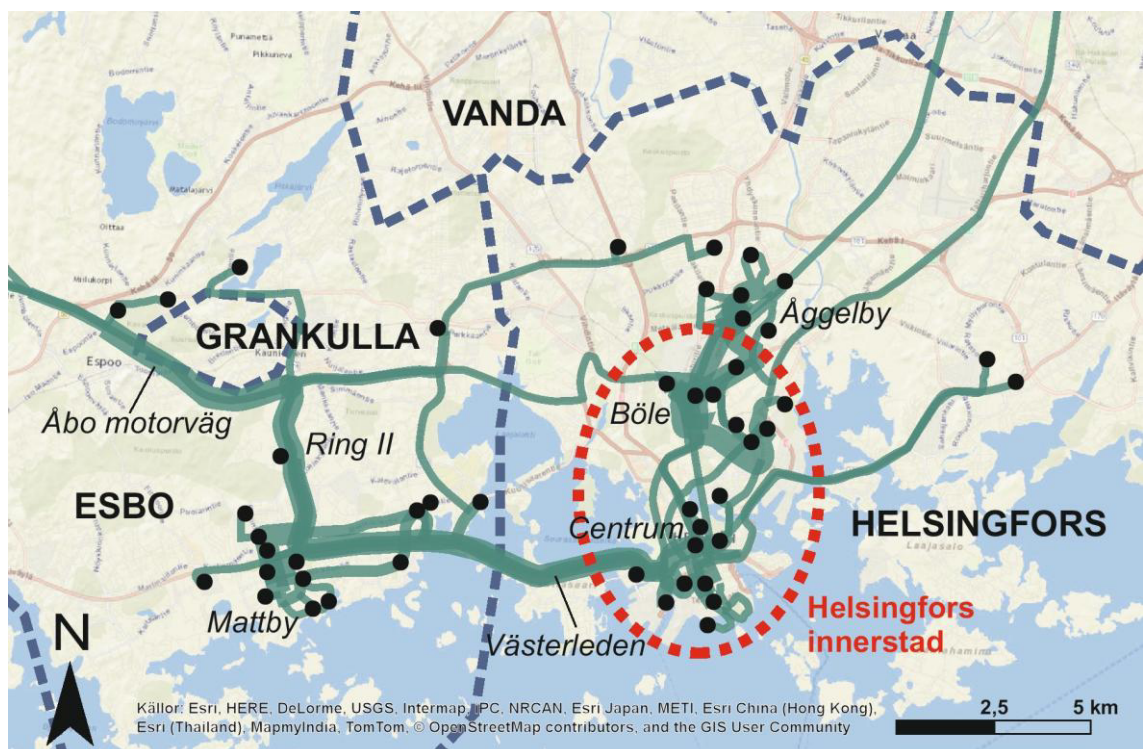

Figur 10. Karta över respondent 5:s rörelsemönster under undersökningsveckan.

Den andra slutsatsen är att en stor del av resorna sker i Helsingfors innerstad, vilket syns tydligt också på kartan över samtliga respondenters kombinerade rörelsemönster (figur 11). En starkt bidragande faktor är att tre av de fyra respondenterna från Helsingfors bor i innerstaden (Rödbergen, Hermanstad, Ulrikasborg) och att två av redaktionerna ligger alldeles i centrum av staden. Också Yles placering i Böle kan definieras som innerstad eller åtminstone innerstadens rand.

Respondent 2: Jag bor ju i centrum och rör mig också mest i centrum. Jag promenerar mycket och cyklar mycket så ... de där plupparna där i centrum ... Och sen jobbar jag ju också i centrum, så det blir ju så.

De två respondenter som inte bor i Helsingfors innerstad bor i området Olars i Esbo samt i Äggelby, en förstad i norra Helsingfors. De två enda egentliga koncentrationer av besökta ställen utanför Helsingfors innerstad finns i närheten av de här två respondenternas hem (figur 11).

Figur 11. Kombinerad karta över alla de fem respondenternas rörelsemönster. Hemmen och arbetsplatserna är utmärkta med likadana punkter som de besökta ställena. Den röda ellipsen visar ungefär var Helsingfors innerstad ligger enligt stadens gamla statistiska definition (Wikipedia 2015).

Också andra resor än de mellan hemmet och jobbet verkar för respondenterna till stor del ske i innerstaden. Undantaget till det innerstadscentrerade resmönstret är respondenten som bor i Esbo, som i stället avverkade en stor del av resorna på olika håll i Esbo. De andra respondenterna gjorde endast enstaka avstickare till mål utanför Helsingfors innerstad, oftast till Esbo eller östra Helsingfors. Ingen av respondenterna besökte någon plats i Vanda under den undersökta veckan, men en åkte igenom Vanda på väg till och från Träskända. Grankulla förblev obesökt för samtliga respondenter.

Hur representativa kan en veckas resor egentligen anses vara för hur respondenterna rör sig? Enligt respondenterna själva var den undersökta veckan i mångt och mycket typisk för hur de rör sig i sin vardag. En av respondenterna sade att hon kan ha rört sig aningen mer än vanligt under undersökningsveckan, medan en annan påpekade att veckan var rätt typisk men att de längre resorna utanför Helsingfors innerstad oftast har olika mål och att han på så sätt besöker många olika områden under ett års tid. Förstås skulle en längre undersökningsperiod ha gett en mångsidigare bild av i vilka områden respondenterna rör sig, men det skulle ha kunnat vara för arbetsdrygt för dem. Och trots allt ger en veckas undersökningsperiod en ganska bra fingervisning om vilka områden respondenterna oftast rör sig i, eftersom människans rörelsemönster i allmänhet är relativt regelbundna. Man kan dock anta att lokaljournalister har ett något mer oregelbundet rörelsemönster än stadsborna i genomsnitt, eftersom journalisterna åker ut på uppdrag till olika platser.

Som väntat verkar jobbet ha en stor betydelse för var respondenterna rör sig. Den viktigaste delen är förstås den dagliga resan mellan hemmet och arbetsplatsen, men därtill kommer uppdragsresor för att göra intervjuer eller träffa människor på olika håll i staden. Oftast hade respondenterna en del dagar då de tillbringade hela arbetsdagen på redaktionen och en del dagar då de åkte ut från redaktionen på ett eller flera uppdrag.

R4: Det var hemskt att märka att jag hade åtminstone tre eller fyra sådana dagar att jag bara tog mig hemifrån till jobbet och sedan från jobbet hem, och inte så mycket annat.

Utifrån respondenternas rörelsemönster verkar det finnas en grund för hypotesen om att journalisterna i huvudstadsregionen rör sig mycket i Helsingfors innerstad. Det resultatet stöds också av den tidigare nämnda studien som visade att människor som bor i Helsingfors innerstad till stor del håller sig till innerstaden när de rör sig (Ratvio 2012). Eftersom urvalet i denna studie är litet kan man inte säga att det är representativt för alla journalister i huvudstadsregionen, men eftersom många av journalisterna bor i innerstaden (se avsnitt 2.1) och redaktionerna finns i innerstaden finns det skäl att se dessa rörelsemönster som typiska. Att respondenten som bor i Esbo uppvisar ett helt annat rörelsemönster visar hur stor effekt människans boningsort har på var hon rör sig.

5.2 Journalisternas uppfattningar om områden i staden

Jag frågade också respondenterna hur de anser att de bildar sig uppfattningar om olika stadsdelar eller områden i huvudstadsregionen. Respondenterna var förhållandevis ense om att man måste besöka ett ställe eller ett område för att bilda sig en ordentlig uppfattning om det, trots att information man får via andra människor eller medier också påverkar. Och för att besöka ett område måste man naturligtvis ha en orsak, som en hobby eller en bekant som bor i området. När man sedan vistas i ett område ändras eller mildras ofta de tidigare uppfattningarna man har av området.

Ett par av respondenterna hade dåligt samvete för att de inte hade besökt fler områden under veckan. Att problematiken kring hur man ser på olika områden är något som journalisterna reflekterar över kunde man också märka i att två av respondenterna året innan hade gjort resor till för dem obekanta stadsdelar för att lära känna stadsdelarna bättre – en sorts antropologiska upptäcktsfärder alltså (se avsnitt 3.4). Min tolkning är därför att journalisterna är medvetna om

den problematik som hänger ihop med att medelklassjournalisternas kunskap och intresse koncentreras till områden som ligger innanför deras sociala cirklar.

R5: I höstas gjorde vi med en kollega en sak av att åka till Håkansböle, för vi konstaterade att ingendera av oss hade varit där. Sedan tog vi ledigt en eftermiddag och bestämde oss för att åka, vi fick till och med idéer för grejer⁸ därifrån.

R1: Jag tog det faktiskt lite som min uppgift förra sommaren, när jag var ledig, så reste jag till olika stadsdelar jag aldrig hade varit till. Till exempel var jag till Jakobacka och gick omkring där för att se på området. Så var jag i Nordsjö också, jag har nog varit i Nordsjö förut men inte på det viset rört mig så mycket där.

R1: Jag tycker att det var helt intressant eller spännande att se hur det ser ut där, för alla känner till Jakobacka och det har ett visst rykte. Så jag kom att tänka på i ett skede att jag ju faktiskt aldrig har varit där, och det är ju inte så långt att ta bussen och bara åka.

Min bild av hur väl journalisterna känner till olika områden i huvudstadsregionen är efter intervjuerna att de har en relativt bred kunskap om olika ställen. Alldeles säkert är journalisterna mer bekanta med olika stadsdelar i huvudstadsregionen än vad den genomsnittliga invånaren är. Flera av journalisterna har en lång erfarenhet av lokaljournalistik, och de flesta hade också bott största delen av sitt liv på olika håll i huvudstadsregionen. Trots det medgav respondenterna att det också fanns områden som de inte känner till särskilt väl. Flera av respondenterna hade lärt känna nya områden uttryckligen via jobbet.

R3: Stadsdelar som jag inte känner till är antagligen sådana där det inte händer någonting. Om du har en gammal stadsdel som inte har byggts om på något sätt under de senaste tio åren så har jag inte haft någon orsak att skriva om den.

⁸ I citaten används i allmänhet ordet "grej" för ett nyhetsuppslag. Ofta har både de finsk- och de svenskspråkiga respondenterna använt det finska ordet "juttu" som är det vanligaste ordet för nyhetsuppslag både på finska och svenska redaktioner i regionen.

Exakt vilka områden som var mer obekanta varierade enligt respondent: för vissa var det Vanda, för andra Esbo eller Grankulla eller östra Helsingfors. Mönstret är dock det att samtliga respondenter sade sig känna till Helsingfors innerstad väl och förorter mindre bra. Endast respondenten bosatt i Esbo sade sig känna till Esbo bra.

5.3 Redaktionens rutiner kring bevakningen av olika områden

Utifrån respondenternas svar verkar det som om journalisterna i allmänhet har relativt stora möjligheter att påverka vilka ämnen som redaktionerna bevakar. Det är nyhetschefen eller producenten som har det sista ordet, men om redaktörerna har egna idéer får de oftast förverkliga dem. Enligt respondent fem hittar hon själv på över hälften av sina idéer, medan respondent 3 berättade att upp till 80 procent av nyhetsuppslagen hon förverkligar baserar sig på hennes egna idéer. Också mina egna erfarenheter stöder de här uppgifterna om att en del journalister är mycket självständiga i sitt arbete. Det verkar också trovärdigt att andelen egna idéer varierar enligt reporter, så att de mest erfarna reporterna är de mest självständiga.

Samtidigt måste vi komma ihåg att det finns en del ämnen som är oberoende av journalisternas egen initiativförmåga – politiska beslut, evenemang eller brott och olyckor. Journalisterna får information om de här ämnena via myndigheter eller pressmeddelanden, medan andra idéer uppstår till exempel genom tips från publiken, från sociala medier eller från andra nyhetsmedier. Men i praktiken kan alltså en journalsists preferenser eller intressen ha en betydande effekt på vilka ämnen och områden redaktionen bevakar. Respondent 3 är till exempel kritisk till skillnaderna i hur man på hennes redaktion Hufvudstadsbladet (HBL) har bevakat två stora trafikprojekt, Västmetron och Ringbanan.⁹

⁹ Västmetron är en förlängning av tunnelbanan västerut från Gräsviken i Helsingfors till Mattby i Esbo. Trafiken på den 14 kilometer långa banlinjen med åtta nya stationer väntas komma i gång under hösten 2016. Kostnaden är drygt en miljard euro (Länsimetro 2015).

R3: Det som enligt mig saknats här är en styrning uppifrån – vilken är tidningens metrolinje? Det är lite märkligt att HBL på redaktionell plats kritiserar ett spårbygge men inte ett annat.

Bakgrunden är att en reporter i ett stort antal artiklar har granskat oklarheterna kring Västmetrons finansiering och bygge, medan det inte har funnits samma kritiska linje gentemot Ringbanan. Också andra medier i regionen har granskat Västmetron på ett kritiskt sätt, men exemplet belyser ändå hur en enskild journalists intressen kan påverka bevakningen. Utan den aktuella reporterns engagemang skulle knappast bevakningen av ärendet ha varit lika bred som den nu har varit.

Respondenternas svar på frågan om hur redaktionerna bestämmer vilka geografiska områden de rapporterar om var i allmänhet att nyheterna inte är beroende av geografin, utan man bevakar ett fenomen eller en händelse oberoende av vilket område det sker i.

R3: Det är väl nog där det händer någonting. Dagsaktuella grejer bevakar man ju där det händer någonting. Och sen förstås där det liksom planeras in någonting. När man följer kommunalpolitiska grejer så är det ju där det byggs och där det planeras och där det renoveras och där det fälls träd och där det liksom skapas någonting nytt.

Att det är händelserna som styr till vilket område bevakningen riktas stämmer alldeles säkert för traditionella nyhetsämnen som är lokaliserade till en bestämd geografisk plats: En ny skola ska byggas, ett hus har skadats i en eldsvåda eller en lokal invånarförening tänker plantera träd i en park. Svårare blir det sedan när det gäller ämnen som i princip är lokala men inte förankrade i en specifik stadsdel: Vart åker journalisterna då de ska rapportera om den sista röstnings-

Ringbanan är en tågförbindelse mellan Helsingfors och Helsingfors-Vanda flygplats som består av 18 kilometer tågbanor med 5 nya stationer. Trafiken inleddes i juli 2015 och den beräknade kostnaden är 774 miljoner (Trafikverket 2015).

dagen i kommunalvalet, den nya läroplanen i områdets skolor eller användningen av källarförråd? Förklaringen om att rapportera om de områden där "det händer någonting" ser jag som en del av den tradition som finns bland journalisterna att se journalistiken som en slags spegling av verkligheten snarare än en konstruktion av den (se Ekström och Nohrstedt 1996:26).

I intervjuerna framkom att det ofta finns någon "krok" som journalisten tar fasta på och som sedan för hen till ett visst område – kanske man åker till området med de aktivaste väljarna i valet, skolan med de sämsta lärresultaten eller en stadsdel där man vet att det finns höghus och därmed källarförråd. Eller så åker man helt enkelt till ett område som är praktiskt och snabbt att nå. Ofta gäller det att försöka få tag på människor som uttrycker sin åsikt om ett visst ämne, och då är det viktigt att det rör sig folk på stället dit man åker:

DD: Så [journalisternas uppfattningar påverkar] hur mycket det rapporteras om olika områden eller stadsdelar?

R3: Nej inte vet jag riktigt, liksom att om det händer någonting i ett visst område så far du ju dit för att det händer just där. Utan det är kanske mer sådana här artiklar som är mer ... som inte är beroende av geografin, att du behöver få kommentarer av folk på någonting, låt oss säga på att brödspriset stiger. Så funderar man då där kanske att ska vi fara österut eller västerut eller norrut eller söderut. Och så funderar man var folk rör sig. Att delvis ska det vara lätt att ta sig dit, och det ska vara garanterat folk i farten så att man inte har gjort en turha keikka [sv. onödigt resande], till ett öde torg någonstans där inte någon stackare rör sig i slaskväder.

DD: Och sådana som påverkas av att brödspriset stiger?

R3: Precis, ja just det. Så då funderar man att var hittar vi nu sådana som har åsikter om det, att om du nu far och står på Jungfrustigen i Eira, så kanske de funderar att, "mikä leivän hinta?" [sv. vad då priset på bröd?], medan om du sen kanske far till Östra Centrum och till köpcentret Itis där, så kanske du får de här saftigare kommentarerna om att "ja nu äter vi bröd bara varannan dag hemma hos oss när det blev så här dyrt".

Visst kan alltså en enskild journalists preferenser påverka och styra rapporteringen så att en del stadsdelar får mer uppmärksamhet än vad de annars skulle få. Troligtvis är den effekten större på mindre redaktioner där en enskild redaktörs roll är större. Mera om det här temat följer senare när jag behandlar effekten av var journalisterna bor på bevakningen. Å andra sidan kan det också fungera tvärtom, så att en liten redaktion med mindre resurser måste sätta alla journalister att jobba med förutbestämda nyheter. En tredje faktor som påverkar graden av självständighet är journalistens personlighet och erfarenhet.

Utan observationer på redaktionerna är det omöjligt att säga hur stor roll den enskilda journalistens preferenser har på medieinnehållet i förhållande till de journalistiska rutinerna och normerna samt redaktionens organisation, vilket också medieforskarna är oense om (se avsnitt 2.4). Att lokaljournalisterna verkar ha en relativt stor självbestämmanderätt om vilka ämnen de bevakar tyder ändå på att journalistens bakgrund och preferenser kan ha en betydande effekt på medieinnehållet. Det är tänkbart att det inom lokaljournalistiken finns mer utrymme för egna idéer och vinklingar från journalisternas håll än vad som är fallet i bevakningen av till exempel inrikespolitiken där det finns en större andel ”tunga” ämnen som måste bevakas, som riksdagspolitiken.

I intervjuerna framkom också att respondenterna gör aktiva ansträngningar för att besöka områden som de vet att det rapporteras lite från.

R4: Ibland sysslar jag med sådant att om vi har ett ämne som inte är bundet till någon plats, om vi till exempel gör en gatugallup, så då kan det hända att jag medvetet söker mig till ett område jag sällan besöker. Men det här är också beroende på tiden, att sedan kan det hända att man gör det vart man lätt kan ta sig.

Respondent 5 sade sig använda kartan som hjälp för att se vilka områden redaktionen hade rapporterat mindre i från.

R5: Ja sådana [grejer] som man kan ta vart som helst så kollar jag lite var vi har varit och var vi inte har varit, så att det skulle vara lite liksom jämnt, och förstås det som intresserar [påverkar vart man åker].

Knappast är nyhetsurvalet på någon redaktion helt i händerna på en enskild person, utan det sker i samråd mellan nyhetschefen och reportrarna. Det är ändå intressant att se hur självständiga reportrarna är, eftersom det finns en risk för att nyhetsurvalet blir mer vinklat om det i hög grad bestäms av en person. Å andra sidan kan man argumentera för att det är bättre med mer makt för reportrarna än en högre maktkoncentration hos nyhetschefen, eftersom reportrarna är flera och därmed kan bidra till en större diversitet i nyhetsurvalet. I en tidigare studie konstaterar till exempel Shoemaker och Reese (1996:264) att reportrarna är lägst ner i redaktionens hierarki och därför har minst makt bland journalisterna. Utifrån intervjuerna anser jag ändå att man inte ska underskatta reportrarnas påverkan på medieinnehållet. Utöver journalisternas preferenser och bakgrund kan också deras kännedom om olika stadsdelar samt var de bor ha följder för bevakningen av olika stadsdelar, vilket behandlas i nästa avsnitt.

5.4 Journalisternas bevakning av olika områden

På det stora hela sade respondenterna att deras redaktioner rapporterar om de områden i huvudstadsregionen som är aktuella och där det händer saker, till exempel byggs nya trafikförbindelser eller bostäder. I Esbo är området kring Västmetron ett sådant exempel, för Helsingfors del nämndes de nya bostadsområdena Busholmen, Fiskehamnen och centrala Böle. Det här är en förklaringsmodell som utgår ifrån de klassiska nyhetskriterierna och teori om nyhetsvärdering (se avsnitt 2.4). Det är lätt att köpa den här till synes enkla och logiska förklaringen och inte se hur uppfattningarna om olika geografiska områden i staden påverkar hur de bevakas, vilket var en av de huvudsakliga utgångspunkterna för studien.

Genom intervjuerna identifierade jag fem olika faktorer som kan påverka hur journalisterna rapporterar om ett område:

- Om området är bekant eller obekant för journalisten.
- Om området ligger i innerstaden eller i förorten.
- Journalisternas sociala cirklar och eventuella klasskillnader mellan journalister och publiken.
- Mediernas målgrupp.
- Eventuella stereotyper och/eller fördomar.

Resultatet visar att tröskeln att rapportera om bekanta områden som ligger i innerstaden kan vara lägre för journalisterna. Det här hänger också ihop med faktumet att journalisternas bekanta på samma sätt som journalisterna själva är överrepresenterade i innerstaden och de sociala cirkarna bildas där. Respondenterna sade att det rent praktiskt kan vara lättare och snabbare att rapportera om bekanta områden eftersom de har kunskap om områdena och människorna som bor där. Vilken målgrupp medierna riktar sig till påverkar speciellt på en regional nivå, men på stadens nivå finns det vissa tecken på att målgruppen har en större effekt för de svenskspråkiga medierna. Enligt respondenterna kan stereotyper och fördomar inverka särskilt på valet av geografiskt område då en nyhet inte är förankrad i ett visst geografiskt område. I det följande går jag närmare in på hur de olika faktorerna kan påverka rapporteringen.

5.4.1 Bekanta och obekanta områden

En av studiens hypoteser var att journalisterna rapporterar på ett annat sätt om de stadsdelar eller områden som de är bekanta med jämfört med stadsdelar de känner till sämre. Stadsdelar man känner till bra kan till exempel vara stadsdelen där man bor, där man tidigare har bott eller där arbetsplatsen finns. Ett av målen med intervjuerna var att ta reda på om det finns mönster i vilka områden journalisterna känner till bättre och vilka sämre. På det sättet ville jag ta reda på om det finns en snedvridning så att områden som journalisterna känner till bevakas mer mångsidigt.

Intervjuerna visade alltså att tre av respondenterna är bosatta i innerstaden och två på andra områden (se avsnitt 5.1). På frågan om de hade rapporterat om

stadsdelen där de för tillfället är bosatta var det ändå få som svarade att de hade gjort det. Ett undantag var respondent 2 som sade att han ibland skriver om den egna stadsdelen Rödbergen i södra Helsingfors. Han vidhöll att det är motiverat att han rapporterar om skeendena i stadsdelen eftersom det är en relevant, stor stadsdel som läsarna förväntar sig att han har koll på.

R2: Jag tänker förstås alltid på det, att är det här för litet, är det här *för* vet du ... blir det för nära mig själv. Som nu till exempel Fredriksgatans trafikproblem, som är en sådan där typisk grej som – ingen har nog sagt det till mig – men säkert finns det någon som funderar att "nå men han bor ju själv där, att det är därför han skriver om det". Men objektivt sett så är det inte så, det finns ett trafikproblem där.

Respondent 5 svarade på frågan om att rapportera om hemstadsdelen med att säga att hon undviker att skriva om den egna stadsdelen Ulrikasborg, eftersom det är ett område som hör till innerstaden och är överrepresenterat i medierna sedan tidigare.

Respondent 1 hade tidigare bott på Drumsö och då rapporterat förhållandevis mycket om den planerade rivningen av vattentornet på ön.

R1: Jag försöker ännu ha koll på den här processen men där märkte man direkt att eftersom det var någonting som diskuterades mycket på Drumsö, jag bodde där helt i närheten av det där tornet så ... så visst var det en sådan där ganska konkret grej, att hur det påverkade.

R1: Finns det ingenting som man kan rapportera om i det området som man bor ... så då rapporterar man inte heller. Men till exempel Drumsö vattentorn så var det alla möjliga diskussioner när jag bodde på Drumsö, och när man visste precis vad som hände där. Så skulle man kanske inte ha gjort om man inte bor där.

Var de övriga journalisterna på redaktionen bor kunde respondenterna svara på med varierande framgång, men oftast visste de i alla fall ungefär i vilken stadsdel var och en har sitt hem. I intervjuerna framkom att en betydande del av journalisterna på respondenternas redaktioner bor i innerstaden, vilket ligger i

linje med statistiken från Journalistförbundet (figur 1). Respondent 5 jobbar på Helsingin Sanomat och sade sig ha bra koll på var lokalredaktionens journalister bor.

R5: I innerstaden bor det ... det bor folk också i Esbo, det är ett par i Esbo, ofta också i innerstaden, Brunakärr, Haga, Hertonäs ... innanför den cirkeln i rätt så hög grad.

Också på Hufvudstadsbladet där respondent 3 jobbar är journalisterna enligt henne koncentrerade till vissa områden.

R3: På det sättet det kanske finns en liten snedvridning, att till exempel så bodde ingen av lokalredaktörerna i Esbo innan jag började på den här avdelningen. Så jag mottogs med öppna armar bara därför att jag hade en fot inne i Esbo och visste vad folk där pratar om.

Respondent 2 som jobbar på samma redaktion menar däremot att det har gjorts kartläggningar på var journalisterna på Hufvudstadsbladets lokalredaktion bor och utifrån den fördelningen kunde man vänta sig en mer mångsidig bevakning. Det har nyligen skett en organisationsförändring på tidningen vilket har gjort att det nu finns fler lokareportrar. Det kan också betyda att lokaljournalisterna inte bor lika koncentrerat som när respondent 3 började på avdelningen.

Respondent 4 däremot berättade att journalisterna på Ylen Aikainen bor relativt utspritt och i ganska varierande områden.

R4: Vi är ett tiotal personer på redaktionen, och jag tror att vi är tre i innerstadens område, sedan en i Sibbo, sedan finns det av de här Helsingfors förortsområden, Månsas och Mellungsbacka åtminstone och så har vi två Esbobor.

Det mest konkreta exemplet på hur journalisternas boningsorter påverkar rapporteringen kom i intervjun med respondent 1, genom det tidigare beskrivna fallet med vattentornet på Drumsö. Rapporteringen om Drumsö som område var förutom vattentornsrapporteringen också i övrigt bred på respondentens redaktion Yle Huvudstadsregionen. Enligt respondenten har nyhetströskeln tid-

vis varit lägre för nyhetsuppslag från Drumsö än från andra områden just på grund av att en del av journalisterna på redaktionen bodde på Drumsö.

R1: Men vi hade faktiskt många som bodde på Drumsö så det var ganska ofta som någon hade någon idé som handlade om Drumsö. Att visst blir det ju en viss snedvridning. Det bästa skulle ju vara att människorna som jobbar på lokalredaktionen skulle bo på väldigt olika ställen i regionen, för att få bästa heltäckande bild.

Om vi granskar journalistkvoten på Drumsö ser vi att det finns 4,6 journalister per tusen invånare, vilket är en relativt hög siffra och klart över medianen. Gällande just de svenskspråkiga journalisterna är det intressant att hela 12 av de 68 journalisterna är svenskspråkiga. Att nästan en femtedel av journalisterna i området har svenska som modersmål visar att Drumsö är populärt bland svenskspråkiga journalister. Per tusen invånare finns 0,8 svenskspråkiga journalister, vilket utgör den tionde högsta andelen bland alla områden i huvudstadsregionen. Vi vet förstås inte hur många av journalisterna som bor på Drumsö uttryckligen jobbar med lokaljournalistik men vi kan anta att det finns en bred rapportering om Drumsö i medierna i området. Speciellt torde det här gälla för de svenskspråkiga medierna.

Det verkar därmed rimligt att var journalisterna bor åtminstone har en kvantitativ effekt på rapporteringen, det vill säga att journalisterna producerar fler nyhetsuppslag om ett område ifall det finns journalister på redaktionen som bor i området eller känner till det. Däremot är det svårt att säga vilken den kvalitativa effekten är: Blir rapporteringen om Drumsö *annorlunda* för att det är ett område som många av journalisterna känner till? Det var en annan synvinkel jag försökte belysa genom intervjuerna, men för att riktigt komma åt den problematiken skulle det nog krävas en innehållsanalys.

Förutom fallet med Drumsö nämnde respondenterna inga konkreta exempel på hur journalisternas boningsorter skulle ha påverkat rapporteringen om ett område. På en mer allmän nivå konstaterade respondenterna att det förstås har en viss effekt var ens bekanta bor, vilket i respondenternas fall ofta var i liknande

områden som de själva. Det bildas då en slags sociala cirklar som åtminstone kan ha betydelse när man ska hitta ett så kallat case¹⁰ för att illustrera ett fenomen. När journalisterna letar efter ett case frågar de ofta sina kolleger eller bekanta om hjälp för att hitta rätt person, framkom det ut intervjuerna.

DD: Är det vanligare att casen kommer från bekanta områden?

R5: Vi säger att de är från bekantas bekanta områden. Oftast frågar man efter dem [casen] ... visst frågar man efter dem av bekanta. Mycket av kolleger, Facebookbekanta, sådana här ... "känner ni någon sådan här typ?", och sedan är det ganska random att var den hittas.

Trots att det enligt journalisten är "random", det vill säga slumpmässigt vilka områden intervjuobjekten bor i ser jag det som sannolikt att personer som journalisternas bekanta känner bor koncentrerade på liknande medelklassområden som journalisterna själva. Att bevakningen i högre grad koncentreras till områden där journalisternas bekanta bor behöver inte vara ett stort problem om journalisterna känner människor från olika samhällsklasser som bor i olika typer av områden. I praktiken tror jag att så inte är fallet. Respondent 5 medger också själv att det kan uppstå en social bubbla, och att det kan vara lättare att hitta människor av en viss typ. Det stöder tesen om att journalister och deras bekanta är samma sorts människor som känner människor från samma medelklass och från samma medelklassområden.

R5: En människa känner ju ganska liknande människor som man själv är. När vi är sådana här medelklass bohemborgare eller vad vi nu är vi journalister.

¹⁰ Journalister avser med ett case en person som fungerar som ett exempel för ett mer allmänt fenomen. För ett nyhetsuppslag om att det är populärare att bo i villa kunde en journalist som case leta efter en person som nyligen har flyttat från en lägenhet till en villa. Ett uppslag kan också utgå ifrån ett case, så att journalisten vet en person som berörs av ett intressant fenomen och sedan försöker ta reda på om fenomenet är mer allmänt.

R5: Men visst är vi i en sådan social bubbla, det är helt klart. Och det är lättare att via sina egna nätverk hitta en person som har saker i ett självbetjäningsförråd ... än en person som ... hur skulle jag säga, någon vanlig människa någonstans i från. Jag kom bara att tänka på det här med självbetjäningsförrådet för plötsligt hittade jag många sådana i min bekantskapskrets. Nu har jag frågat efter människor som har haft hemmafester, men sådana har jag hittat färre av eller så har de inte velat tala om det.

Samma respondent förklarade att det är vanligt att man får idéer till nyhetsuppslag från sitt eget eller sina vänners liv, men att de då "transponeras" över till ett annat område – eftersom vi enligt respondenten lever rätt liknande liv oberoende av i vilken stadsdel vi bor. Det här tillvägagångssättet innebär i praktiken att journalisten till exempel känner en person i grannskapet som odlar potatis på terrassen, men i stället för att intervjua den personen hittar man en annan person från ett annat område eftersom det kan vara ett mer utspritt fenomen.

Ytterligare en hypotes gällande journalisternas rörelsemönster var att den väg de tar till jobbet kan ge dem idéer och på det sättet påverka vad de rapporterar om. Men intervjuerna gav få belägg för att det verkligen är så och ingen av respondenterna sade direkt att de hade fått idéer av det de sett på vägen till arbetsplatsen. Endast en av respondenterna lät bli att förkasta hypotesen helt.

DD: Hur påverkar din väg till jobbet dina idéer? Den där rutten liksom ...

R5: Längs med den rutten? Visst ser jag fenomen där men de är innerstadsfenomen så jag försöker ibland sluta ögonen för dem eftersom vi har Nyt [=tidningens helgbilaga] som följer med innerstadsfenomen, sådana här lifestyle. Så jag försöker begränsa det. Kanske mera det än observera.

Vilken effekt har det då i allmänhet om journalisten känner till ett område eller inte? En del av respondenterna ansåg att tröskeln kan vara lägre att rapportera om bekanta delar av staden och att de områdena därför kan förekomma oftare i rapporteringen.

R1: Men nog finns det ju en risk alltså att tröskeln är lite högre om du inte vet, om du inte har någon aning om vad det är frågan om.

Samtidigt fanns det också en medvetenhet om att försöka balansera rapporteringen också med obekanta ställen.

R4: Visst kan den egna livskretsen betonas i viss mån, men visst försöker man aktivt rota andra vägar också, liksom andra ställen.

Jag talade tidigare om vilka kvalitativa skillnader det kunde finnas utöver de kvantitativa när journalisterna rapporterar om områden som de känner till. Respondenterna ansåg att det främst är en del praktiska aspekter som skiljer rapporteringen om bekanta områden åt från obekanta. Den viktigaste skillnaden för journalisterna verkade vara att om de rapporterar om en bekant stadsdel vet de i allmänhet var platser finns och de behöver inte söka fram adresser. Handlar det om en mer obekant stadsdel en journalist ska åka på uppdrag till kräver det lite mer förberedelse eftersom man behöver en adress och kanske måste använda sig av GPS-navigering eller konsultera en karta.

DD: Om vi tänker på sådana områden som du känner till lite sämre, är det på något sätt annorlunda att rapportera om dem?

R4: Ja, det är det ... På det sättet att man måste få kontroll över bassakerna, det kan vara lite långsammare, sedan kan det vara navigerings- och orienteringsgrejer. Jag var just i dag på ett uppdrag för en grej i Vermo [=stadsdel i Esbo], där jag inte har varit förut. Det dröjde en kvart innan jag hittade stället för jag körde fel första gången.

Därmed kan det vara snabbare och enklare att rapportera om bekanta områden – vilket jag ser som ytterligare ett tecken på att rapporteringen om bekanta områden kan vara kvantitativt sett större. Speciellt gäller det här för nyhetsuppslag där geografin inte spelare någon roll, utan det är ett fenomen som är oberoende av en viss plats.

Enligt respondenterna kan det också vara lättare att hitta ett intervjuobjekt eller en vinkling för ett nyhetsuppslag om man rapporterar om ett område eller stadsdel man känner till. Och som tidigare nämnt kan det vara lättare för journalisterna att hitta case i områden som de själva eller deras bekanta känner till.

Förutom de rent praktiska aspekterna som att hitta till en plats kan också själva rapporteringen enligt respondenterna skilja sig åt beroende på om man rapporterar om en bekant eller en obekant stadsdel. Enligt respondent nummer fem är den största skillnaden att det kan vara svårare att placera ett obekant område eller människorna där in i en kontext, och göra generaliseringar. Respondenten bor själv i Ulrikasborg i södra Helsingfors, vilket hon använder som ett exempel på ett bekant område som står i kontrast till det obekanta området Nipert i Esbo.

R5: Därför undviker jag kanske att skriva grejen "Nipertborna gör så här". Om jag har varit och träffat fem Nipertbor kan jag inte skriva det. Om jag har träffat fem ulrikasborgare och jag också annars har bakgrundsinformation om att ulrikasborgarna brukar göra så här så då kan jag skriva det.

Poängen är alltså att respondenten känner till hur folk i hennes hemstadsdel lever och känner sig därför tryggare att göra en generalisering utifrån de fem personer hon har intervjuat där.

Enligt respondent 2 kan det påverka den journalistiska kvaliteten om det geografiska området man rapporterar om är bekant eller inte.

R2: Det beror på om man måste beskriva någonting i detalj, miljöer och sådant här, så då är det ju bättre om jag känner till området, det blir mer korrekt i tidningen. Eller åtminstone kan jag ärligt säga att det här vet jag. Medan om jag gör ett nedslag någonstans i periferin i Esbo eller Vanda så visst kan jag bevisa att jag har varit där i en halvtimme, men inte så mycket mer. Det blir ett snabbt intryck, och det kan vara rätt eller fel.

Slutsatsen är att det känns tryggare för journalisterna att rapportera om områden de känner till, eftersom de sedan tidigare har en kunskap om området. Det

tidigare studier understryker är att journalisterna i högre grad förlitar sig på officiella källor och använder stereotyper när de bevakar områden de inte känner till. Det är utifrån intervjuerna svårt att säga om så är fallet också i huvudstadsregionen i Finland – respondent 5:s jämförelse mellan Ulrikasborg och Nipert tyder till exempel på att det finns en försiktighet att generalisera den ytliga kunskap journalisterna har om främmande stadsdelar. Åtminstone hos en del av journalisterna finns det en medvetenhet om temat, men är det tillräckligt för att skapa en mångsidig och balanserad rapportering om stadsdelar eller områden som är obekanta för en stor del av journalisterna? Homogeniteten i journalisternas bakgrund och var de bor får mig att luta mot ett nej.

5.4.2 Innerstaden – "allas gemensamma stad"

Ur intervjuerna framgick att den klaraste skiljelinjen i rapporteringen finns mellan innerstad och förort. Enligt journalisterna får innerstaden betydligt mer uppmärksamhet än förorterna. Den främsta motiveringen var att det helt enkelt händer mer i innerstaden och det är där folk rör sig, vilket journalisterna var ense om. Innerstaden ses också som "alla gemensamma stad" (respondent 5). Respondenterna trodde alltså själva inte på förklaringen om att rapporteringen är bredare för att en stor del av journalisterna är bosatta i innerstaden eller för att det är där deras bekanta bor.

R5: För här händer det ju saker, här sker beslutsfattandet, kulturevenemang, sådana här publikevenemang, de största trafikgrejerna. Allt sådant, så det är självklart att det samlas flest människor här. Även om det inte bor mest här, så rör det sig mest här, så det är klart att det [=rapporteringen] betonas enligt det.

R5: Det kommer ju inte några nyheter från områden där människorna främst bara bor och har sina hobbyer. Det är helt solklart. Men då åker vi och gör featuregrejer, sådana här Mestagrejer.

R3: Innerstaden bevakas säkert mycket mer än förorten, men jag vågar nog inte säga om det beror på att journalisterna bor här, utan för att det kanske händer mer i innerstaden, att innerstaden upplevs som mer intressant än förorten. Det

är kanske inte så rafflande att skriva om hur äppelträden slår ut i blom eller om hur äpplena trillar ner på hösten.

R4: Men säkert framför allt det att var den tätaste stadsstrukturen finns och var det rör sig mest människor, så där händer det också. Att det går helt hand i hand genom det, att jag tror att det här är den viktigaste orsaken.

En alternativ förklaring som bygger på teorier om nyhetsvärde vore då istället att det kulturella avståndet från journalisterna är större till förortsinvånarna än innerstadsinvånarna, vilket gör att innerstadens människor och händelser har ett större nyhetsvärde. Gunnar Nygren (2005:198) går som tidigare nämnt så långt som att jämföra bevakningen av förorten med bevakningen av u-länder, eftersom det krävs en dramatisk händelse för att förorten (eller u-landet) ska nå över nyhetströskeln. Riktigt så stora skillnader är jag inte beredd att säga att existerar i Helsingforsregionen – kanske på grund av den internationellt sett relativt milda spatiala segregeringen – men klart är att det finns en spatial och en social klyfta mellan journalisterna och traktens invånare över lag och att de skillnaderna troligtvis syns i medieinnehållet.

I intervjuerna framkom också en annan potentiell orsak till att det rapporteras mer om innerstaden, att de människor som bor där är aktivare och oftare tar kontakt med medierna för att tipsa om nyhetsämnen.

R5: Sedan kan det för någon av samhällets bärande krafter från Baggböle [=välbärgad villastadsdel i Helsingfors] vara mycket naturligt att kontakta tidningen också för mindre saker, och visst styr det oundvikligen. Där finns aktiva människor som vill påverka saker, därifrån når saker också bättre våra öron.

Att aktiva innerstadsinvånare har en större benägenhet att kontakta medierna hänger ihop med effekten av journalisternas sociala cirklar och mediernas publik (se avsnitt 5.4.3 och 5.4.4). Man kan nämligen utgå ifrån att det är lättare för människor som hör till samma socioekonomiska klass – och kanske till och med själva känner någon journalist – att ta kontakt med medierna för att tipsa om en nyhet. På ett liknande sätt är tröskeln säkert lägre för en tidningsläsare

att ta kontakt med tidningens redaktion för ett nyhetstips än vad det är för en person som inte har något personligt förhållande till tidningen. Här måste man dock komma ihåg att det finns en skillnad mellan de traditionella dagstidningarna och gratistidningar som Metro som delas ut på metrostationer och i bussar – de sistnämnda verkar ha en mycket bredare förankring bland stadsborna och har också sänkt tröskeln för läsarna att delta med sina egna bilder eller nyhetstips.

En annan skillnad mellan platser i innerstaden och platser i förorten är att journalisterna kan nå ut till fler människor med att rapportera om innerstaden, säger respondenterna. Eftersom alla känner till Salutorget är det lätt att skriva en artikel om det – det finns då en beröringspunkt för alla, säger till exempel respondent 5. Men skriver man om ett lokalt torg i en förort berör det endast människorna som bor i den förorten och känner till torget. På samma sätt nämner Gunnar Nygren (2005:171) en ombyggnad av Sergels torg i Stockholm som ett projekt som berör alla dem som bor i Storstockholm och därför med högre sannolikhet rapporteras av medierna.

I innerstaden finns alltså ställen som är bekanta för de flesta. Det betyder förstås samtidigt att även journalisterna i allmänhet känner till innerstaden bättre – enligt respondent 1 skulle innerstaden knappast bli utan rapportering även om alla journalister bodde i förorten.

R1: Ja alltså, inte tror jag att man alltid har koll på sådana stadsdelar där man aldrig är och där man inte bor. Och det är ju det med centrum, att man kanske någon gång har något ärende där, alla rör sig ändå där.

R2: Det är säkert så att i och med att redaktionen finns här mitt i centrum så observerar man – vi alla – saker som händer här helt i den omedelbara omgivningen. Men sedan samtidigt är det så att en grop på Mannerheimvägen, vid Forum, berör fler läsare än en grop i Grankulla centrum.

Ett annat exempel var respondent 3:s jämförelse mellan byggandet av en ny väg antingen i ett glest bebyggt område i norr eller i tätbebyggda Mattby.

R3: Det finns ju jättemånga delar till exempel i norra Esbo dit vi aldrig har någon orsak att fara. Och drar de en ny väg så berör det 10 hushåll, medan om man gör någonting i Mattby så berör det tusen hushåll. Så det är klart att man skriver mer om sådant som händer på folktäta platser, där det finns mer ... var människor rör sig, så engagerar det ju mera människor, då är det flera som vill veta vad som händer där.

Mitt påpekande om att det ändå bor många människor i förorten ändrade inte respondenternas åsikt om vilka områden man bör rapportera om.

R3: Vi skriver ju inte om människor som bor så där i största allmänhet, utan det måste ju finnas någonting större, det måste ju hända någonting för att vi ska bevakas dem. Inte skriver vi ju heller om människor som bor i innerstan bara för att de bor i innerstan, utan antagligen för att de påverkas av någonting beslut som fattas eller som berör innerstaden.

Enligt respondent 4 är också det fysiska avståndet från redaktionen till händelseplatsen en orsak till att rapporteringen om förorterna och andra områden längre bort kan bli mindre. Då gör man på hans redaktion ofta en kompromiss och gör två nyhetsuppslag på samma resa. Det som påverkar nyhetsurvalet mest är kanske ändå att det finns en del ämnen som är så viktiga att de måste bevakas.

R4: Det finns mera ämnen för grejer än vad det finns människor att göra dem, och sedan väljs de viktigaste ut. Ofta tenderar de [=nyhetsuppslag] som man anser vara viktiga vara här från centrum.

Speciellt på radioredaktionerna, men också på tidningsredaktionerna, kan det här vara en starkt bidragande orsak till att rapporteringen ser ut som den gör. Det hör till journalistikens grundläggande karaktär att medierna inte kan rapportera om allt som händer i världen och därför måste göra ett urval. Det finns en del stora ämnen som måste bevakas för att mediet ska behålla sin trovärdighet – om lokalredaktionen missar att rapportera om en stor händelse som många människor är intresserade av blir publiken besviken och kanske vänder sig till något annat medium för att ta del av informationen. På radioredaktio-

nerna blir det här tydligare genom att utrymmet i radion som medium är mycket begränsat. På webben ryms förstås hur mycket som helst men min erfarenhet är att webben ofta blir en andrahandsprodukt och på det sättet inte styr bevakningen.

Respondent 4 påminde också om att det inte är något självändamål att rapportera om innerstaden.

R4: På något sätt försöker jag ännu framhäva att det inte i sig har något egenvärde, att man utgår ifrån det att "vi åker dit till innerstaden, där händer det saker", utan man åker och gör grejer om spännande saker, och de sker i Helsingfors innerstad. Saken är viktigare än geografin i det här fallet.

Enligt respondenterna händer det alltså flera spännande saker i innerstaden än i förorten, och därför tenderar rapporteringen att vara kvantitativt större. Utöver det nämnde respondenterna också en del kvalitativa skillnader.

R4: Jag skulle säga att dagsaktuella nyhetshändelser kanske oftare sker i innerstaden, och sedan sådana här mer tidlösa saker; människor och fenomen, händer sedan längre bort från centrum.

Den här skillnaden mellan rena nyhetsämnen och featurematerial (så kallade livsstilsnyheter) har också respondent 5 observerat. Hon jobbar med Mestasektionen på Helsingin Sanomat, som fungerar som en slags motvikt till de vanliga lokalsidorna. På Mesta-sektionen är tanken enligt respondenten att också de vanliga stadsborna får plats, inte bara de som berörs av politik, beslutsfattande, ekonomi eller brott och olyckor.

R5: Jag har själv velat ha en sådan princip att vi gör så omfattande som möjligt från olika håll i huvudstadsregionen och undviker betoningar till de områden som reportrarna bor i.

R5: För ofta är vi till exempel i ett bostadsområde, någonstans där det inte finns någonting annat än bostäder, så då kommer det aldrig naturligt något material

till nyhetssidorna därifrån om det inte sker en eldsvåda eller ett brott där. Men jag vill att vi finns där, för det är där som människors liv på riktigt finns.

Den här indelningen mellan riktiga nyhetsuppslag i innerstaden och livsstilsmaterial i förorten bygger alltså på en logik om att ingenting händer i förorten. Därför koncentrerar sig rapportering därifrån på vanliga människor och deras aktiviteter. Om det verkligen är så att det händer få saker i förorten som skulle kunna ge upphov i nyhetsmaterial men journalisterna ändå producerar annat material därifrån ser jag det ändå som en positiv sak. Det tyder på en vilja att rapportera på ett mångsidigt sätt om olika områden, och inte bara om dem där de traditionella nyhetshändelserna sker. Men redan synsättet att det inte händer någonting i förorten är problematiskt eftersom nästan 70 procent av till exempel Helsingfors invånare bor i det som räknas som förorter (Helsingin seudun aluesarjat 2015a). Att medierna ignorerar hela grupper av människor i sin bevakning är som bekant en form av andrafiering (Fürsich 2010:121).

I den här kontexten är Mesta-sektionen på Helsingin Sanomat intressant, eftersom man enligt respondent 5 uttryckligen strävar efter att rapportera om områden som det annars kommer få nyheter ifrån. Också min egen uppfattning som läsare av Helsingin Sanomat stöder uppfattningen om att de områden som det rapporteras från i Mesta är bostadsområden som inte annars syns särskilt ofta på lokalsidorna. Ofta förekommer artiklar där reportern verkar ha begett sig ut till ett bostadsområde utan en verklig orsak och sedan har skrivit en artikel om vad människorna sysslar med där, men i verkligheten är det troligtvis mer planerat än så. Det vore definitivt värt att forska mer i Mesta och om dess betydelse för bevakningen (se avsnitt 6.3).

Sammanfattningsvis är alltså de främsta förklaringsmodellerna för varför rapporteringen om innerstadsområden är större än om förorten att det händer fler, viktigare och mer intressanta saker i innerstaden, och att människor lättare kan relatera till innerstadsområden. Avståndet att åka ut till förorten är ofta längre, och det kan också hända att invånarna i innerstaden aktivare kontakter medier. Att det finns skillnader i vilka ämnen rapporteringen koncentrerar sig på ses

också som en följd av att det händer få riktiga nyhetsmässiga saker ute i förorterna.

Visst finns det en medvetenhet hos journalisterna om att rapporteringen om olika geografiska områden bör vara så mångsidig som möjligt, men i det dagliga journalistiska arbetet avgör i stället ofta vad som är snabbast och mest praktiskt att genomföra. Jag anser också att det inte är fullt så enkelt som journalisterna får det att låta, det vill säga att rapporteringen om områden i innerstaden är bredare för att det händer mera där och det är lättare för publiken att relatera till områden de känner till. Det journalisterna säger om att det händer mer i innerstaden är troligtvis helt sant, men att som en del av respondenterna påstå att det inte händer någonting alls i förorten värt en nyhet verkar enligt mig inte trovärdigt. Alldeles säkert händer det saker i förorten – annat än brott och olyckor – men journalisterna gör bedömningen att de inte har ett lika stort nyhetsvärde som händelser i innerstaden.

Har då inte journalisterna all rätt att göra den här bedömningen? Om journalisterna utifrån de traditionella journalistiska kriterierna bedömer att nyhetsvärdet för någonting som händer i innerstaden är större, visst ska väl medierna då rapportera om det, och inte om förorten där "äppelträden slår ut i blom", som respondent 3 uttryckte saken? Ja, självklart är det nyhetsvärderingen och nyhetskriterierna som måste styra rapporteringen, men jag tror ändå att journalisterna kunde göra mer för att komma ut ur sin egen bubbla. Att det finns en medvetenhet om den här bubblan blev redan klart i och med att en del av respondenterna på olika sätt hade gjort en insats för att bekanta sig med nya områden. Men kanske är journalisterna inte helt medvetna om vad det innebär att de själva, deras kolleger och bekanta och kanske också deras publik i hög grad rör sig i samma områden och är intresserade av samma saker.

Avslutningsvis är det en intressant aspekt att det större antalet händelser i innerstaden som är potentiella nyheter också kan vara en förklarande orsak både till att rapporteringen är rikare och att journalisterna väljer att bosätta sig där. Det som är klart är nämligen att det finns ett rikare utbud av till exempel kul-

turaktiviteter i närheten av centrum än i förorten, men är det en orsak både till att journalisterna bor i innerstaden och till att rapporteringen blir mer mångsidig? Att utreda den kopplingen kräver dock en annan studie.

5.4.3 Klasskillnader och sociala cirklar

Förutom i vilka områden journalisterna bor kan journalisterna tänkas skilja sig från den övriga befolkningen också på andra sätt. Som jag tidigare konstaterade hör troligtvis de flesta journalisterna till medelklassen, vilket betyder att den socioekonomiska skalan hos journalisterna är smalare än hos hela befolkningen i huvudstadsregionen.

En annan aspekt som respondent 4 lyfte fram i intervjun är att de journalister som jobbar på redaktionerna alla har jobb, det vill säga ingen är arbetslös.

R4: Vi säger så här att på vår nuvarande redaktion har vi ett sådant sällsynt läge att vi alla har heltidsjobb och fasta anställningar, så det är kanske en ganska sällsynt situation i dagens Finland. Men mer allmänt bland journalister finns det mycket snuttjobb, många freelancers, många arbetslösa.

Redan det faktum att journalisterna på redaktionen inte är arbetslösa gör alltså deras vardag annorlunda från de 11,3 procent av huvudstadsregionens arbetsföra befolkning som inte hade ett arbete att gå till år 2015 (Helsingin seudun aluesarjat 2015e). Exemplet visar på ett konkret sätt att det är oundvikligt att det finns skillnader mellan journalisterna och deras publik. Ingen förväntar väl sig att journalisterna ska vara arbetslösa så att de kan rapportera på ett mer trovärdigt sätt om arbetslösa människor.

En tredje skillnad som respondenterna nämnde var att många journalister har en högskoleutbildning. Sammantaget kan de här skillnaderna i olika socioekonomiska nämnare skapa en klyfta mellan journalisterna och en del socioekonomiska grupper. Den klyftan kan bli större av att journalisterna bosätter sig i vissa områden och har sina sociala cirklar.

Intervjuerna visar alltså att det kan finnas en viss spatial och social klyfta mellan journalisterna och delar av befolkningen. Men att det finns vissa skillnader måste förstås inte automatiskt innebära att de här skillnaderna syns i rapporteringen – en del av respondenterna sade uttryckligen att det sedan hör till journalisternas yrkesskicklighet att inte låta skillnaderna påverka rapporteringen. Här kommer vi åter till frågan om hur stor påverkan den enskilda journalisten har på medieinnehållet i förhållande till mediernas rutiner och normer (se avsnitt 2.4).

R5: Det hör till yrkesskickligheten att vi lyckas skapa de där kontaktytorna också till de områden som vi inte bor i. Och anstränga oss lite med den egna rörligheten. Så att vi kan göra de där observationerna. För varje gång du åker till ett nytt bostadsområde, så alltid nappar du åt dig någon grej därifrån. Inte en nyhet, men en liten detalj ur livet, som kan vara intressant också för andra.

Att rapportera om bekanta områden kan alltså som tidigare nämndes vara snabbare och bekvämare, och det finns större möjligheter till generalisering eftersom journalisterna i det fallet har mera bakgrundsinformation om området och de människor som bor där. Samtidigt ansåg ett par av respondenterna att det är nyttigt att rapportera från områden som ligger utanför bekvämlighetszonen. Det betyder att åka till stadsdelar man sällan besöker och inte är närmare bekant med, vilket enligt respondent fyra kan öka den journalistiska kvaliteten.

R4: Jag åker kanske hellre till en sådan plats som jag sällan besöker, som är lite det där stora okända, hellre snurrar jag på där. Det är också i viss mån utanför bekvämlighetszonen, i viss mån lär man sig själv också.

Även respondent 5 ansåg att det är bra om journalisterna medvetet försöker rapportera om obekanta områden. Hon tror inte att hon oftare skriver om bekanta områden.

R5: Jag försöker undvika det, jag försöker medvetet undvika det. Jag skulle inte säga det, jag tycker att risktagande och att hoppa ut i den okända är saker som praktiseras allt för lite.

Journalisternas sociala bubblor kan i praktiken påverka två olika typer av nyhetsuppslag. Den första typen är uppslag som är förankrade i ett visst geografiskt område eller en viss punkt. Kring den här typen av uppslag lyder journalisternas resonemang att det som händer styr nyhetsbevakningen, och att man inte kan rå för vilka områden saker händer i. Problemet med det här resonemanget är att det medierna och journalisterna rapporterar om alltid är ett urval, eftersom det är helt omöjligt att rapportera heltäckande om allt som händer. Då är vi tillbaka vid nyhetsvärderingen och processen där man bestämmer om något är en "nyhet" eller inte. Den här nyhetsvärderingen tror jag att påverkas av journalisternas sociala cirklar och deras sociala klasstillhörighet. Samtidigt finns det i viss mån inbyggt i nyhetsvärderingarna att det som händer i innerstaden – "hårda nyheter" som politiskt beslutsfattande eller nyheter som berör andra officiella organ – automatiskt uppfattas som mer viktiga än "mjuka nyheter" där fokus ligger på den enskilda människan.

Den andra typen av nyhetsuppslag är däremot inte bunden till en geografisk plats eller till ett område, utan är mer allmänna fenomen eller utvecklingar som i princip sedan kan förverkligas som ett uppslag på vilket stadsområde som helst av journalisten. Den här andra gruppen av uppslag skiljer sig från den första genom att journalisterna i det här fallet medger att uppfattningar om olika områden kan påverka rapporteringen – ska man skriva om ett visst ämne söker man upp ett område där man vet att man kan förverkliga nyhetsuppslaget. Helst ska det också gå snabbt och enkelt att färdas till stället. Eftersom journalisterna jag intervjuade verkade ha en relativt bra kännedom om olika områden i huvudstadsregionen bygger deras uppfattningar om olika ställen säkert främst på verkliga förhållanden, men det finns också stort utrymme för felaktiga fördomar eller förutfattade meningar.

5.4.4 Effekten av mediernas publik

Alla medier har en viss publik som de rapporterar för. Beroende på mediet kan publiken vara större eller mindre: Stadsdelstidningen riktar sig till invånarna i den egna stadsdelen, vilket syns i att artiklarna oftast uteslutande behandlar

ämnen från den stadsdelen. Rikstidningen, å andra sidan, riktar sig åtminstone i teorin till alla människor i hela landet och måste därför producera artiklar som är intressanta för en bred läsarkrets. De redaktionerna som respondenterna jobbar på utgör samtliga lokalavdelningen på större, i princip rikstäckande medier. Redaktionernas uppgift är därmed att producera material som är relevant för folk i huvudstadsregionen. I intervjuerna försökte jag ta reda på hur rapporteringen om olika områden påverkas av var mediernas publik eller målgrupp bor.

Det finns två viktiga faktorer som jag tror att kan påverka de undersökta mediernas syn på sin publik. För det första kan man anta att det finns en skillnad mellan tidningar och etermedia (i det här fallet radio), i och med att dagstidningar som man prenumererar på har tillgång till relativt tillförlitlig information om var deras läsare bor utifrån prenumerationsuppgifterna. Radiomedierna å andra sidan tvingas till mer inexakta metoder som olika kartläggningar eller lyssnarundersökningar.

För det andra finns det en skillnad mellan finskspråkiga och svenskspråkiga medier. De finskspråkiga medierna riktar sig till majoriteten av befolkningen. Också de flesta svenskspråkiga personer i huvudstadsregionen kan ta del av finskspråkiga medier. De svenskspråkiga medierna däremot riktar sig i högre grad endast till den svenskspråkiga minoriteten. Och eftersom det finns relativt exakta uppgifter om var personer med svenska som modersmål bor i regionen har de svenskspråkiga medierna i teorin goda möjligheter att veta var deras publik finns, även utan prenumerantuppgifter eller lyssnarundersökningar.

Ett sätt som publiken kanske indirekt påverkar redaktionerna är från vilka stadsdelar responsen kommer. På respondent fyras redaktion får man mycket respons från förorterna i östra och norra Helsingfors, vilket får journalisterna att fundera över om man bevakar innerstaden för mycket framför de förorter där många människor faktiskt bor.

R4: Vi har ofta den här diskussionen framme, att varför vi inte gör grejer från andra ställen och så vidare. Visst är det en orsak till det ... När man vet att det

bor många människor i Månsas, men vi är på Narinkens torg igen och gör en grej, att varför kan vi inte vara i Månsas, så visst väger det in där.

På motsvarande sätt säger respondent nummer fem att det inte händer särskilt mycket på lugna, välbeställda bostadsområden där tidningen typiskt har många prenumeranter. Men när någonting väl händer – respondentens exempel är att en lokal skola hotas av stängning – tar de lokala invånarna aktivt kontakt med medierna.

R5: Där det finns många prenumeranter, där det finns mycket människor av den typen, så där tar folk lättare kontakt med oss och berättar att nu har vi ett eller annat slags jippo för skolan.

Respondentens hypotes är alltså att de invånare som bor på områden där tidningen har många prenumeranter är aktivare än invånarna på områden med färre prenumeranter, och att invånarna i de förstnämnda områdena är mer "samhälleligt orienterade". På socioekonomiskt sett svagare områden finns kanske inte traditionen att kontakta medier, är tanken, medan tröskeln att ta kontakt är lägre på mer välbeställda områden.

R5: Men visst är tröskeln att ringa lägre för damen från Tölö än ska vi säga damen från Peijasvägen [visar på stadsdelen Björkby i Vanda på kartan]. Så är det bara. Tidningen är mer nära [för damen från Tölö].

Sammantaget visar intervjuerna att de enskilda journalisterna inte verkar vara särskilt medvetna om var mediets lyssnare eller läsare bor. Ingen av respondenterna sade sig ha tagit del av någon noggrannare kartläggning eller sett en karta över exakt var de tilltänkta lyssnarna eller läsarna bor. Troligtvis har redaktionernas nyhetschefer eller andra förmän bättre koll på var publiken finns. Enligt respondent nummer tre skulle det påverka rapporteringen i fall journalisterna visste hur tidningens (Hufvudstadsbladet) prenumeranter är fördelade till olika områden.

R3: I så fall tror jag att det skulle påverka så att vi skulle styra vår bevakning mera dit [=till de områdena], att nu vet vi ju inte. Jag vet alltså inte var våra prenumeranter bor, så i dagsläget kan det inte påverka.

På en kommunal nivå har publiken och målgruppen enligt respondent 2 alldeles säkert en effekt på Hufvudstadsbladets rapportering.

R2: I och med att de flesta bor, de flesta av våra läsare bor i Esbo, Grankulla, Vanda, Helsingfors och några kranskommuner till, Sibbo, Kyrkslätt så måste det ju synas i spalterna, och i sidmängden också.

För en annan syn står respondent fem på Helsingin Sanomat. Hon säger att målgruppen inte *får* påverka rapporteringen direkt så att man till exempel styr bevakningen till de områden där det finns fler prenumeranter.

R5: Inte kan man tänka så, att vi berättar om våra läsares livskrets ... Då håller det delvis på och leder till det att vi finns i någon slags sociala bubblor.

Respondent 5 talar dock om enskilda stadsdelar, inte om kommuner som respondent 2. Också Helsingin Sanomat koncentrerar alldeles säkert sin lokalbevakning till de kommuner där största delen av läsarna bor, det vill säga Helsingfors samt Esbo och Vanda.

Samtidigt kan de här två uttalandena också tyda på en intressant skillnad i de finskspråkiga och de svenskspråkiga mediernas syn på målgruppen: För de finskspråkiga verkar det inte vara lika godtagbart som för de svenskspråkiga att mediets målgrupp styr bevakningen till vissa områden. Förstås kan det handla om enstaka journalisters åsikter, men resultatet låter egentligen fullt logiskt när man tänker på den annorlunda ställning som de svenskspråkiga medierna har – de har möjlighet att i större grad koncentrera sig på det som berör den svenskspråkiga befolkningen eftersom publiken är så tydligt definierad enligt språk. Då infinner sig frågan om den eventuella sociala bubbla som bildas kan vara starkare för de svenskspråkiga medierna? Trots allt är den svenskspråkiga befolkningen till exempel i Helsingfors ojämnt fördelad: i områden som Brunns-

parken, Östersundom och Ulrikasborg har över tjugo procent av invånarna svenska som modersmål medan andelen i många andra områden ligger på endast 2–3 procent (Helsingin seudun aluesarjat 2015a).

Den här svenska bubblan kan synas i att bevakningen av områden med mycket få svenskspråkiga blir liten. Respondent 1 nämner stadsdelen Jakobacka i nordöstra Helsingfors som exempel. Där har enligt statistiken endast två procent av befolkningen svenska som modersmål (Helsingin seudun aluesarjat 2015a).

R1: Om vi tar tillbaka till Jakobacka, så jag har inte koll på hur många svenskspråkiga där bor men jag antar att det inte är så hemskt många. Och vi har faktiskt inte rapporterat, okej nu är jag faktiskt inte helt säker på det här ... Men jag tycker att vi inte har gjort nästan några grejer från Jakobacka.

Enligt respondent tre som jobbar på Hufvudstadsbladet är ett av tidningens uppdrag att "skriva om det svenska i samhället", vilket syns till exempel i bevakningen av skolfrågor, där man enligt respondenten till 90 procent skriver om svenskspråkiga skolor. Att målgruppen påverkar rapporteringen är alltså klart, men det förblir oklart exakt hur den spatiala distributionen av de svenskspråkiga påverkar rapporteringen om olika områden.

Det finns en risk för att en slags social bubbla uppstår där journalisterna själva, deras bekanta och deras publik hör till samma kretsar och har en liknande socioekonomisk status. Min hypotes är att den här bubblan är starkast för de svenskspråkiga medierna samt för tidningsmedierna. De svenskspråkiga mediernas journalister hör med större sannolikhet till samma sociala cirklar eller livskrets som deras bekanta och mediernas publik eftersom de svenskspråkigas antal är mindre och kretsarna därmed små. Och ser man på tidningsmedierna står det klart att den traditionella dagstidningen är mediet som i högst grad når endast en viss del av befolkningen – till exempel i Stockholm finns ett starkt samband mellan en högre socioekonomisk position och att ha en dagstidningsprenumeration (Nord och Nygren 2002; Nygren 2005). Radion som medium är å andra sidan åtminstone i teorin mer jämlik eftersom det är gratis att ta del av sändningarna.

Följer vi den här logiken om skillnader mellan tidning och radio samt finskspråkiga och svenskspråkiga medier kan vi alltså anta att de fyra redaktionerna i studien ligger på en axel där den sociala bubblan är starkast för den svenskspråkiga dagstidningen Hufvudstadsbladet och svagast för det finskspråkiga radio-baserade programmet Ylen Aikainen. Att granska skillnaderna mellan de olika medierna faller dock utanför ramen för denna studie.

5.4.5 Fördomar och stereotypa uppfattningar

En central del av studien är att undersöka hur de uppfattningar journalisterna har om olika stadsdelar eller områden kan påverka rapporteringen om dem. Vi har redan kommit fram till att tröskeln för att bevaka bekanta områden kan vara lägre och att var journalisterna bor i viss mån kan påverka rapporteringen, som i exemplet med Drumsö vattentorn. Intervjuerna i den här studien stöder också tidigare studiers slutsats om att rapporteringen om innerstaden är bredare än rapporteringen om förorten. Dessutom kan journalisternas sociala cirklar påverka journalistikens innehåll så att de personer journalisterna intervjuer kommer från områden journalisterna själva eller deras bekanta har kontakt till. Också målgruppen styr bevakningen, speciellt för de svenskspråkiga medierna vars publik är mer spatialt koncentrerad till vissa områden.

Alla respondenterna medgav att också journalister har fördomar om olika områden eller stadsdelar, eftersom fördomar är någonting alla människor har och journalister inte är några övermänniskor.

R5: Alla människor har [förutfattade meningar], det är att ljuga att säga att man inte har det. För varenda människa har det, men det är yrkesskicklighet och kompetens, att de helt enkelt inte påverkar ... att inte låta det påverka.

När man rör sig i olika områden och besöker platser kan uppfattningarna sedan komma att förändras – till det bättre eller till det sämre.

R4: Om till exempel Drumsö hade jag tidigare en sådan bild att det är en hemsk spännande och fascinerande plats och där bor hemskt fascinerande människor.

Att det på något sätt är en plats som verkar intressant, men sedan när jag har varit där så är det hemskt tråkigt.

Jag nämnde tidigare att respondent 5 hade besökt Håkansböle i östra Vanda tillsammans med en kollega. Det besöket påverkade respondentens uppfattning om området.

R5: Håkansböle och bilden av det som hade kommit genom offentligheten, okej där finns många invandrare, där rör sig [invandrare] under dagtid eftersom de inte arbetar. Jag hittar en helt vansinnigt grön stadsdel, och jag träffar inte, på en vardag, till exempel hemskt många invandrare. Däremot ser jag ofantligt många berusade finländare som det inte har skrivits någonting om i anslutning till Håkansböle.

Respondenterna gav sedan olika svar på den direkta frågan om hur fördomar eller förutfattade meningar om olika områden hade påverkat rapporteringen. Kontentan är att respondenterna anser att deras uppfattningar inte påverkar *hur* de rapporterar om olika områden, utan endast *vad* man rapporterar om. En kvantitativ effekt framom en kvalitativ alltså. En del nyhetsämnen är specifikt bundna till en geografisk plats – en olycka sker på en viss gata eller ett nytt kvarter med bostadshus byggs på en viss plats – medan andra ämnen inte är det. Och enligt respondenterna är det vid rapporteringen om den senare typen av ämnen som uppfattningarna om olika ämnen kan påverka rapporteringen. De uppfattningar journalisterna har om stadsstrukturen och det socioekonomiska läget i en stadsdel avgör alltså om man åker dit för att göra ett uppslag om ett visst ämne.

R5: Om jag på våren vill skriva om hur man rensar kvistar i trädgården, så då åker jag säkert till ett område där jag utgår ifrån att hitta den där trädgården och invånaren. Eller om jag åker för att göra grejen om en förälder som kommer för att hämta sitt barn från skolan och det är bilar i kö, så då kanske jag inte åker och gör grejen till ett sådant område där jag tycker att det är tät höghusbosättning, för där promenerar barnen.

Eftersom uppfattningarna om olika områden bestämmer vart journalisterna söker sig för att rapportera om ett fenomen kommer vi till frågan om hur riktiga journalisternas uppfattningar är. Jag konstaterade tidigare att lokaljournalisterna som deltog i intervjuerna verkade ha en relativt bred kunskap om olika områden i huvudstadsregionen. Men det står också klart att många journalister allra bäst känner till de innerstadsområden där en stor del av deras vardag äger rum. Då finns risken att journalisternas uppfattningar om förortsområden är mindre riktig och att felaktiga fördomar styr dem att rapportera om ett visst område i samband med ett fenomen.

Samtidigt var respondenterna ense om att när journalisten redan har ett specifikt nyhetsämne som är bundet till ett specifikt geografiskt område ska journalistens uppfattningar om området inte påverka rapporteringen. Flera av respondenterna lyfte i stället fram vikten av ställa sig kritiskt granskande till förutfattade meningar.

R3: Det är klart att vi försöker motarbeta sådana [förutfattade meningar]. Märker vi att andra medborgare har en massa förutfattade meningar är vi säkert de första att peka ut dem och säga att "dom tycker så där".

R4: De [=förutfattade meningarna] kanske påverkar en sådan där nyfikenhet och det att om du åker till ett nytt ställe som du har en uppfattning om så vill du åtminstone se dig omkring med sådana där jättekritiska glasögon, att är det här på riktigt sådant som de säger.

R5: Vi går nog bakom dem [=fördomarna] och tittar vad det finns i dem. En del av fördomarna är berättigade och en del inte, men inte till exempel på områdesnivå liksom. Just att stämpla människor utifrån bostadsområde är på något sätt helt vanvettigt, för det finns så många faktorer som påverkar att var en människa bösätter sig.

Respondent 4 ansåg att det trots allt ofta finns ett korn av sanning i de olika stereotyperna. Men när ett område väl förändras är det viktigt att journalisterna observerar det.

R4: Och vi borde ju i själva verket vara känsliga för att märka av de där förändringarna, då när någonting håller på att förändras och gå i en ny riktning så borde vi vara de första att rapportera om det och det strävar vi efter, men det är inte alltid enkelt.

En liten konkret effekt av stereotyper kunde respondenten också tänka sig.

R4: Kanske liksom mera kan det hända att man i något mellansnack [fi. juontopuhe] skämtar om någon stereotyp eller i en bisats i någon grej nämner några allmänt kända fakta där ... sådana små saker, men på det stora hela tror jag inte att det påverkar så hemskt mycket.

På tidningsredaktionerna kan samma fenomen tänkas förekomma i texterna genom att man utgår ifrån en allmän uppfattning eller stereotyp när man rapporterar om en stadsdel, och den uppfattningen får fungera som inkörsport för hela artikeln. På det sättet skrevs till exempel artiklar i Helsingin Sanomat om Jakobacka ofta mot bakgrunden av sociala problem när jag granskade artiklarna i min kandidatavhandling (Donner 2013). Journalisternas utanförperspektiv och ytterligare kunskap om förortsområden kan på så sätt leda till att bilden av förorterna blir mer ensidig och i högre grad baserad på stereotyper. Det är sannolikt ett bredare fenomen att lokaljournalisterna använder fler stereotyper då de rapporterar om främmande stadsdelar, men utan att göra en innehållsanalys vet vi inte hur allvarligt problemet är och om det finns drag av andrafiering i bevakningen.

En intressant aspekt som respondent 1 lyfte fram är betydelsen av extremfall för rapporteringen. Tanken är att de stadsdelar som finns i olika ändor på den socioekonomiska skalan intresserar medierna mer än de som finns i mitten. De socioekonomiska ytterligheterna kan då lyftas upp som exempel på områden som det går riktigt bra eller riktigt dåligt för. Var ett område placerar sig på skalan kan basera sig på fakta men också på stereotypa uppfattningar. Respondenten medger att besöket till stadsdelen Jakobacka hade en viss "socialpornografisk dimension", alltså en vilja att se hur folk lever i ett underprivilegierat område.

R1: Först hade vi då en jämförelse med skillnader i inkomster, och Jakobacka var då lägst. Och så hade vi en grej från Jakobacka, att hur det ser ut. Det var nästan så där lite exotiskt, det är lite samma som u-landsjournalistik inom Helsingfors.

Tittar vi tillbaka på teorierna om gestaltning minns vi att det är en identifierad gestaltungsmetod att medierna återkopplar till ett tankemönster som är känt sedan tidigare hos publiken. Jakobacka har under de gångna decennierna fått representera förorternas sociala förfall, och därför är det praktiskt för medierna att hänvisa till den här bilden när de rapporterar om området eller människor som bor där. Även i övrigt hör det till den journalistiska gestaltningen att för enkla verkligheten med hjälp av stereotyper.

De andra respondenterna kände också igen sättet att lyfta fram ett område som ett exempel. Respondent 3 nämnde på eget initiativ Jakobacka. Även respondent 4 stödde tanken om att extremfallen får mer uppmärksamhet.

R3: Absolut, att finns det någonting som är så omskrivet som Jakobacka. Alltid när man ska ha någonting riktigt slumligt, så far man till människorna där och frågar att vad de tycker om betongarkitektur, att absolut! Det är ju knappast någon som far till Jakobacka och skriver en artikel om spetsvillor [=fi.sv. för "hus med snickarglädje"].

R4: Att ett sådant där tråkigt, färglöst, luktlöst, smaklöst genomsnittsområde kan få mindre uppmärksamhet, det här låter som en helt trovärdig tanke.

R4: Medierna gör alltid saker mer eller mindre svartvita. Då söker man efter de där extremerna, att då åker man antingen till Jakobacka eller Westend, att säkert betonas de.

Exemplet Jakobacka visar alltså att när ett område blir stämplat enligt vissa egenskaper kan det medföra att journalisterna gärna åker dit då de ska rapportera om exempelvis sociala problem och ska belysa fenomenet med ett aktuellt exempel. Det kan i sin tur leda till att områdets rykte sjunker ytterligare. Risken för den här typen av onda spiraler är någonting journalister bör vara medvetna om, även om jag inte tror att vi kommer att slippa journalistik av det här slaget i

fortsättningen heller. Att det är extremfallen som lyfts upp i bevakningen hör till den moderna journalistikens karaktär där ett fenomen förenklas och görs mer säljande genom att man lyfter fram de mest intressanta exemplen och anknyter till publikens tankemönster. I bakgrunden verkar de allt hårdare kommersiella kraven på journalistiken. Ifall den spatiala segregeringen av olika bostadsområden i huvudstadsregionen förstärks i framtiden finns det en risk för att medierna blir allt mer benägna att lyfta fram extremfallen.

Flera av de faktorer som verkar åstadkomma skillnader i rapporteringen mellan olika områden, som var det händer saker, i vilka områden journalisterna och deras bekanta rör sig och vilka ställen de känner till, samt var mediernas publik bor, kan egentligen härledas till samma nämnare, det vill säga socioekonomiska skillnader mellan olika områden. Journalisterna och den klass de representerar – som händelsevis också utgör en stor del av publiken – vill gärna bo i medelklassområden i innerstaden där det finns mer aktiviteter och ett rikare kulturutbud än i förorten.

En from förhoppning när jag satte ut för att utföra studien var att ta reda på hur journalisternas eventuella stereotypa uppfattningar eller fördomar påverkar deras rapportering om olika områden. Jag hyste dock vissa tvivel om hur väl det skulle gå att ta reda på effekten av uppfattningarna genom att fråga journalisterna direkt, och med facit i hand kan jag säga att det var ungefär så svårt som jag hade tänkt mig. Mycket tror jag att handlar om sådant som sker i det undermedvetna och som journalisterna inte kan beskriva med ord eller kanske inte är medvetna om själva. Det gör det svårt att få helt tillfredställande resultat genom intervjuer. Att journalisternas uppfattningar om olika områden självklart påverkar vilket område de åker till är dock klarare för mig nu, liksom att stereotyper om områden kan nämnas i mellansnack i radion eller i tidningstexter. Dessutom visade intervjuerna att journalisterna ofta är speciellt intresserade av att rapportera om extremfallen bland områden, eftersom det passar in i journalistikens logik om att förenkla och lyfta fram någonting intressant i ett fenomen.

Det må vara naturligt att det är extremfallen som intresserar publiken och därmed medierna, men frågan är vad det kan leda till? Om en stadsdel jämnt och ständigt lyfts upp som ett exempel på ett ställe där människorna mår dåligt – eller mår bra – betyder det då att de här egenskaperna förstärks ytterligare i och med att ryktet för stadsdelen som fått negativ publicitet sjunker och den välmående stadsdelens rykte stiger? Hur mycket ska journalisterna ens oroa sig för den här typen av frågor – de kan väl inte göra fel om de rapporterar sanningsenligt om stadsdelarna? De här frågorna tangerar jag i nästa avsnitt som behandlar lokaljournalisternas ansvar.

5.5 Lokaljournalistens ansvar för hur olika områden bevakas

Avslutningsvis försökte jag ta reda på hur respondenterna ser på lokaljournalisternas ansvar för bevakningen av olika geografiska områden. Respondenterna hänvisade till journalistiska normer men hade svårt att se att det i praktiken skulle vara möjligt att rapportera mångsidigt från alla områden i huvudstadsregionen. Respondent 4 ville till exempel inte se det som en ansvarsfråga eftersom medierna har *friheten* att rapportera vad de själva vill, och ansvaret är att hålla sig till fakta. Ett visst ansvar för olika områdets rykten kunde han ändå identifiera:

R4: Att lätt skulle man sprida de här stereotyperna, att kanske kan man där se en sådan där ansvarsfråga, att man håller sig till fakta och inte alltid tror på den rådande stereotypen. Det här är säkert vår ansvarsfråga.

Respondent 3 talade i liknande ordalag om ansvaret för en objektiv rapportering.

R3: Tanken är att vi ska skildra vår omvärld så objektivt som möjligt. Så att om det nu är eländigt i Fiskehamnen så skriver vi att det är eländigt i Fiskehamnen. Och skrev vi så förra veckan så måste vi ju fundera på nytt i dag att har det hänt någonting nytt som har gjort det ytterligare eländigare eller räcker det med artikeln från förra veckan.

Respondent 5 hade en lite bredare syn på ansvarsfrågan och sade att journalisterna har ett ansvar för allt som de skriver och hurdana uppfattningar eller bilder av olika ställen de skapar.

R5: Om alla livsformer liksom, positiva och negativa, vi borde kunna berätta om dem alla. Och förmedla en relativt oförvrängd bild som helhet, fortfarande så att vi inte stöder de där bubblorna.

Viktigt är enligt respondenten också att berätta mångsidigt om olika områden eller fenomen. Fördomar bör journalisterna inte stödja utan granska vad som finns bakom dem.

Också respondent 4 sade att det visserligen är bra att försöka rapportera mångsidigt om olika områden, men att det i praktiken är svårt i det hårda arbetstempot.

R4: Mångsidighet vore en dygd, och säkert kan man se det som en målsättning. Men det är kanske, i dagens jäktade arbetsliv, det är lite hyckleri att säga att vi rapporterar omfattande om alla områden. Saker tenderar betonas sig och saker görs i brådska och så vidare, men det finns en orsak till det.

De "viktigare" nyheterna prioriteras och de "mindre viktigare" skjuts åt sidan, för att eventuellt lyftas upp vid ett senare tillfälle. Ofta blir de mindre nyheterna ändå till slut utan rapportering, anser respondenten.

Idealet är alltså att mediernas bevakning av olika områden – vare sig de är i innerstaden eller i förorten, vare sig journalisterna är bekanta med områdena eller inte – är bred och varierad, men i praktiken finns det sällan möjligheter till det. Förstås är det i praktiken omöjligt att medierna skulle rapportera mångsidigt om alla geografiska områden. Eftersom det finns faktiska skillnader mellan olika områden ska de skillnaderna få synas i rapporteringen.

Jag anser att skillnaderna i bevakningen blir ett problem först när de inte bara baserar sig på områdenas karaktär, utan på en slags systematisk skevhet hos journalisterna och deras uppfattningar om olika områden. Som tidigare studier

visar finns det i länder som USA, Irland och Sverige belägg för att rapporteringen om underprivilegierade områden i högre grad är baserad på stereotyper och förenklingar. I de här länderna är den spatiala segregeringen allmänt sett starkare än i Helsingforstrakten, där man med de senaste decennierna fört en rätt så framgångsrik politik av socialt blandade bostadsområden (ex. Lankinen 1997). Det finns dock tecken på att de socioekonomiska skillnaderna mellan Helsingforsregionens olika bostadsområden växer och att en del områden blir allt mer segregerade (ex. Vilkkama et al. 2014). Det kan innebära att också journalisternas sociospatiala bubbla blir starkare, vilket i sin tur kan påverka rapporteringen genom att stereotyper och förenklingar får en större roll.

5.6 Sammanfattning av resultaten

De viktigaste resultaten ur resedagböckerna och intervjuerna kan sammanfattas i tio olika punkter:

1. Teorier om människors dagliga rörelsemönster stämmer överens med hur lokaljournalisterna i studien rör sig i staden. Var hemmet och arbetsplatsen finns har en stor effekt på vilka områden respondenterna rör sig i. Tre av respondenterna bor i Helsingfors innerstad, och eftersom också mediernas redaktioner finns i innerstaden betyder det att en stor del av respondenternas resor skedde i innerstaden. Också respondenten som bor i en förort i Helsingfors (dock nära innerstaden) gjorde en stor andel av sina resor i Helsingfors innerstad. Respondent 3 som bor i Esbo utgjorde undantaget i rörelsemönstret, med största delen av resorna på olika håll i Esbo. Hon rörde sig också betydligt mer och över större områden än de övriga respondenterna.

2. Respondenterna verkade anse att det är viktigt att besöka olika geografiska områden som en del av jobbet som lokaljournalist. Jag skönjde en viss grad av dåligt samvete i intervjuerna när vi diskuterade respondenternas rörelsemönster under undersökningsveckan, då journalisterna ansåg att de inte hade rört sig i ett tillräckligt brett område. Utöver det hade två av respondenterna gjort frivilliga resor till stadsdelar de inte känner till med målet

att lära känna dem bättre. Respondenternas kunskap om olika områden varierade men gemensamt var att samtliga sade sig känna till Helsingfors innerstad väl. Över lag verkade respondenterna ha en relativt bred kunskap om olika områden i trakten.

3. Vilka stadsdelar eller områden journalisterna rapporterar om bestäms av var det händer saker men också var journalisterna på redaktionen bor kan påverka. I allmänhet är det enligt respondenterna nyhetsutbudet som styr rapporteringen, men en enskild reporters intressen kan också styra bevakningen. Erfarna journalister är i allmänhet mer självständiga. Handlar det om ämnen som inte är bundna till en viss geografisk plats försöker journalisterna hitta ett ställe som är lätt att nå och där det säkert finns människor som har en åsikt om saken. En del av respondenterna försöker i sådana fall medvetet ta sig till områden som de vet att deras redaktion rapporterar mindre om. Journalisternas boningsorter kan ha en höjande effekt på rapporteringen om ett ämne genom att ett ämne som är lokaliserat till området där journalisterna bor ägnas större uppmärksamhet, som exemplet med Yle Huvudstadsregionens rapportering om Drumsö visar.

4. Utifrån intervjuerna kan man identifiera fem interrelaterade faktorer som styr journalisternas rapportering om en stadsdel. Förstås är det främst nyheterna som styr bevakningen, men på en allmän nivå påverkar det tröskeln för rapporteringen om området är bekant eller obekant, om området ligger i innerstaden eller i förorten samt om området ligger innanför journalisternas sociala cirklar. Dessutom styr mediernas målgrupp och eventuella stereotyper och fördomar bevakningen. Många av de här faktorerna hänger antagligen ihop, då det ofta till exempel finns ett samband mellan de tre förstnämnda så att de områden journalisterna känner till finns i innerstaden, där också deras sociala cirklar finns.

5. En del av journalisterna hade rapporterat om områden nära sitt hem men sammantaget kan man inte säga att journalisternas boningsort verkar ha en stor effekt på rapporteringen. Däremot kan det

vara fråga om en indirekt påverkan, genom att också journalisternas bekanta bor på liknande medelklassområden i innerstaden som journalisterna, och det i sin tur kan styra bevakningen av fenomen som inte är kopplade till specifika geografiska områden. Ett par av journalisterna sade att de hade rapporterat om områden nära det egna hemmet men endast den ena av dem erkände att rapporteringen eventuellt skulle ha varit mindre om han inte hade bott där (respondent 1 om fallet kring Drumsö vattentorn).

6. Den klaraste skiljelinjen i rapporteringen kan dras mellan stadsdelar i innerstaden och stadsdelar i förorten. Journalisterna medger att rapporteringen om innerstaden är kvantitativt större, men vidhåller att det beror på att det är i innerstaden som saker händer och där människor rör sig. Dessutom är det lättare för olika människor att relatera till ämnen från innerstaden, medan förorter inte är lika brett kända och ett ämne därifrån främst berör den förortens invånare. Vilken typ av nyheter det kommer från de olika områdena varierar också, så att de hårda nyheterna om politik, trafik och samhälle äger rum i innerstaden medan förorten når över nyhetströskeln med människonära ämnen. Dessutom intresserar alltid brott eller olyckor, oberoende av var de äger rum.

7. Det kan finnas en spatial och social klyfta mellan journalisterna och den övriga befolkningen, men det är oklart vilken effekt klyftan har på rapporteringen. Enligt respondenterna hör det till journalisternas yrkesskicklighet att inte låta skillnaderna påverka rapporteringen utan förhålla sig med öppet sinne till det som är annorlunda. Eftersom det bland journalisterna verkar finnas en medvetenhet om de här frågorna är det mer sannolikt att det förekommer en indirekt påverkan på rapporteringen i formen av till exempel att var journalisternas bekanta bor påverkar vilka områden casen kommer från.

8. Mediernas publik och målgrupp kan i viss mån påverka vilka områden som bevakas, speciellt för de svenskspråkiga mediernas del. Det finns också en skillnad mellan tidningsmedier och radiomedier, de två typer

av medier som journalisterna i studien jobbar för, genom att de förstnämnda i teorin har en bättre möjlighet att få information om hur målgruppen är utspridd rent geografiskt. Hos de svenskspråkiga medierna verkar det i högre grad vara accepterat att man främst riktar sig till en del av befolkningen, de svenskspråkiga. Målgruppen kan också ha en indirekt effekt i att journalisterna uppfattar det som viktigt att rapportera om de områden de får mycket respons i från.

9. Respondenterna medger att också journalister har fördomar och stereotyper om geografiska områden, men att det hör till rollen som journalist att ifrågasätta fördomarna och undvika att sprida dem. I viss mån kan dock fördomarna påverka vilka områden man rapporterar om, snarare än hur man rapporterar om dem. Det här kommer till uttryck genom att journalisterna utnyttjar sina uppfattningar om stadsstrukturen eller det socioekonomiska läget i olika stadsdelar när de bestämmer sig för vart de ska åka för att göra ett nyhetsuppslag om ett fenomen som inte är bundet till en geografisk plats. En annan potentiell effekt av stereotyperna är att extremfallen för till exempel socioekonomiska nämnare får större utrymme än den stora medelklassen av stadsdelar.

10. Journalisternas ansvar för rapporteringen om olika områden är enligt respondenterna att hålla sig till fakta och inte sprida stereotyper. De kan också identifiera ett ansvar för att skildra omvärlden så objektivt som möjligt, och att berätta så mångsidigt som möjligt om olika områden. Det är dock i praktiken svårt på grund av det hårda arbetstempot.

6 DISKUSSION OCH AVSLUTNING

I detta studiens sjätte och sista kapitel besvarar jag forskningsfrågorna samt diskuterar vilka slutsatser vi kan dra ur resultaten. Därefter ger jag några exempel på hur redaktioner kan försöka göra sin bevakning av olika områden i staden mångsidigare. Den här studien har behandlat ett ämne som förtjänar att forskas mera i. Jag avslutar därför kapitlet med några förslag på fortsatt forskning.

6.1 Diskussion om resultaten

Utifrån den här diskussionen kring resultaten kan vi nu försöka besvara de fyra forskningsfrågorna i tur och ordning. *Forskningsfråga ett* lydde "Vilka slutsatser om journalisternas stadsbild kan vi dra utgående från journalisternas rörelsemönster och deras intervjusvar?". Svaret är att journalisternas rörelsemönster verkar se ut som man kunde anta utifrån teorierna om hur människor rör sig i staden: Eftersom de dagliga livscentren hemmet och jobbet för de flesta av journalisterna som deltog i studien finns i eller nära innerstaden har också en stor del av resorna skett i innerstaden. Betydelsen för journalisternas stadsbild är att de i allmänhet känner till områden i innerstaden bättre, trots att de flesta av respondenterna sade sig känna till också andra områden bra. Samtidigt verkade journalisterna ha en relativt bred kunskap om huvudstadsregionens olika områden. För att sammanfatta kan man alltså säga att även om journalisterna rör sig mycket i och lär känna olika områden i huvudstadsregionen finns det ett mönster i att det är områden i innerstaden som de är mest bekanta med. Den här bilden av staden kan också förstärka journalisternas uppfattning om att det inte händer någonting värt en nyhet i förorten.

Forskningsfråga två handlade om hur journalisternas uppfattning om olika stadsdelar inverkar på hur de rapporterar om dem. Här kunde jag identifiera flera olika faktorer som kan påverka hur journalisterna rapporterar om olika stadsdelar – journalisterna lyfte själva upp skillnaden mellan rapporteringen om stadsdelar i innerstaden och stadsdelar i förorten. Dessutom stödde de flesta tanken på att om området de rapporterade om var bekant eller inte kunde påverka. Andra faktorer är journalisternas sociala cirklar, eventuella klasskillnader mellan journalister och publiken, publikens spatiala distribution men också journalisternas stereotyper eller fördomar.

Journalisternas uppfattningar om olika stadsdelar verkar främst ha en kvantitativ effekt på rapporteringen. Det innebär att journalisterna å ena sidan tenderar att se ett större nyhetsvärde i händelser och fenomen i innerstaden eftersom det är områden de är mer bekanta med än förortsområden. När det gäller nyhets-

uppslag som inte är bundna till en viss plats kan det å andra sidan hända att journalisterna oftare söker sig till innerstaden, styrda av sina sociala cirklar, mediernas produktionsförhållanden och vad som är praktiskt, samt vilka områden journalisterna är bekanta med.

Då kommer vi till *forskningsfråga tre* som gällde en eventuell kvalitativ effekt, det vill säga om rapporteringen om obekanta områden i högre grad är baserad på förenklingar och stereotyper. Eftersom journalisterna är mindre bekanta med förortsområden kan de i högre utsträckning tvingas ty sig till schablonmässiga eller stereotypa uppfattningar om de områdena när de rapporterar om dem. Kvalitativa skillnader uppstår också genom att journalisterna generellt sett ser ett större nyhetsvärde i innerstadens stadsdelar. Underprivilegierade förorter däremot når ofta endast över nyhetströskeln genom nyheter om brott, olyckor och sociala problem. Som flera tidigare studier har konstaterat innebär det att nyheter av den här typen blir överdimensionerade – eller snarare blir nyheter om "vanliga människor" som lever ett "vanligt liv" underdimensionerade vilket betyder att negativa nyheter får en större roll.

Den *fjärde och sista forskningsfrågan* gällde vad skillnaderna i rapporteringen enligt journalisterna kan bero på. Och visst, lokaljournalisterna som deltog i undersökningen tenderade att i högre grad betona mediernas produktionsförhållanden och den logik som finns inbyggd i journalistiken som förklaringsmodeller när de funderade över varför till exempel innerstaden ur en journalistisk synvinkel är intressantare. Att journalistkåren har en relativt homogen bakgrund ville respondenterna inte se som en direkt förklaring, men de gick med på att det kan ha en indirekt effekt till exempel genom journalisternas sociala cirklar eller i undantagsfall var journalisterna bor.

Min uppfattning om hur de här fem lokaljournalisterna ser på och rapporterar om olika områden är ändå inte helt dystert. Det finns en överraskande stark medvetenhet hos journalisterna om vikten av en balanserad rapportering om olika områden. Detta framkom i intervjuerna genom att journalisterna uttryckte sin oro över att inte ha besökt tillräckligt många områden under undersök-

ningsveckan samt genom deras aktiva insatser för att besöka nya områden och rapportera mer mångsidigt. Jag tror att journalisterna gärna skulle producera material som härstammar från de olika områdena i regionen, men att tidspressen och produktionskraven i många fall sätter stopp. Säkert är det lättare för journalisterna att göra nyhetsuppslag genom att utnyttja sina sociala kontakter, vilket gör att medieinnehållets tyngdpunkt flyttas till de områden där de bor. Att de yrkeskunniga journalisterna är medvetna om frågorna som den här studien berör är mycket positivt, men det räcker inte för att helt ta bort den effekt som journalistkårens homogenitet har på rapporteringen om olika områden i staden.

Det här forskningsresultatet – att journalistkårens sociala och spatiala homogenitet kan ha följder för hur olika områden porträtteras – är betydelsefullt med tanke på den utveckling som pågår i huvudstadsregionen i Finland och i andra städer världen runt. Under de senaste decennierna har klyftorna mellan rika och fattiga områden i staden vuxit. Nyinflyttade från andra länder har koncentrerat sig speciellt till områden med en hög andel sociala hyresbostäder (se Kauppinen 2002). I Helsingforsregionen har utvecklingen varit långsammare men riktningen den samma: att stadsborna bor i olika verkligheter inom samma stad och isoleras allt mer från varandra. I den här kontexten har medierna en oerhört betydelsefull roll i att balanserat skildra olika stadsdelar och motverka spridningen av fördomar.

Vi bör också komma ihåg att det inom massmedieforskning traditionellt har visat sig vara vanskligt att reda ut kausala samband. Både när det gäller hur publiken påverkas av innehållet i massmedierna och hur journalisternas jobb påverkas av deras bakgrund och åsikter är det svårt att säga exakt vilken effekten har varit. Detsamma gäller för denna studie: Jag har inte utfört en innehållsanalys på det som journalisterna har producerat och måste därför förlita mig på det journalisterna säger. Jag tror dock snarare att journalisterna underskattar än överskattar den effekt deras åsikter eller uppfattningar har på deras rapportering om olika områden. Säger en journalist att det kan påverka rapporteringen om området hen rapporterar om är bekant eller obekant tror jag att sannolikheten är stor för att det faktiskt förhåller sig så.

En utgångspunkt för den här studien var att det inte har någon betydelse var en enskild journalist bor och rör sig, eller hurudan socioekonomisk bakgrund den journalisten har. Därför är det inte heller betydelsefullt vilka uppfattningar den journalisten har om olika områden i staden och hur hen rapporterar om dem. Det är inte den enskilda journalistens preferenser som gör att ett bostadsområde får en viss bild i medierna, utan problemet är att det i journalistkåren som helhet verkar finnas vissa drag som upprepar sig hos många, men inte alla, journalister: Många journalister är välutbildade och hör till medelklassen, och många journalister bor gärna i innerstadsområden. Många journalister känner därför till områden i innerstaden bättre än förortsområden, och därför kan det hända att en eller annan stereotyp slinker med i rapporteringen eller att mediebilden av innerstaden blir mer mångsidig. Därför kan det hända att journalisterna bestämmer sig för att åka till någon viss okänd förort när de ska rapportera om sociala problem. Jag tror att den genomsnittliga lokaljournalisten i huvudstadsregionen har en mycket mer mångsidig bild av traktens olika områden än den genomsnittliga invånaren. Men problemet är att invånarna bor i alla traktens områden medan journalisterna endast bor i vissa.

6.2 En mer mångsidig bevakning av olika områden?

Mesta-sektionen på Helsingin Sanomat visar att det finns sätt för medierna att göra sin bevakning av olika områden mer mångsidig. Det vore också intressant att se effekten av ett liknande experiment i Helsingfors som det Sydsvenskan gjorde i Malmöförorten Rosengård (se Ristilammi 2001) – vad skulle hända om ett av majoritetsmedierna i Helsingfors öppnade ett kontor i förorten Jakobacka? Följer man journalistlogiken skulle ingenting egentligen förändras, eftersom journalistiken ju speglar verkligheten och det i verkligheten händer få saker värda en nyhet i Jakobacka. Jag ser dock på frågan ur en mer kritisk synvinkel och säger därför att det nya kontoret dels skulle ha en kvantitativ effekt på rapportering om Jakobacka – journalisterna skulle upptäcka nya fenomen i området eftersom de skulle tvingas röra sig där – dels en kvalitativ effekt – journalisterna skulle lära sig mer om området och människorna som bor där,

vilket skulle ge dem bättre förutsättningar att rapportera mångsidigt och balanserat om skeendena i bostadsområdet.

Att något medium öppnar ett kontor i någon underprivilegierad förort i huvudstadsregionen är troligtvis inte realistiskt eftersom den ekonomiska pressen på många medier i dag är hård. Lyckligtvis finns det andra, mindre drastiska sätt på vilka medierna och journalisterna kan försöka bidra till en mer mångfacetterad mediebild av olika stadsområden. Redan att journalisterna blir medvetna om problematiken och deras roll som opinionsbildare hjälper. Som intervjuerna visar finns det hos åtminstone en del av lokaljournalisterna en medveten strategi om att till exempel söka sig till områden utanför innerstaden när geografin inte spelar någon roll för nyhetsuppslaget. På det här sättet kan journalisterna försöka ge en röst till dem som vanligtvis inte hörs i medierna.

När lokaljournalisterna väl är medvetna om riskerna med en ensidig bevakning av vissa delar av staden kan de förutom att medvetet söka sig till områden som mer sällan syns i nyhetsflödet också till exempel försöka föra statistik över hur mycket redaktionen bevakar olika områden. Redan i dag förekommer det på redaktioner att man bokför könsfördelningen hos dem man intervjuar, så att med en karta bokföra vilka områden som nämns vore ett naturligt steg. Hos en del journalister kan det här väcka tveksamhet då det är ytterligare en arbetsuppgift i de hektiska arbetsdagarna. Jag anser dock att det är viktigt att journalisterna i högre grad blir medvetna om sin opinionsbildande roll och agerar därefter. De traditionella journalistiska rättesnören om en objektiv och rättvis bevakning är fortsättningsvis viktiga men i dag finns även andra aspekter en journalist måste vara medveten om i sitt arbete.

6.3 Förslag på vidare forskning

I den här studien har jag undersökt hur medierna rapporterar om olika stadsdelar. Det har jag gjort ur en specifik synvinkel, genom att intervjua journalisterna som producerar innehållet i medierna. Jag anser att det här tillvägagångssättet har varit lyckat eftersom det har bidragit med ny kunskap om hur journalisterna

kan tänkas påverkas av sina uppfattningar och hur de ser på sin roll. Ändå finns det en rad andra sätt man kunde forska i ämnet, samtidigt som studien har väckt nya frågor.

Att kombinera olika metoder i samma studie ger alltid en extra dimension. I det här fallet kunde jag också ha utfört en innehållsanalys av de medietexter som respondenterna hade producerat under en viss tidsperiod och granskat vilka områden de hade rapporterat från. Nu är jag tvungen att förlita mig på respondenternas egna uppgifter kring det geografiska mönstret i deras rapportering. Med att kombinera en resedagbok med en granskning av vilka områden journalister skriver om kunde jag ha fått intressanta resultat kring hur rörelsemönstret speglar rapporteringen. Även resedagboken kunde ha gjorts utförligare så att den skulle ha täckt en längre tidsperiod, men i något skede kommer även gränsen emot för hur mycket man kan begära av de frivilliga respondenterna.

Eftersom det i den tidigare forskningen konstateras att journalister högre upp i redaktionernas hierarki har mer makt att påverka medieinnehållet skulle det även ha varit intressant att intervjua producenter och nyhetschefer om deras syn på frågorna som den här studien har tagit upp. En annan vinkling hade varit att också fråga publiken, till exempel invånarna i en underprivilegierad förort, vad de anser om hur mediernas framställer området de bor i. I en större undersökning med mer resurser har man som bäst en möjlighet att undersöka alla tre delarna, vilket forskarna i projektet *Medieskugga* gjorde (Nord och Nygren 2002; Nygren 2005). Ytterligare en vinkel vore att undersöka skillnaden mellan majoritetsmedierna och lokala stadsdelstidningar som enligt tidigare studier ofta har en mer balanserad rapportering om underprivilegierade stadsdelar.

En ny fråga som denna studie väcker berör de svenskspråkiga mediernas speciella ställning som minoritetsmedier. Skiljer sig de svenskspråkiga mediernas syn på publiken sig från de finska mediernas, eftersom de svenska medierna främst riktar sig till en liten del av befolkningen? För att undersöka detta kunde man genom intervjuer ta reda på hur de svenskspråkiga medierna tänker strate-

giskt – koncentrerar de bevakningen till områden där de vet att många svenskspråkiga bor? Dessutom kunde en innehållsanalys avslöja om de svenskspråkiga mediernas bevakning av ett område korrelerar med andelen svenskspråkiga i området.

Journalisternas bakgrund är över lag någonting det i mitt tycke borde forskas klart mera om i Finland. Jämfört med Sverige är läget dåligt eftersom man i Finland inte vet till exempel vilka politiska sympatier journalisterna har eller i vilka områden de bor. Jag anser att all information man kan samla om journalisternas bakgrund är värdefull eftersom det ger insikter i vilka eventuella systematiska skevheter det finns i journalistkårens sammansättning. Men speciellt viktigt vore det att forska i journalisternas värderingar och politiska åsikter samt deras geografiska fördelning i övriga Finland. Det sistnämnda är dessutom relativt lätt att förverkliga genom att använda samma data från Journalistförbundet som jag fick tillgång till för den här studien. Dessa data kan sedan kombineras med Statistikcentralens (2015a) öppna data om ett antal socioekonomiska variabler per postnummerområde.

Avslutningsvis är ett annat specifikt ämne som vore värt att undersökas närmare betydelsen av Mesta-sektionen på Helsingin Sanomat. Det verkar som om Mesta fyller ett tomrum som jag hävdar att existerar på många redaktioner: De förortsområden där det i allmänhet inte bor särskilt många journalister blir underreporterade, och när det kommer nyheter från områdena handlar det om brott eller olyckor. Men via Mesta kommer invånare i områden som annars förekommer i nyheterna endast i ett negativt sammanhang till tals, vilket utifrån intervjun med journalisten på Helsingin Sanomat också är en del av tanken. Det vore dock värt att undersöka närmare hur sektionen kom till och vilket mål det fanns bakom lanseringen. En innehållsanalys av artiklar publicerade på Mestasidorna jämfört med de vanliga lokalsidorna skulle också säkert ge intressanta resultat om den geografiska spridningen bland de områden som artiklarna behandlar. Att det inte såvitt jag vet finns en liknande sektion på andra finländska medier är aningen överraskande, men det är trots allt en fråga om resurser och att Helsingin Sanomat är ett av de allra största medierna.

Den här avhandlingen har gett svar på *en del* av de frågor jag hade om hur journalisternas rörelsemönster och uppfattningar om områden påverkar rapporteringen i medierna, men som vi ser har resultaten också skapat en hel rad nya frågor. Forskningen kring journalisternas bakgrund är överraskande utvecklad i Finland, och min enda förhoppning är att så inte kommer att vara fallet i framtiden. Inte minst i den politiska debatten förekommer en hel del lösa påståenden om att medierna favoriserar vissa partier på grund av journalisternas politiska åsikter. Det är därför det behövs mer forskning och fakta om ämnet.

LITTERATUR

- Ahas, R., S. Silm, O. Järv, E. Saluveer & M. Tiru (2010). Using mobile positioning data to model locations meaningful to users of mobile phones. *Journal of Urban Technology* 17:1, 3–27.
- Asp, K. (2012a). Vänster-högerinställning hos journalister, väljare och folkvalda. I: Asp, K. (red.) *Svenska journalister 1989–2011*, 91–100. Institutionen för journalistik, medier och kommunikation, Göteborgs universitet.
- Asp, K. (2012b). Journalistkårens partisympatier. I: Asp, K. (red.) *Svenska journalister 1989–2011*, 101–108. Institutionen för journalistik, medier och kommunikation, Göteborgs universitet.
- Beam, R. A. (2008). The social characteristics of US journalists and their “best work”. *Journalism Practice* 2:1, 1–14.
- Brüggemann, M. (2014). Between frame setting and frame sending: How journalists contribute to news frames. *Communication theory* 24:1, 61–82.
- Bullock, H. E., K. Fraser Wyche & W. R. Williams (2001). Media images of the poor. *Journal of Social Issues* 57:2, 229–246.
- Cantell, H., H. Rikkinen & S. Tani (2007). *Maailma minussa – minä maailmassa: maantieteen opettajan käsikirja*. Helsingin yliopisto, Helsinki.
- Catomeris, C. (2001). Som att förflytta sig tjugo år tillbaka i tiden: Om etnisk "enfald" på redaktionerna. I: Bryne, Y. (red.) *Mörk magi i vita medier*, 15–28. Carlssons bokförlag, Stockholm.
- Clawson, R. A. & R. Trice (2000). Poverty as we know it: Media portrayals of the poor. *Public Opinion Quarterly* 64, 53–64.
- Cohen, B.C. (1970). *The press and foreign policy*. Princeton University Press, Princeton, N.J.
- Devereux, E., A. Haynes & M. J. Power (2011): At the edge: media constructions of a stigmatised Irish housing estate. *Journal of housing and the built environment* 26:2, 123–142.
- van Dijk, T. A. (1987). *Communicating racism: Ethnic prejudice in thought and talk*. Sage Publications, Inc.
- Djerf-Pierre, M. (2012). Journalisternas sociala bakgrund. I: Asp, K. (red.) *Svenska journalister 1989–2011*, 15–19. Institutionen för journalistik, medier och kommunikation, Göteborgs universitet.
- Donner, D. (2013). Idyllen Svedängen, problemet Jakobacka: Hur två Helsingforsförorter framställs i Helsingin Sanomat 2008–2012. Opublicerad kan-

- didatavhandling. Lärocentret vid Svenska social- och kommunalhögskolan, Helsingfors universitet.
- Donsbach, W. (2004). Psychology of news decisions factors behind journalists' professional behavior. *Journalism* 5:2, 131–157.
- Duncan, J. (1993). Sites of representations: place, time and the discourse of the other. I: Duncan, J. & D. Ley (red.). *Place/Culture/Representation*, 39–56. Routledge, London and New York.
- Dyer, R. (red.) (1977). *Gays and film*. British Film Institute, London.
- Edelman, M. (1993). Contestable Categories and Public Opinion. *Political Communication* 10, 231–242.
- Ekberg, K. (2007). Här bor journalisterna. Sim(o) mediastudier. Tillgänglig: http://mediastudier.se/bdh_filearea/studier/Har_bor_journalisterna.pdf. Hämtad 20.3.2015.
- Ekström, M., & S. A. Nohrstedt (1996). *Journalistikens etiska problem*. Rabén Prisma, Stockholm.
- Ekström, M., B. Johansson & L. Larsson (2006). Mot en mer oberoende kommunal journalistik? *Nordicom Information* 28:4, 37–53.
- Elsrud, T. (2008). Othering through genderization in the regional press. *European Journal of Cultural Studies* 11:4, 423–426.
- Entman, R. M. (1993). Framing: Towards clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication* 43:4, 51–58.
- Ettema, J. S. & L. Peer (1996): Good news from a bad neighborhood: toward an alternative to the discourse of urban pathology. *Journalism & Mass Communication Quarterly* 73:4, 835–856.
- Flamm, M. & V. Kaufmann (2007). The concept of network of usual places as a tool for analysing human activity spaces. Paper presented at the 11th World conference on transport research Berkeley, June 24–28, 2007, 1–28.
- Fürsich, E. (2010), Media and the representation of others. *International Social Science Journal* 61, 113–130.
- Galtung, J. & M. H. Ruge (1965). The structure of foreign news, *Journal of Peace Research* 2:1, 64–91.
- Gamson, W. A., & A. Modigliani (1989). Media discourse and public opinion on nuclear power: A constructionist approach. *The American Journal of Sociology* 95:1, 1–37.

- Gans, H. J. (1979). *Deciding what' news: A study of CBS evening news, NBC nightly news, Newsweek, and Time*. Northwestern University Press.
- Gans, H. J. (1995). *The war against the poor*. BasicBooks, New York.
- Giddens, A. (2006) *Sociology*. 5. uppl. Polity press, Cambridge.
- Giddens, A. & P. W. Sutton (2014). *Sociologi*. 5. uppl. Studentlitteratur, Lund.
- Glynn, C. J, S. Herbst, G. J. O'Keefe, R. Y. Shapiro & M. Lindeman (2004). *Public opinion*. 2. uppl. Westview Press, Boulder CO.
- Goffman, E. (1974). *Frame analysis: An essay on the organization of experience*. Maple Press, New York.
- Golledge, R. G. (1975). On reality and reality. Paper presented at AAG, Milwaukee, WI.
- Golledge, R. G. & R. J. Stimson (1997). *Spatial behavior: A geographic perspective*. The Guilford press, New York.
- González, M. C., C. A. Hidalgo & A-L. Barabási (2008). Understanding individual human mobility patterns. *Nature* 453:7196, 779–782.
- Gutsche, R. E. Jr. (2014). News place-making: applying 'mental mapping' to explore the journalistic interpretive community. *Visual Communication* 13:4, 487–510.
- Hall, S. (1997). The spectacle of the 'other'. I: Hall, S. (red.) *Representation: Cultural representations and signifying practices*, 223–290. Sage Publications, London.
- Harcup, T. & D. O'Neill (2001). What is news? Galtung and Ruge revisited. *Journalism studies* 2:2, 261–280.
- Harju, A. (2002). Journalistisen työn sääntely ja ammattietiikka. Tutkimusraportti, syyskuu 2002. Tampereen yliopisto/Suomen Journalistiliitto.
- Helsingin Sanomat (2012). Vuosaari sai omat valtuutetut ensimmäistä kertaa. *Helsingin Sanomat* 29.10.2012.
- Helsingin seudun aluesarjat (2015a). Helsingin väestö sukupuolen, iän ja äidinkielen (ruotsinkieliset) mukaan 1.1.1992–. Tillgänglig: <http://www.aluesarjat.fi>. Hämtad 11.5.2015.
- Helsingin seudun aluesarjat (2015b). Espoon väestö äidinkielen mukaan 1.1.1999–. Tillgänglig: <http://www.aluesarjat.fi>. Hämtad 26.5.2015.
- Helsingin seudun aluesarjat (2015c). Vantaan väestö äidinkielen mukaan 1.1.1999–. Tillgänglig: <http://www.aluesarjat.fi>. Hämtad 26.5.2015.

- Helsingin seudun aluesarjat (2015d). Helsingin asuntokunnat henkilöluvun mukaan 1.1.1972–. Tillgänglig: <http://www.aluesarjat.fi>. Hämtad 11.5.2015.
- Helsingin seudun aluesarjat (2015e). Työ- ja elinkeinoministeriön työttömyystietoja kuukausittain. Tillgänglig: <http://www.aluesarjat.fi>. Hämtad 24.4.2015.
- Hirsjärvi, S., H. Hurme & P. Sajavaara. (2010). *Tutki ja kirjoita*. 15.–16. uppl. Tammi, Helsinki.
- Hovden, J-E., G. Bjørnsen, R. Ottosen, I. Willig & H. Zilliacus-Tikkanen (2009). The Nordic Journalists of Tomorrow. An Exploration of First Year Journalism Students in Denmark, Finland, Norway and Sweden. *Nordicom Review* 30:1, 149–165.
- Hägerstrand, T. (1970). What about people in regional science? *Papers of the Regional Science Association* 24:1, 6–21.
- Institutet för mediastudier (2015). Där bor journalisterna. Tillgänglig: <http://journalisterna.mediastudier.se>. Hämtad 2.6.2015.
- Johansson, B. (2004) Journalistikens nyhetsvärderingar. I: Nord, L. & J. Strömbäck (red.) *Medierna och demokratin*, 223–240. Studentlitteratur, Lund.
- Finlands Journalistförbund (2014). Ammatti yhdistää. Tillgänglig: http://www.journalistiliitto.fi/liitto/liiton_jasenet/ammatti_yhdistaa. Hämtad 7.11.2014.
- Finlands Journalistförbund (2015a). Jäsenlajikehitys. Tillgänglig: <http://www.journalistiliitto.fi/liitto/alasivu/jasentilastoja/jasenlajikehitys>. Hämtad 26.5.2015.
- Finlands Journalistförbund (2015b). Jäsenmäärän kehitys. Tillgänglig: <http://www.journalistiliitto.fi/liitto/alasivu/jasentilastoja/jasenmaaran-kehitys>. Hämtad 26.5.2015.
- Jyrkiäinen, J. & A. Heinonen (2012). Finnish journalists. The quest for quality amidst new pressures. I: Weaver, D. H. & L. Willnat (red.). *The global journalist in the 21st century*, 171–186. Routledge, New York.
- Kainulainen, J. 2004, Joukkotiedotus alueellisen identiteetin rakentajana: Itä-Helsinkiä koskeva kirjoittelu Helsingin Sanomissa vuosina 1990–2000. Opublicerad pro gradu-avhandling. Campusbiblioteket i Gumtåkt, Helsingfors universitet.

- Katila, A. (2015) *Personligt e-postmeddelande 25.5.2015*. Information ur Finlands Journalistförbunds medlemsregister.
- Kauppinen, T. M. (2002). The beginning of immigrant settlement in the Helsinki metropolitan area and the role of social housing. *Journal of Housing and the Built Environment* 17:2, 173–197.
- Kvale, S. & S. Brinkmann (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Studentlitteratur, Lund.
- Lankinen, M. (1997). Asumisen segregaation tila ja kehityssuunnat. I: Taipale, K. & H. Schulman (red.). *Koti Helsingissä. Uraanin asumisen tulevaisuus*, 171–197. Helsingin kaupungin tietokeskus, Helsinki.
- Lindqvist, R. (2013). Personal media day (PMD). Åbo Akademi. Tillgänglig: http://www.vkl.fi/files/2514/VTS_PMD.pdf. Hämtad 13.11.2014.
- Lippmann, W. (1965). *Public opinion*. The free press, New York.
- Lowery, S. A. & M. L. DeFleur (1995). *Milestones in mass communication research: Media effects*. 3. uppl. Longman, White Plains, New York.
- Lynch, K. (1960). *The image of the city*. 11. uppl. MIT press.
- Länsimetro (2015). Projektet fortskrider i två etapper. Tillgänglig: <http://www.lansimetro.fi/sv/information-om-projektet.html>. Senast uppdaterad 22.5.2015. Hämtad 27.5.2015.
- Martin, D. G. (2000): Constructing place: cultural hegemonies and media images of an inner-city neighborhood. *Urban Geography* 21:5, 380–405.
- Media Audit Finland (2015). Levikkitilasto LT2014. Tillgänglig: <http://mediaauditfinland.fi/wp-content/uploads/2015/05/Levikkitilasto20141.pdf>. Hämtad 22.5.2014. Senast uppdaterad 22.5.2014.
- McCombs, M. E. & D. R. Shaw (1972). The Agenda-Setting Function of the Mass Media. *Public Opinion Quarterly* 36:2, 176–187.
- McQuail, D. (2010). *McQuail's mass communication theory*. 6. uppl. SAGE Publications, Thousand Oaks.
- Molina, I. (1997). *Stadens rasifiering: Etnisk boendesegregation i folkhemmet*. Doktorsavhandling. Uppsala universitet.
- Nelson, T. E., R. A. Clawson & Z. M. Oxley (1997). Media framing of a civil liberties conflict and its effect on tolerance. *The American Political Science Review* 91:3, 567–583.
- Nord, L. & G. Nygren (2002). *Medieskugga*, Atlas, Stockholm.

- Novák, J. & L. Sýkora (2007). A city in motion: Time-space activity and mobility patterns of suburban inhabitants and the structuration of the spatial organization of the Prague metropolitan area. *Geografiska Annaler: Series B, Human Geography* 89 B:2, 147–167.
- Nygren, G. (2005) *Skilda medievärldar: lokal offentlighet och lokala medier i Stockholm*. B. Östlings bokförlag Symposion, Eslöv.
- Paasi, A. (1986). *Neljä maakuntaa: maantieteellinen tutkimus aluetietoisuuden kehittymisestä*. Joensuun yliopisto, Joensuu.
- Peiser, W. (2000). Setting the journalist agenda: Influences from journalists' individual characteristics and from media factors. *Journalism & mass communication quarterly* 77:2, 243–257.
- Prakke, H. 1968, *Kommunikation der Gesellschaft: Einführung in die funktionale Publizistik*. Münster, Regensburg.
- Ratvio, R. (2012). Elämää keskustassa ja kaupunkiseudun reunoilla. Urbaani ja jälkiesikaupungillinen elämäntyyli asumisen valinnoissa ja arkiliikkumisessa Helsingin seudulla. *Department of geosciences and geography A15*. University of Helsinki, Faculty of science.
- Repstad, P. (2007). *Närhet och distans: Kvalitativa metoder i samhällskunskap*. 4. uppl. Studentlitteratur, Lund.
- Ristilampi, P-M. (2001). Den svarta poesin: Förorten som speglingsyta. I: Bryne, Y. (red.) *Mörk magi i vita medier*, 59–71. Carlssons bokförlag, Stockholm.
- Roivainen, I. (1999). *Sokeripala metsän keskellä: lähiö sanomalehden konstruktiona*. Helsingin kaupungin tietokeskus, Helsinki.
- Said, E. W. (1979). *Orientalism*. Vintage Books, New York.
- Salonen, M., T. Toivonen & M. Vaattovaara (2012). Arkiliikkumisen vaihtoehtoja monikeskuksistuvassa metropolissa. *Yhdyskuntasuunnittelu* 50:3, 8–27.
- Scheufele, D. A. (1999): Framing as a theory of media effects. *Journal of communication* 49:1, 103–122.
- Scheufele, D. A. & D. Tewksbury (2007). Framing, agenda setting, and priming: The evolution of three media effects models. *Journal of Communication* 57, 9–20.
- Schönfelder, S. & K. W. Axhausen (2001). Mobidrive – Längsschnitterhebungen zum individuellen Verkehrsverhalten: perspektiven für raum-zeitliche Analysen. Paper presented at CORP 2001, Wien, February 2001.

- Sevtsuk, A. & C. Ratti (2010). Does urban mobility have a daily routine? Learning from the aggregate data of mobile networks. *Journal of Urban Technology* 17:1, 41–60,
- Shields, R. (1991). *Places on the margin: alternative geographies of modernity*. Routledge, London.
- Shoemaker, P. J. & S. D. Reese (1996). *Mediating the message: Theories of influences on mass media content*. Longman, White Plains.
- Statistikcentralen (2014a). Andelen personer med främmande språk som modersmål 90 procent av befolkningsökningen år 2013. Tillgänglig: http://tilastokeskus.fi/til/vaerak/2013/vaerak_2013_2014-03-21_tie_001_sv.html. Publicerad 21.3.2014. Hämtad 7.11.2014.
- Statistikcentralen (2014b). Antalet månadsavlönade inom den privata sektorn efter yrkesklassificeringen (AML 2010) år 2013. Tillgänglig: http://193.166.171.75/database/StatFin/pal/yskp/2013/2013_sv.asp. Publicerad 21.8.2014. Hämtad 7.11.2014.
- Statistikcentralen (2015a). Paavo – Postinumeroalueittainen avoin tieto. Tillgänglig: <http://stat.fi/tup/paavo/index.html>. Uppdaterad 29.1.2015. Hämtad 20.4.2015.
- Statistikcentralen (2015b). Väestö iän (1-v.), sukupuoli, siviilisäädyn ja kielen mukaan alueittain 1990–2014. Tillgänglig: http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__vrm__vaerak/?tablelist=true. Hämtad 25.5.2015.
- Stenbacka, S. (2011) Othering the rural: About the construction of rural masculinities and the unspoken urban hegemonic ideal in Swedish media. *Journal of Rural Studies* 27:3, 235–244.
- TNS Gallup (2013). Suomalaisen mediapäivä 2012. Tillgänglig: <http://www.tns-gallup.fi/uutiskirje2013/04/otsikko2>. Publicerad 4/2013. Hämtad 13.11.2014.
- Trafikverket (2015). Ringbanan. Tillgänglig: http://portal.liikennevirasto.fi/sivu/www/s/projekt/under_byggnad/ringbanan. Uppdaterad 23.2.2015. Hämtad 27.5.2015.
- Vilhelmson, B. (1999). Daily mobility and the use of time for different activities. The case of Sweden. *GeoJournal* 48, 177–185.
- Vilkama, K., H. Lönnqvist, J. Väliniemi-Laurson & M. Tuominen (2014). Erilaisuutuva pääkaupunkiseutu. Sosioekonomiset erot alueittain 2002–2012. *Undersökningar* 2014:1. Helsingfors stads faktacentral.

- Vitikka, R. (2008). Vantaa Helsingin Sanomien vuoden uutisoinnissa: sanomalehti kaupunkimaineen muokkaajana. Opublicerad pro gradu-avhandling. Campusbiblioteket i Gumtåkt, Helsingfors universitet.
- Weaver, D. & L. Willnat (2012). Journalists in the 21st century: Conclusions. I: Weaver, D. H. & L. Willnat (red.). *The global journalist in the 21st century*, 529–552. Routledge, New York.
- Wikipedia (2015). Helsingin kantakaupunki. Tillgänglig: http://fi.wikipedia.org/wiki/Helsingin_kantakaupunki. Senast uppdaterad 11.5.2015. Hämtad 26.5.2015.
- Yle (2014). Personalen. Tillgänglig: <http://yle.fi/yleisradio/om-yle/vad-sysslar-vi-med/personalen>. Hämtad 27.11.2014.

BILAGOR

Bilaga 1: Frågeformulär med intervjufrågorna

Basuppgifter:

Ålder? Hur länge har du jobbat med lokaljournalistik, vilken redaktion?

Tema 1:

Hur kändes det att föra resedagboken? Gick allt bra?

Hur rörde du dig under veckan?

När du ser på kartan över hur du har rört dig, vilka tankar väcker den?

- Vad kan du alltså säga utifrån kartan om hur du rört dig under undersökningsveckan?

Ser du några mönster i hur du rört dig?

- Du har ju rört dig mest mellan hemmet och jobbet (samt till plats X/ i område x). Brukar det vara så?

Skulle du säga att den här veckan var typisk för i vilka områden du rör dig i staden?

Är det typiskt att det finns stora områden i huvudstadsregionen (Helsingfors, Esbo, Vanda och Grankulla) som du inte har besökt?

(Du har mest rört dig i närheten av där du bor. Är det typiskt?)

Hur stor del av dina resor under veckan hade egentligen med jobbet att göra?

- Hur många resor blev till en juttu?

Hur skulle du egentligen säga att man blir bekant med ett område?

- Vilka faktorer påverkar hur väl du känner till en stadsdel eller ett område?
- Hur mycket påverkar det om du regelbundet rör dig på området eller inte?

Hur väl skulle du säga att du känner till din egen stadsdel? Stadsdelen där du jobbar?

- Finns det delar av huvudstadsregionen som du inte alls är bekant med?
- Varför det/varför inte?

Hur tror du dina rörelser i staden inverkar på dina uppfattningar om olika områden?

- Hur påverkar rörelserna på positiva/negativa uppfattningar?

Tema 2:

Vi byter tema nu, talar mer om det dagliga journalistiska arbetet och olika områden i staden.

Hur bestäms det på redaktionen vilka ämnen man rapporterar om?

- Vem är det som bestämmer på redaktionen?

Brukar du själv bestämma vad du rapporterar om?

- Är det skillnad mellan olika reportrar?
- Är en del alltså mer självständiga än andra?

Hur brukar du få idéerna till det du gör inslag/artiklar om?

- Hur påverkar den väg du tar till jobbet?

– Händer det att du får idéer där?

Om vilka områden skriver/rapporterar du i allmänhet?

Har du ofta rapporterat om din egen stadsdel? Eller stad?

- Eller stadsdelar du tidigare bott i/områden du känner till bra?
- Hur kommer det sig/hur kommer det sig inte?
- Hur brukar det vara att rapportera om din egen stadsdel? Lättare/svårare?
- Är det till exempel lättare att få tag på lämpliga intervjuobjekt?
- Kan det till och med hända att du undviker att skriva om ditt eget område?
- Hur är det med case till inslag eller artiklar, händer de oftare att de är från områden du känner till bättre?
- Eller tror du att du skriver/rapporterar annorlunda om ett område du känner till?

Områden du inte känner till så bra då: Hur ofta brukar du skriva/rapportera om sådana områden?

Rapporterar du oftare om områden i huvudstadsregionen du känner eller sådana du inte känner?

Tror du att du skriver/rapporterar oftare om områden du känner till bättre?

- Varför/varför inte?

Vilken typ av områden skriver du helst om?

- Har du reflekterat över att en del områden bevakas mer, andra mindre?
- Vad kan det bero på?
- Påverkar det faktum att redaktionen riktar sig till en särskild målgrupp?
- Har du funderat på om journalisterna på redaktionen bor i vissa områden?
- Finns det någonting gemensamt mellan områdena de bor i?
- Hur är det med dina bekanta, i vilka områden bor de?
- Finns det något område ni har bevakat extra mycket? Vad kan det bero på?

Har du funderat på att journalister ofta bor i medelklassområden?

- Vad kan det leda till?
- Hur bevakar man innerstaden jämfört med förorter till exempel?
- Är det ett problem?

Hur tror du alltså att dina uppfattningar om platser i Helsingfors/huvudstadsregionen påverkar ditt jobb?

- Påverkar det alls?
- Hur ser journalisterna på redaktionen på olika områden i Helsingfors och huvudstadsregionen?
- Är det en fråga om social klass?
- Skulle du säga att det finns journalister på jobbet som har fördomar eller stereotypier om olika områden?
- Har du någon gång själv känt att du har förutfattade meningar?
- Har det förekommit specifika situationer?

Har du upplevt att journalisternas uppfattningar om olika områden påverkar hur de skriver om de här områdena?

- Påverkar det hur mycket man skriver om olika områden?
- Är tröskeln lägre att skriva om bekanta områden?

Ser du att man som lokaljournalist har ett ansvar över hur folk ser på olika områden?

- Om att det skrivs om olika stadsdelar?

Bilaga 2: Utdrag ur intervju med respondent 1

Tid: 26:33–34:35 (av totalt 51:11)

DD: Men om vi tänker på ett potentiellt nyhetsämne, hur skulle du säga att det påverkar om du känner till den här platsen eller området, eller inte?

R1: Nog påverkar det. Till exempel rapporterade vi ganska mycket om Drumsö vattentorn när jag ännu bodde på Drumsö, nu har det fallit lite i ... Jag försöker ännu ha koll på den här processen men där märkte man direkt att eftersom det var någonting som diskuterades mycket på Drumsö, jag bodde där helt i närheten av det där tornet så ... så visst var det en sådan där ganska konkret grej, att hur det påverkade.

DD: Var det du oftast som rapporterade om det?

R1: Ja, jag kanske hade sett någonting i stadsdelstidningen, det senaste, och tänkte att vi också skulle ...

DD: Om det sedan är något nyhetsämne som berör någon plats som du inte känner till, vad händer då?

R1: Nog är det ju förstås, just via de här Facebook-grupperna har jag just hittat sådana ämnen, och man kanske lite måste kolla också hur mycket diskussion det har väckt där i den där gruppen och hur det är ... men nog finns det ju en risk alltså att tröskeln är lite högre om du inte vet, om du inte har någon aning om vad det är frågan om.

DD: Så tröskeln är alltså lägre att rapportera om ett område man känner till?

R1: Ja, det skulle jag nog säga.

DD: Hur är det med Åggelby [=respondentens boningsort], har du ...?

R1: Jag har faktiskt inte gjort någonting, jo en grej, i princip handlade det om Kottby men jag bor där ganska på gränsen. Men i samband med att Helsingfors fick en ny sådan här generalplan eller ett utkast till en generalplan, så då gjorde jag faktiskt en specifik grej om hur det påverkar Kottby, för de hade en egen del av hela det här utkastet.

DD: Just så, ja.

R1: Där finns ganska stora förändringar. Och det var kanske någonting jag tog fasta på, för jag vet exakt hur de där områdena som beskrevs i utkastet, hur de ser ut i dag, så jag tyckte det var intressant att se hur de har planerat det i framtiden.

DD: Men skulle du säga att det liksom är lättare ... är det lättare också att rapportera om områden du känner till?

R1: Ja, ja, nog är det ju, man hittar ju till exempel, en sådan där praktiskt grej. Om du far dit och börjar gå omkring och vill hitta till något speciellt ställe så vet man ju det direkt, och vet lite var man ska hitta människor och så där. Om man rör sig där.

DD: Just också med tanke på att hitta intervjuobjekt?

R1: Ja, ja ...

DD: Nå, hur skulle du säga, hur stor del av de här resorna du gjorde hade liksom med jobbet att göra?

R1: Nå alltså, alla som inte var sådana här resor i Åggelby och Kottby hade ju nog med jobbet att göra, till jobbet och från jobbet förstås och sen var jag till tingsrätten och på fullmäktige, så då var jag ju på jobb.

DD: Så dom var båda resor som blev grejer, medan det här var mera sen fritid?

R1: Ja.

DD: Men hur ofta skulle du säga att du rapporterar om olika områden som du inte känner så väl?

R1: Hur ofta, nå ... Det kan hända ... Sen är det ju nog kanske. Svår fråga egentligen. Ofta kanske ändå många grejer man gör handlar ... trots att det är lokaljournalistik så kanske inte så specifikt om det området. Kanske ganska sällan nog, men som jag sade så har jag egentligen bara, under det senaste året när jag har bott i Åggelby ... Att jag har rapporterat om någonting som har hänt där så har egentligen bara hänt en gång. Att nog har det ju förstås att göra med ... Finns det ingenting som man kan rapportera om i det området som man bor så då rapporterar man inte heller. Men till exempel Drumsö vattentorn så var det alla möjliga

diskussioner när jag bodde på Drumsö, och när man visste precis vad som hände där. Så skulle man kanske inte ha gjort om man inte bor där.

DD: Nå har du funderat över att en del områden får mer uppmärksamhet än andra?

R1: Ja, jag har funderat på det, och vi har faktiskt funderat på det. Och just gällande Drumsö så finns det många på redaktionen, åtminstone under vissa tider, nu har det jämnat ut sig lite och folk har flyttat ut därifrån. Men vi hade faktiskt många som bodde på Drumsö så det var ganska ofta som någon hade någon idé som handlade om Drumsö. Att visst blir det ju en viss snedvridning. Det bästa skulle ju vara att människorna som jobbar på lokalredaktionen skulle bo på väldigt olika ställen i regionen, för att få bästa heltäckande bild.

DD: Nå sådär på några möten och sånt, är det någonting sånt som man funderar över sen, att nu har det varit jätte mycket juttur om Drumsö, att nu kan vi inte göra igen. Försöker man på det viset bibehålla någon slags balans där?

R1: Jag funderade hur mycket man går in ... Alltså jag tycker att nyhetströskeln för att en Drumsögrej ska gå igenom har stundvis varit lägre än för en grej någon annanstans ... Men vi har kanske inte haft så mycket diskussion om det här, men det är nog någonting man borde diskutera eller bör diskutera.

DD: Men om nyhetströskeln är lägre för Drumsö, är det då den främsta orsaken att reportrarna bor där eller finns det någon annan orsak?

R1: Ja, och sen kanske också, delvis det. Eller så har man bekanta som bor där, eller sådana som bor där tipsar flitigt eller de har deras, deras FB-grupper, inte är de jätteaktiva, men där skrivs alltid emellanåt om någonting som kan pågå i området, så det påverkar också.